

Onderzoeksverslag

inzake

Meromi Holding BV en Jeemer BV

(indirecte) aandeelhouders in Slotervaartziekenhuis BV

Mr. drs. W.J.M. van Andel

27 maart 2014

Inhoudsopgave

Terminologie	p. 5
1. Inleiding en verantwoording	p. 9
2. Relevante ontwikkelingen in de jaren 2006 t/m 2012	p. 13
Inleiding	p. 13
De kwestie Simed	p. 15
De kwestie Drimpy	p. 24
Creditcardbetalingen door Erbudak	p. 28
Ten onrechte geen verloning van Erbudak	p. 30
Verslechtering onderlinge verhoudingen	p. 32
3. De ontwikkelingen van 28 december 2012 tot 18 oktober 2013	p. 45
De aanbiedingsplichten inzake Meromi en Jeemer	p. 45
Het mislukken van de onderhandelingen met Achmea en de schorsing van Erbudak	p. 59
De gebeurtenissen tussen de schorsing van Erbudak en haar ontslag	p. 87
De ontwikkelingen van 28 maart tot 18 oktober 2013	p. 109
4. De Emissie en de Koopovereenkomst	p. 111
De Emissie	p. 111
De Koopovereenkomst	p. 131
5. Samenvatting van bevindingen	p. 134
Bijlage 1	p. 139

Terminologie

AvA	de algemene vergadering van aandeelhouders van Slotervaartziekenhuis
AvL	Anthoni van Leeuwenhoek
Beijnen	de heer prof. dr. J.H. Beijnen
Brandjes	de heer prof. D.P.M. Brandjes
Büller	de heer prof. dr. H.R. Büller
Dekker	de heer Th.J.H. Dekker
Delta	de besloten vennootschap Delta Onroerend Goed BV
Dinkla	de heer R. Dinkla
Drimpy	de besloten vennootschap Drimpy BV
Emissie	de emissie op 14 maart 2013 aan Delta van 5.000.000 cumulatief preferente aandelen in het kapitaal van Slotervaartziekenhuis
Emissiebesluit	het besluit van 13 maart 2014 van Pim Schram namens Meromi in haar hoedanigheid van aandeelhouder van Slotervaartziekenhuis om 5.000.000 cumulatief preferente aandelen in het kapitaal van Slotervaartziekenhuis aan Delta te emitteren
Erbudak	mevrouw A. Erbudak
Erents	de heer G. Erents
erven Schram	de erfgenamen van Jan Schram
ING	de naamloze vennootschap ING Bank NV
Insinger	mevrouw mr. C.M. Insinger
Jan Schram	de heer J.R.M. Schram

Jansen	mevrouw ir. I. Jansen
Jeemer	de besloten vennootschap Jeemer BV
Kampfraath	de heer prof. drs. A.A. Kampfraath
Koç	de heer M.M.T. Koç
Konterman	de heer R. Konterman
Koopovereenkomst	de op 16 oktober 2013 tussen Delta en Meromi als verkopers en MC Zuiderzee als koper gesloten koopovereenkomst
Lex Schram	de heer mr. A.J.M. Schram
Meromi	de besloten vennootschap Meromi Holding BV
Meromi Participaties	de besloten vennootschap Meromi Participaties BV
Meurs	de heer J.J.W. Meurs
MC Zuiderzee	de besloten vennootschap MC Zuiderzee BV
OR	de Ondernemingsraad van Slotervaartziekenhuis BV
Pim Schram	de heer drs. W.J.M. Schram
Rob Schram	de heer mr. R.A.M. Schram
RvB	de Raad van Bestuur van Slotervaartziekenhuis
RvC	de Raad van Commissarissen van Slotervaartziekenhuis
SBM	de besloten vennootschap Schram Belegging Maatschappij BV
Simed	de besloten vennootschap Simed International BV
Slotervaartziekenhuis	de besloten vennootschap Slotervaartziekenhuis BV
SLZ, Slz of slz	Slotervaartziekenhuis
Soerjatin	mevrouw mr. E.M. Soerjatin

Stak	de Stichting Administratiekantoor die de aandelen in SBM houdt en daartegenover certificaten van aandelen heeft uitgegeven aan de economisch belanghebbenden
Van Waveren c.s.	de heer M.D.I. van Waveren en mevrouw R.S.A. van Waveren
Zaman	Prof. Mr. D.F.M.M. Zaman, notaris bij Loyens & Loeff
Zoodma	de heer S. Zoodma
Zwanenburg	de heer C.W.M. Zwanenburg

1. Inleiding en verantwoording

- 1.1 Bij beschikking van 18 oktober 2013 heeft de Ondernemingskamer op verzoek van Van Waveren c.s. en Koç een onderzoek bevolen naar het beleid en de gang van zaken van Meromi en Jeemer over de periode vanaf 28 december 2012, de datum van het overlijden van Jan Schram. De Ondernemingskamer heeft de auteur van dit verslag benoemd tot onderzoeker.
- 1.2 Hoewel de Ondernemingskamer niet tevens een onderzoek heeft gelast naar het beleid en gang van zaken van Slotervaartziekenhuis, bleek de onderzoeker al snel dat het beleid en gang van zaken van met name Meromi in de periode vanaf 28 december 2012 niet los gezien kan worden van bepaalde ontwikkelingen binnen Slotervaartziekenhuis. Tevens bleek de onderzoeker dat de ontwikkelingen binnen Meromi en Slotervaartziekenhuis vanaf 28 december 2012 niet los gezien kunnen worden van bepaalde ontwikkelingen in de periode vóór 28 december 2012.
- 1.3 Daarbij komt dat Pim Schram, die als bestuurder van Meromi, aandeelhouder van Slotervaartziekenhuis, op 13 maart 2013 het Emissiebesluit nam dat centraal staat in het onderzoek, tegenover de onderzoeker heeft verklaard dat onder meer de volgende omstandigheden dat besluit naar zijn oordeel rechtvaardigden:
- het (trachten te) bewerkstelligen van een doorbraak in de onderhandelingen met ING, huisbankier van Slotervaartziekenhuis, die een achterstelling van de vordering van Delta van afgerond € 26 miljoen verlangde, tot welke achterstelling Delta niet bereid was;
 - het onder verantwoordelijkheid van Erbudak mislukken van de onderhandelingen in januari 2013 tussen Slotervaartziekenhuis en Achmea over een contract voor 2013 en de noodsituatie die daardoor ontstaan was; zonder de Emissie zou Achmea niet bereid geweest zijn om in de tweede helft van maart alsnog een

contract voor 2013 met Slotervaartziekenhuis af te sluiten; Achmea had aan Pim Schram aangegeven dat zij geen contract wenste te af te sluiten indien Erbudak nog in beeld zou komen;

- ook interne gremia binnen Slotervaartziekenhuis hadden ernstige bezwaren tegen een terugkeer van Erbudak; als gevolg van de Emissie werd een terugkeer van Erbudak voorkomen;
- financiële malversaties van Erbudak in de periode dat zij bestuursvoorzitter van Slotervaartziekenhuis was, welke malversaties in de eerste helft van maart 2013 aan het licht waren gekomen door een onderzoek van TriFinance, dat plaatsvond nadat Erbudak op 19 februari 2013 door de Raad van Commissarissen van Slotervaartziekenhuis geschorst was; ook om die reden moest een terugkeer van Erbudak voorkomen worden.

1.4 Daarbij komt voorts dat Van Waveren c.s. en Koç in hun verzoekschrift van 12 juni 2013 onder randnummer 189 betogen dat de schorsing en het ontslag van Erbudak als bestuursvoorzitter van Slotervaartziekenhuis hebben plaatsgevonden vanwege valse of voorgewende redenen. De schorsing, aldus verzoekers, was nodig om een statutenwijziging bij Slotervaartziekenhuis en daarmee een uitgifte van cumulatief preferente aandelen aan Delta mogelijk te maken. Onder randnummer 267 herhalen de verzoekers deze stelling: de schorsing van Erbudak is een essentiële schakel geweest voor het slagen van de Emissie omdat als Erbudak niet geschorst was, die Emissie en de daaraan voorafgaande – noodzakelijke – statutenwijziging van Slotervaartziekenhuis niet zonder haar medeweten en betrokkenheid hadden kunnen plaatsvinden.

1.5 Gelet op (i) de sub 1.3 en 1.4 weergegeven standpunten van Pim Schram respectievelijk Van Waveren c.s. en Koç – en de link die door hen wordt gelegd tussen bepaalde ontwikkelingen binnen Slotervaartziekenhuis en het Emissiebesluit –

en (ii) de eigen bevinding van de onderzoeker dat het beleid en gang van zaken van met name Meromi in de periode vanaf 28 december 2012 inderdaad niet los gezien kan worden van bepaalde ontwikkelingen binnen Slotervaartziekenhuis, zal voor zover dat nodig is voor een goed begrip van het beleid en de gang van zaken van Meromi in de genoemde periode, in dit verslag ook worden ingegaan op een aantal belangrijke gebeurtenissen – zowel voor als na 28 december 2012 – binnen Slotervaartziekenhuis.

- 1.6 Ter vervulling van zijn opdracht heeft de onderzoeker naast de processtukken documentatie uit de administratie van met name Slotervaartziekenhuis bestudeerd en heeft hij gesprekken gevoerd met een groot aantal betrokkenen.
- 1.7 Het verslag is als volgt opgebouwd.
- 1.8 In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de ontwikkelingen binnen Meromi en Slotervaartziekenhuis in de jaren 2006 tot en met 2012, voor zover deze ontwikkelingen van belang zijn voor goed begrip van de gebeurtenissen na 28 december 2012.
- 1.9 In hoofdstuk 3 zal worden ingegaan op de relevante ontwikkelingen binnen Meromi, Jeemer en Slotervaartziekenhuis van 28 december 2012, de datum waarop Jan Schram overleed, tot 18 oktober 2013, de datum waarop de beschikking van de Ondernemingskamer werd gewezen.
- 1.10 In hoofdstuk 4 zal nader worden ingegaan op de Emissie en op het sluiten van de Koopovereenkomst.
- 1.11 Hoofdstuk 5 bevat een samenvatting van de belangrijkste bevindingen.

- 1.12 Op 27 december 2013 is een concept van het verslag in het kader van het beginsel hoor en wederhoor toegezonden aan de volgende betrokkenen: Erbudak (mede in haar hoedanigheid van wettelijk vertegenwoordiger van Koç), Michael van Waveren, Rowena van Waveren, Beijnen, Brandjes, Dekker (mede ten behoeve van de overige commissarissen van Slotervaartziekenhuis), Lex Schram, Pim Schram en Rob Schram. Tevens zijn ter kennisneming exemplaren van het conceptverslag toegezonden aan Insinger en Soerjatin. Betrokkenen is de gelegenheid geboden schriftelijk te reageren op de inhoud van het concept, van welke mogelijkheid zij gebruik gemaakt hebben. Voor zover de onderzoeker daar aanleiding toe zag, is met de reacties van betrokkenen rekening gehouden bij het opstellen van de eindversie van het verslag.
- 1.13 Aan de Ondernemingskamer en aan Insinger als tijdelijk bestuurder van Meromi en Jeemer zal door de onderzoeker verantwoording worden afgelegd ten aanzien van door hem in rekening te brengen kosten van het onderzoek.

27/3/2014

2. Relevante ontwikkelingen in de jaren 2006 t/m 2012

Inleiding

- 2.1 Het jaardocument 2012 van Slotervaartziekenhuis bevat op pagina 2 de volgende algemene informatie:

“Het Slotervaartziekenhuis is een algemeen ziekenhuis met een sterk Amsterdams karakter. Dat heeft veel te maken met de ontstaansgeschiedenis. Het Slotervaartziekenhuis is in 1975 gesticht door de gemeente Amsterdam vanuit de gedachte dat de patiënt alle zorg en aandacht moet krijgen. Speciale aandacht moest daarbij uitgaan naar chronisch zieken en ouderen. Die stichtingsidealen zijn nog steeds herkenbaar in de dagelijkse praktijk, ook al is het Slotervaartziekenhuis sinds de privatisering in juli 1997 geheel los komen te staan van de gemeente Amsterdam. De doelstelling van het Slotervaartziekenhuis omvat het leveren van medisch specialistische zorg aan patiënten in het verzorgingsgebied en ook daarbuiten als het om bijzondere functies gaat. Het Slotervaartziekenhuis gaat uit van de integriteit van het individu, het zelfbeschikkingsrecht en het sociale grondrecht op optimale gezondheidszorg. Daarnaast zijn ook opleiding en wetenschappelijk onderzoek kerntaken van het Slotervaartziekenhuis. Bij de uitvoering van de kerntaken vervult de medicus/opleider de belangrijkste functie in de besturing van het primaire proces. Alle activiteiten in het Slotervaartziekenhuis staan ten dienste van een optimale uitvoering van de patiëntenzorg. Er ligt daardoor een grote nadruk op kwaliteit van zorg. De medische behandeling en diagnostiek worden gekarakteriseerd door protocollering en gestructureerd interdisciplinair overleg. Door onder andere de Medische Specialisten Registratie Commissie (MSRC), visitaties van vakgroepen en de inspectie van de gezondheidszorg (IGZ) worden diverse afdelingen jaarlijks beoordeeld. Ook de diverse verpleegkundige en paramedische disciplines worden regelmatig door externe instanties getoetst.”

- 2.2 In 2006 stevende Slotervaartziekenhuis, destijds een stichting, af op een faillissement. Jan Schram heeft toen, via Delta, bijna € 26 miljoen (tegen een rente van 5% over de periode tot en met 2009 en een percentage van 6% nadien) aan Slotervaartziekenhuis geleend. Die lening is niet vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst tussen Delta en Slotervaartziekenhuis. Vervolgens is op 23 oktober 2006 een nieuwe RvB aangetreden. Voorzitter van de RvB werd Erbudak, zakelijk partner van Jan Schram en tevens de moeder van Van Waveren c.s. en Koç. Verder maakten Brandjes en Beijnen deel uit van het bestuur. Op 1 juni 2007 werd Slotervaartziekenhuis omgezet in een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Het bestuur van de vennootschap bestond na omzetting uit dezelfde personen als hiervoor gemeld. Vanaf de omzetting in juni 2007 had Slotervaartziekenhuis een RvC (voordien: Raad van Toezicht). Meromi was van 1 juni 2007 tot 14 maart 2013 enig aandeelhouder van Slotervaartziekenhuis. Jan Schram was tot zijn overlijden op 28 december 2012 enig bestuurder van Meromi.
- 2.3 In financieel opzicht was de transformatie die Slotervaartziekenhuis door de komst van Jan Schram en Erbudak onderging succesvol. Werd in 2006 een verlies geleden van € 4.673.000,=, in 2007 was dat verlies omgeslagen in een winst van € 6.528.000,=. Ook in de jaren 2008 tot en met 2011 schreef Slotervaartziekenhuis zwarte cijfers. De gemiddelde jaren winst bedroeg over de periode 2007 tot en met 2011 afgerond € 4,7 miljoen per jaar. In 2012 werd er voor het eerst na vijf winstgevende jaren een verlies geboekt, en wel van afgerond € 2 miljoen.
- 2.4 In de jaren 2008–2012 vonden een aantal transacties c.q. overboekingen plaats die een rol spelen in het conflict met Erbudak dat in het eerste kwartaal van 2013 eminent werd. Die transacties c.q. overboekingen zullen hierna worden beschreven.

De kwestie Simed

- 2.5 In de eerste helft van 2008 heeft tussen Slotervaartziekenhuis en Simed meerdere malen contact plaatsgevonden over het bouwen, inrichten en exploiteren van een ziekenhuis in Altinoluk in Turkije. Op 12 maart 2008 vond een eerste bespreking plaats met Simed. De voltallige RvB van Slotervaartziekenhuis was hierbij aanwezig.
- 2.6 Erbudak was in 2008 huurder/pachter en exploitant van een hotel en resort in Akçay, gelegen op circa 20 minuten rijden van Altinoluk. In het voorjaar van 2008 heeft Erbudak zich beziggehouden met (de voorbereiding van) de aankoop van het hotel en resort, volgens Erbudak mede ten behoeve van het verblijf van patiënten voor het ziekenhuis in Altinoluk of hun familieleden.
- 2.7 Een e-mail van 13 maart 2008 aan Zoodtsma, leidinggevende van Simed, op naam van Brandjes verzonden vanaf het e-mailadres van Erbudak met kopie aan onder meer Beijnen, Erbudak en Brandjes, luidt voor zover relevant:

“Onder dankzegging van het prettige onderhoud van gisteren, treft u bijgaand de tekeningen zoals afgesproken aan. (...) Zoals beloofd nog enige opmerkingen n.a.v. de patiënten categorieën die in het ziekenhuis (www.altinolukhealthcenter.com) opgenomen kunnen gaan worden. (...) Specifieke ruimte is bedacht voor verslavingsgeneeskunde (...) De bedoeling is dat de meeste patiënten uit deze categorie zullen verblijven in het huidige resort (moet nog verder verbouwd worden en aangepast worden) op 20 minuten rijafstand (www.akcayhotelandresort.com). Bovenste verdieping appartementen die ook voor patiënten geschikt gemaakt moet worden (hotelmatig is dit reeds piekfijn in orde) zullen m.n. voor verslavingsgeneeskunde gebruikt kunnen worden.(...) Vooralnog is dit in grote lijnen de bedoeling. In geval van inhoudelijke vragen is het rechtstreekse mobielnummer: (...) (dees brandjes, internist).”

- 2.8 Op 19 april 2008 is een bezoek aan Turkije gebracht door een delegatie van Simed en onder meer Erbudak en Brandjes namens Slotervaartziekenhuis.
- 2.9 De plannen voor het bouwen van een ziekenhuis in Altinoluk zijn in het derde kwartaal van 2008 stopgezet.
- 2.10 Op 24 april 2008 e-mailde Erbudak aan Jan Schram onder meer :

“Zoals je weet geloof ik heilig in de ontwikkelingen in Turkije. Zowel copd¹ als verslaving als ouderenzorg. Sinds september vorig jaar heb ik de afspraak dat wij de grond van het resort kunnen kopen, ik moet het wel a.s. 30 april afnemen. Het bedrag is overeengekomen op 9,6 milj euro voor 104.000 m2. Het bedrag is de helft van de ozb waarde daar en deze grond doet tussen de 300 en 500 euro per m2 op dit moment op de markt. Dit omdat de grond in dat gebied schaars is en grond direct aan het strand blijft schaars en duur.

Het zijn 3 kavels. Ik zou heel graag deze kavels voor michael, rowena en merdan willen kopen ook omdat hun toekomst wellicht later in turkije ligt, gezien alle ontwikkelingen in de wereld. Ook heeft het gebied drinkwater voor 500 jaar. Verder ken je het wel. Op dit moment ben ik bezig met het ontwikkelen van een bedrijfsplan om hier ongeveer 500 bedden te plaatsen voor verslaving en ouderen. Dit bedrijf zal dan slz, jellinek metrum en een verzorgingshuisbedrijf worden. Uiteindelijk ontstaat er dus een huurder op het terrein. Het model is bijna rond en het is een zeer aantrekkelijke ontwikkeling voor slz, ook omdat we dan gelijk personeel kunnen klaarstomen voor de zorg in Nederland.

¹ Chronic Obstructive Pulmonary Disease, een verzamelnaam voor de longaandoeningen chronische bronchitis en longemfyseem. Jan Schram leed aan een ernstige vorm van longemfyseem.

Ing bank heeft de turkse oyak bank overgenomen. Het is de bedoeling dat de financiering van oyak bank met een paar maanden rond is. Ik verwacht dat ik dit voor het eind van het jaar rond heb maar dan is mijn koopoptie verlopen en de verkopende partij is een zeer principiële meest vermogende turkse fam waar je je woord niet mag breken, dan gaat de deur dicht. Ik ken de fam persoonlijk.

Dus ik kan je met een paar maanden terugbetalen zodra de lening rond is, uiteraard inclusief rente. Ik heb dus voor een paar maanden 10 milj euro nodig uiterlijk a.s. woensdag.

Nu heb ik verder bij niemand aangeklopt omdat ik dan moet uitleggen waarom ik niet bij jou terecht kan. Ik kan veel maar kan niet met anderen over onrusten tussen ons praten, iets in mij blokkeert mij.

Ik hoop dat je mij dit gunt en mij hierin niet in de steek laat.”

- 2.11 Jan Schram bleek niet bereid de gevraagde € 10 miljoen te verstrekken.
- 2.12 Op 15 mei 2008 heeft Simed op verzoek van Erbudak een bedrag van € 200.000,= overgemaakt op een privérekening van Erbudak. Die betaling vond plaats ten behoeve van de aankoop van het onroerend goed in Akçay.
- 2.13 Op 22 mei 2008 heeft ABN AMRO Bank op verzoek van Simed, die op haar beurt handelde op verzoek van Erbudak, een bankgarantie afgegeven van € 800.000,= ten behoeve van de aankoop van het onroerend goed in Akçay door Erbudak.
- 2.14 Per e-mail van 4 juni 2008 schreef Zoodtsma aan Erbudak, in antwoord op een vraag van Erbudak, dat de aankoop van het resort het beste door een op te richten vennootschap kon gebeuren en niet door haar in privé. Op 12 juni 2008 heeft Erbudak Zoodtsma per e-mail verzocht aan een fiscalist in Turkije de vraag voor te

leggen wat de fiscale verplichtingen voor haar zijn indien het resort wordt aangekocht en verhuurd aan een eigen bedrijf in Turkije en het pand vervolgens na zes jaar met winst aan een derde wordt verkocht.

2.15 Per e-mail van 23 juni 2008 berichtte Zoodsma aan Erbudak onder meer:

“Ik heb even intern de kwestie besproken en het lijkt ons meest voor de hand liggen nu een factuur uit te maken aan Slotervaart voor 5 ton met als omschrijving “voorschot zekerstelling aankoop goederen” (...) Als je mee eens bent zal ik je morgen de gescande versie factuur sturen, zodat die deze week, kan worden betaald. Mee eens??”

2.16 Erbudak reageerde dezelfde datum per e-mail als volgt:

“ “Voorschot zekerstelling aankoop goederen t.b.v. afdeling radiologie” lijkt mij een goede omschrijving. (...)”

2.17 Vervolgens heeft Simed bij facturen van 24 juni 2008 en 7 augustus 2008 geadresseerd aan *“Slotervaartziekenhuis attn. Raad van Bestuur Mrs. A. Erbudak”* telkens een bedrag van € 500.000,= in rekening gebracht onder de vermelding: *“Betreft: voorschot zekerstelling aankoop goederen t.b.v. afdeling Radiologie* respectievelijk *“Betreft: Tweede voorschot zekerstelling aankoop goederen t.b.v. afdeling Radiologie”*. De facturen zijn door Slotervaartziekenhuis voldaan in opdracht van Erbudak. De opdracht werd uitgevoerd door Dinkla. Hoewel het binnen Slotervaartziekenhuis *standard practice* was dat bij aanschaf van goederen ten behoeve van een bepaalde afdeling de betreffende factuur niet betaald werd voordat deze was geparafeerd door het hoofd van de betreffende afdeling, gebeurde dat hier niet, volgens Dinkla. Omdat Erbudak niettemin op de betaling aandrong en zij nu eenmaal voorzitter van de RvB was, aldus Dinkla, voelde hij zich verplicht de betaling

toch uit te voeren. Het hoofd van de afdeling Radiologie is noch over de facturen noch over de betaling daarvan geïnformeerd.

2.18 Tussen Simed en Slotervaartziekenhuis is niet in discussie dat de betaling van in totaal € 1.000.000,= niet diende als zekerstelling voor de aankoop van goederen ten behoeve van de afdeling Radiologie, maar ter compensatie van de hiervoor genoemde betaling aan Erbudak van € 200.000,= en het op verzoek van Erbudak door Simed stellen van een bankgarantie van € 800.000,=. Door Simed zijn aan het Slotervaartziekenhuis geen goederen geleverd als genoemd op betreffende facturen. Het is ook nimmer de bedoeling geweest dat Simed die goederen zou gaan leveren; het ging om de aankoop van grond in Turkije. In zoverre is dan ook sprake van facturen met een valse omschrijving. Het hiervoor aangehaalde e-mailverkeer tussen Zoodsma en Erbudak van 23 juni 2008 duidt daar ook op en maakt inzichtelijk dat beiden zich daarvan bewust waren.

2.19 Blijkens een brief van 16 oktober 2008 van ABN AMRO Bank aan Simed heeft de verkoper van de percelen grond de bankgarantie ingeroepen en heeft de bank een bedrag van € 800.000,= aan de verkoper betaald en de rekening van Simed daardoor gedebiteerd.

2.20 Om 18 maart 2009 e-mailde Erbudak aan Zoodsma:

"Ik kreeg net een reminder omdat er een groot bedrag dubbel staat geboekt op radiologie, het is enerzijds betaald door leverancier terwijl er ook voorschotfacturen zijn betaald aan Simed. Mijn verzoek is of dit gecrediteerd en door Simed terugbetaald kan worden aan Slotervaart en dat ik de komende 2 maanden een oplossing organiseer om dit vervolgens aan jou terug te betalen".

2.21 Bij e-mail van 19 maart 2009 antwoordde Zoodsma:

“Als ik je nu financieel kon helpen zou ik het doen (vorig jaar ook gedaan zoals je gemerkt hebt), maar op dit moment zitten wij zelf uiterst krap (...).”

- 2.22 Uit de administratie van Slotervaartziekenhuis blijkt dat ook na 19 maart 2009 de nooit geleverde goederen ten behoeve van de afdeling Radiologie jaarlijks onder de activa op de balans van Slotervaartziekenhuis werden opgenomen en dat op die actiefpost vervolgens jaarlijks werd afgeschreven met hantering van een afschrijvingstermijn van tien jaar.
- 2.23 Erbudak heeft tegenover de onderzoeker gesteld dat Beijnen en Brandjes op de hoogte waren van haar afspraken met Simed. Beijnen en Brandjes ontkennen dat en stellen zich op het standpunt dat zij pas na onderzoek in de administratie van Slotervaartziekenhuis, dat plaatsvond na de schorsing van Erbudak op 19 februari 2013, voor het eerst in kennis zijn gesteld van de tussen Erbudak en Zoodtsma gemaakte afspraken omtrent de overboeking van een bedrag van € 1.000.000,= door Slotervaartziekenhuis aan Simed (en hetgeen daaraan vooraf ging in de maanden mei en juni 2008).
- 2.24 In de administratie van Slotervaartziekenhuis zijn geen aanwijzingen aangetroffen dat Beijnen en Brandjes van een en ander op de hoogte waren. Desgevraagd kon Erbudak ook geen documentatie of e-mailverkeer aan de onderzoeker tonen waaruit het tegendeel zou blijken. Evenmin bestaat er enig e-mailverkeer tussen Erbudak en Jan Schram of enig ander persoon binnen Slotervaartziekenhuis hieromtrent.
- 2.25 Bij e-mail van 26 november 2013 stelde de onderzoeker aan Erbudak onder meer de volgende vraag:

“Waarom verzocht U Zoodtsma om op de facturen de omschrijving “voorschot zekerstelling aankoop goederen t.b.v. afdeling Radiologie” op te nemen, terwijl het niet ging om een aankoop van goederen t.b.v. de afdeling Radiologie, maar om een

zekerheidstelling t.b.v. de verkoper van het Akçay-resort op basis van een door U in privé met die verkoper gesloten overeenkomst?”

2.26 Erbudak reageerde diezelfde dag per e-mail als volgt:

“Zoals ik u al eerder aangaf, de transacties zoals het ziekenhuis pand en het resort die in Turkije zijn gedaan, stonden wel op mijn naam, maar hadden feitelijk dezelfde eigenaren als de overige ondernemingen. Oorspronkelijk was het de bedoeling om het resort direct te kopen en niet te huren. Terwijl wij over de koop aan het onderhandelen waren, besloot een van de vennoten in het bedrijf Oden, om niet te verkopen op dat moment, maar later. Daarom was er een eerste recht van koop in het contract door ons bedongen. Het is nooit onze bedoeling geweest om een resort voor vakantiedoeleinden te exploiteren. Jan en ik vonden voor toekomstige uitbreiding van onze activiteiten op het gebied van gezondheidszorg, de plek van het resort zeer interessant.

Zoals ook uit de verklaring van Aad van der Flier² blijkt, ging Jan over financiën en ik over inhoudelijke vormgeving van activiteiten. In die tijd speelden toen Simed bankgarantie gaf diverse opdrachten te wachten op uitvoer: twee angio kamers tbv van de afdeling radiologie, afbouw van het ziekenhuis pand in Turkije, aankoop en ontwikkeling van het resort tot gecombineerde vorm van zorg bedrijf: revalidatie, verzorgingshuis, low care zorg, etc. Simed kon in alle drie de projecten opdracht aannemen en uitvoeren, dat was ook de bedoeling.

Later is het traject is het anders gelopen. Opdracht radiologie is door mij toch aan Philips gegeven, dat was gunstiger voor slz, door de banken crises kwam de financiering niet rond voor het resort, het ziekenhuis in Turkije kreeg een onteigeningsprocedure wegens het niet tijdig afbouwen en in gebruik nemen. Jan had

² Fiscaal adviseur van Erbudak en accountant van onder meer A2 Antwoordservice BV en Intertel BV, vennootschappen waarbij zowel Erbudak als Jan Schram betrokken waren.

weer eens last van zijn gedrag om te gaan dwarsliggen en frustreren. Alle contractuele verplichtingen stonden op mijn privé naam, daar maakte hij op dat moment misbruik van.

Ik dacht, dat is wat ik mij nog kan herinneren dat ik opdracht aan administratie had gegeven om deze post op rekening-courant van Delta te boeken nu de activiteiten in Turkije dreigden geen doorgang te vinden, en radiologie door Philips werd geleverd en Simed voorlopig geen vervolg opdrachten kreeg.

Als alles een succes was geweest, was er niets aan de hand geweest. Succes kent nou eenmaal meer vaders.

U ziet Slotervaart als een op zich zelf staand ding. Ondanks omvang van de activiteiten die wij hadden, liep bij ons alles door elkaar, als een familiebedrijf, zoals dat bij kleine ondernemers vaak het geval is. Ik begrijp dat hoe het ging tussen Jan en ons, vragen en verbijstering oproept. Ik kan er niets anders van maken. Het is zoals het is."

2.27 Erbudak heeft om ten minste vier redenen de schijn tegen.

2.28 In de eerste plaats heeft Erbudak op 24 april 2008 uitdrukkelijk het verzoek aan Jan Schram gedaan om de transactie met betrekking tot het onroerend goed te Akçay te financieren. Ze stelde in dat verband onder meer: *"Ik zou heel graag deze kavels voor michael, rowena en merdan³ willen kopen ook omdat hun toekomst wellicht later in turkije ligt (...)".* Het ging dus niet om een aankoop voor Slotervaartziekenhuis en bovendien heeft Jan Schram niet positief op het verzoek gereageerd.

2.29 In de tweede plaats is sprake van een door haar geïnitieerde valse omschrijving op de facturen van Simed. Indien sprake is van een transparante transactie die goedgekeurd is door de voltallige RvB – zoals Erbudak stelt – bestaat er geen aanleiding om

³ De kinderen van Erbudak

Zoodsma te verzoeken een valse omschrijving op te nemen. Dan had Erbudak aan Zoodsma gewoon een omschrijving kunnen opgeven die overeenkwam met de werkelijkheid: “Betreft voorschot zekerstelling aanbeting aankoop resort Akçay” of woorden van gelijke strekking.

2.30 In de derde plaats bestond er – als het inderdaad ging om een transactie waarvan iedereen, en dus zeker haar medebestuurders, op de hoogte mochten zijn – voor Erbudak geen aanleiding om Zoodsma in maart 2009 te verzoeken een creditnota te sturen en het voorschot terug te betalen met als toevoeging dat zij *“de komende 2 maanden een oplossing organiseer(t) om dit vervolgens aan [hem] terug te betalen”*.

2.31 In de vierde plaats heeft Erbudak, hoewel zij wist (i) dat er een bedrag dubbel geboekt stond op Radiologie, (ii) dat dat veroorzaakt werd doordat het geboekte voorschot inzake Simed geen betrekking had op de levering van goederen aan de afdeling Radiologie en (iii) dat dit op Radiologie geboekte voorschot derhalve niet onder die noemer geactiveerd mocht worden, niettemin geen actie ondernomen om dit bedrag op de juiste wijze te verantwoorden met als gevolg dat dit voorschot jarenlang ten onrechte geactiveerd is geweest op de balans van Slotervaartziekenhuis.

2.32 Het moet er dan ook voor gehouden worden dat hier inderdaad sprake was van een soloactie van Erbudak, waarbij in strijd met elke denkbare governance regel die van toepassing is op professionele zorginstellingen gehandeld is, ook als waar zou zijn wat Erbudak betoogt, namelijk dat zij deze actie ondernam in het belang van Slotervaartziekenhuis (van welk belang de onderzoeker – afgaande op de binnen Slotervaartziekenhuis beschikbare documentatie en afgaande op aan de onderzoeker mondeling door alle andere betrokkenen binnen Slotervaartziekenhuis, uitgezonderd Erbudak, verstrekte informatie – niet is gebleken).

De kwestie Drimpy

- 2.33 Op 11 juli 2011 liet Erbudak – zonder dat gebleken is dat de andere bestuursleden daarvan op de hoogte waren – een bedrag van € 200.000,= door Slotervaartziekenhuis overboeken naar een bankrekening van de Stichting Beheer Derdengelden Schaap & Partners te Rotterdam met daarbij als omschrijving *“overname aandelen Drimpy volgens diverse overeenkomsten”*. Het ging om een verwerving door Meromi Participaties – een vennootschap waarvan Erbudak bestuurder is en waarin Slotervaartziekenhuis geen belang heeft – van een 42%-belang in een vennootschap genaamd Drimpy BV, gevestigd te Rotterdam.
- 2.34 Door Slotervaartziekenhuis is, nadat deze overboeking na de schorsing van Erbudak op 19 februari 2013 aan het licht was gekomen, aan de instrumenterende notaris om opheldering gevraagd. Bij brief van 5 juli 2013 schreef de notaris aan de advocaat van Slotervaartziekenhuis onder meer:

“Zoals Slotervaartziekenhuis B.V. blijktens uw brief (...) bekend is, is bij intentieovereenkomst van 30 juni 2011 overeengekomen dat Meromi Participaties B.V. middels aandelenuitgifte een belang zou krijgen van 42% van de aandelen in Drimpy B.V., tegen betaling van een uitgifteprijs van € 200.000,=

De betreffende akte van uitgifte is gepasseerd op 12 juli 2011. Daaraan voorafgaand heb ik de concept-akte(n) aan Meromi Participaties B.V. toegezonden en aangegeven dat ik het bedrag van € 200.000,= vóór het tijdstip waarop de akte zou worden gepasseerd op onze derdengeldrekening ontvangen diende te hebben.

Vervolgens ontving ik op 11 juli 2011 van Slotervaartziekenhuis B.V. betaling van een bedrag van € 200.000,= met de omschrijving “overname aandelen Drimpy volgens diverse overeenkomsten”. (...)

Op grond van de ontvangst van betaling van het bedrag van €200.000,= en de daaraan door Slotervaartziekenhuis B.V. gegeven omschrijving ben ik er van uitgegaan, en mocht ik er redelijkerwijs ook van uitgaan (i) dat Slotervaartziekenhuis B.V. bekend was met de overeenkomsten waaraan werd gerefereerd en op grond waarvan de onderhavige betaling door Meromi Participaties B.V. diende plaats te vinden en (ii) dat de betaling, althans de noodzakelijkerwijs daaraan voorafgegane rechtshandeling(en) aan de zijde van Slotervaartziekenhuis B.V. door (een) ter zake vertegenwoordigingsbevoegde(n) was, respectievelijk waren verricht. Dat Slotervaartziekenhuis B.V. thans – blijkens uw brief (...) – beweert niet te hebben geweten om welke “diverse overeenkomsten” het in de betalingsomschrijving heeft gegaan, is tegen de achtergrond van het voorgaande volstrekt ongeloofwaardig, althans mocht ik er onder de gegeven omstandigheden zondermeer op vertrouwen dat zij die overeenkomsten wel kende, althans in ieder geval in zoverre daaruit een verplichting tot betaling van Meromi Participaties B.V. van €200.000,= voortvloeide.

Ik mocht er derhalve eveneens zondermeer op vertrouwen dat Slotervaartziekenhuis B.V. de bedoeling had gehad met de betaling van een bedrag van € 200.000,= bevrijdend voor Meromi Participaties B.V. te betalen.

Desondanks, en derhalve zonder dat dit redelijkerwijs van mij kon worden gevergd, heb ik vóór het passeren van de akte van uitgifte op 12 juli 2011 bij mevrouw Erbudak die bij die gelegenheid aanwezig was, in haar hoedanigheid van bestuursvoorzitter van Slotervaartziekenhuis B.V. geverifieerd of de van Slotervaartziekenhuis ontvangen betaling van € 200.000,= inderdaad diende te worden aangemerkt als betaling voor Meromi Participaties B.V., hetgeen uitdrukkelijk door haar werd bevestigd. Desgevraagd is tevens nog verklaard, dat het betaalde bedrag onderling zou worden verrekend.

Daarmee was voor mij als notaris de kous meer dan af.

Dat mevrouw Erbudak op 11 juli 2011 zowel bestuurder van Slotervaartziekenhuis B.V. als enig bestuurder van Meromi Participaties was, doet aan de voorafgaande niet af.

Bij ontvangst van een betaling van een bedrag van €200.000,=, en al helemaal een betaling met een omschrijving als hiervoor aangegeven (...), mag ik als notaris er zondermeer vanuit gaan dat de daaraan noodzakelijkerwijs voorafgegane rechtshandelingen door ter zake bevoegdheden zijn verricht”.

- 2.35 Slotervaartziekenhuis heeft Meromi Participaties in augustus 2013 gedagvaard tot terugbetaling van het bedrag van € 200.000,=. In die procedure heeft Meromi Participaties in december 2013 van antwoord gediend. De kern van het verweer van Meromi Participaties luidt blijkens haar conclusie van antwoord als volgt:

“Op 23 mei 2011 is de vennootschap Drimpy B.V. opgericht (“Drimpy”). Drimpy heeft als statutaire doelstelling: “Het door middel van een sociaal gezondheidsplatform (Social Health) leveren van diensten, het via dat platform verbeteren van de gezondheid van en het geven van directe ondersteuning bij ziekte en behandeling van patiënten, zulks door middel van alle diensten, activiteiten en middelen die de zorgconsument in staat stelt de eigen zorg van de gezondheid met betrokkenen te coördineren, regelen en beheersen”.

Het Slotervaartziekenhuis was in deze ontwikkeling bijzonder geïnteresseerd en was van oordeel dat dit van toegevoegde waarde voor de gezondheidszorg, alsook voor het ziekenhuis zelf kon zijn. ICT innovatie bij ziekenhuizen is een kostbare aangelegenheid en loopt al snel in de tientallen miljoenen. Het Slotervaartziekenhuis meende dat het gebruik van social media de toekomst is voor het ziekenhuis. Het Drimpy project zou mogelijk een totaaloplossing bieden op het gebied van e-health. Zij is daarom in de gelegenheid gesteld om in Drimpy te investeren en participeren voor een bedrag van EUR 1.500.000. Het Slotervaartziekenhuis achtte het echter niet

wenselijk om zich in dat stadium, en voor een dergelijk bedrag, aan Drimpy te verbinden. Zij wilde eerst (kunnen) onderzoeken of het Drimpy project ook daadwerkelijk aan zou slaan. Daarnaast zou de openlijke participatie van het Slotervaartziekenhuis de slagingskans van Drimpy, als onafhankelijk gezondheidplatform, beperken aangezien Drimpy ook andere ziekenhuizen, zorginstellingen en verzekeraars aan zich wilde, maar ook moest, binden.

Om die reden heeft het Slotervaartziekenhuis aan Meromi Participaties verzocht om 42% van de aandelen in het kapitaal van Drimpy te kopen voor een bedrag van EUR 200.000. Partijen spraken af dat dit bedrag vervolgens door het Slotervaartziekenhuis zou worden voldaan. Op die wijze zou het risico voor het Slotervaartziekenhuis beperkt blijven tot een bedrag van EUR 200.000 dat zij voor de levering van de aandelen had betaald. Meromi Participaties heeft zich daarnaast verplicht tot het verstrekken van een achtergestelde lening aan Drimpy van in totaal EUR 1.300.000 welk bedrag overigens eveneens (in tranches) door het Slotervaartziekenhuis ter beschikking zou worden gesteld indien Drimpy bepaalde milestones zou behalen. Partijen kwamen overeen dat als Drimpy succesvol zou blijken, de aandelen in Drimpy alsnog aan (een dochteronderneming van) het Slotervaartziekenhuis zouden worden overdragen.

Het Slotervaartziekenhuis werd bij het aangaan van deze afspraken met Meromi Participaties rechtsgeldig vertegenwoordigd door Erbudak. Zij heeft deze transactie en de betaling van EUR 200.000 toentertijd bovendien afgestemd met de heer J.R.M. Schram, (indirect) meerderheidsaandeelhouder in het Slotervaartziekenhuis⁴. Dit betrof een gebruikelijke gang van zaken. Dit blijkt ook wel uit een e-mail van 5 juli 2011 (...) waarin een afspraak gepland wordt tussen de heer Schram en de oprichter van Drimpy, de heer Arnold Breukhoven alsook uit artikel 1.4 van de Intentieovereenkomst die het Slotervaartziekenhuis (...) in het geding heeft gebracht

⁴ Volgens Pim Schram is dit nimmer met Jan Schram besproken.

waaruit volgt dat Meromi Participaties het recht had om de aandelen binnen 2 maanden aan de heer Schram over te dragen.

Meromi Participaties heeft conform de gemaakte afspraken op 12 juli 2011 18.000 aandelen in het kapitaal van Drimpy geleverd gekregen waarvoor door het Slotervaartziekenhuis een bedrag van EUR 200.000 is betaald.”

- 2.36 De onderzoeker stelt vast dat – als wat Erbudak stelt waar is – daarvan geen documentatie voorhanden is. Evenmin is gebleken van enige kennisgeving door Erbudak aan haar medebestuurdersleden of aan de RvC omtrent deze transactie. Voorshands kan ook hier van een soloactie van Erbudak worden gesproken, waarvan niet gebleken is dat deze op enigerlei wijze in het belang van Slotervaartziekenhuis geweest is aangezien de huidige stand van zaken is dat Slotervaartziekenhuis € 200.000,= betaald heeft, waartegenover zij niets verworven heeft.

Creditcardbetalingen door Erbudak

- 2.37 In totaal werden door Erbudak tussen februari 2010 en februari 2013 meer dan € 140.000,= aan uitgaven via een creditcard op naam van “Slotervaartziekenhuis W.J.M. Schram” ten laste van de vennootschap gebracht, waarvan niet of onvoldoende is gebleken dat deze in het belang van Slotervaartziekenhuis zijn gemaakt. Als voorbeelden noemt de onderzoeker:

- een betaling van € 3.968,47 aan Hyatt Regency Aruba op 8 april 2011
- een betaling van € 4.268,41 aan Hotel Monaco te Washington op 18 juni 2011
- een betaling van € 2.444,40 aan Hotel Hassler te Rome op 18 juli 2011
- een betaling van € 1.729,= aan Grand Hotel Bristol op 25 juli 2011
- een betaling van € 1.940,40 aan Hotel Martinez te Cannes op 27 juli 2011
- een betaling van € 5.169,66 aan The Body Well, Hollywood, USA op 5 januari 2012

- een betaling van € 5.000,= aan Hotel George V te Parijs op 9 april 2012
- een betaling van € 3409,49 aan Gucci, Oranjestad, Aruba op 24 november 2012

2.38 Erbudak heeft tegenover de onderzoeker gesteld dat het hier deels om zakelijke kosten gaat en dat voorts de bedoeling was dat alle uitgaven met een privé-karakter uiteindelijk zouden worden verrekend in rekening-courant tussen Slotervaartziekenhuis en haar, maar geconstateerd moet worden dat zij daartoe in de periode tot haar schorsing op 19 februari 2013 geen opdracht aan de financiële afdeling van Slotervaartziekenhuis heeft vertrekt. Evenmin blijkt uit de administratie van Slotervaartziekenhuis dat hieromtrent enig contact tussen Erbudak enerzijds en Beijnen en Brandjes anderzijds heeft plaatsgevonden. Voorts heeft Erbudak zich er niet tegen verzet dat de betreffende uitgaven in de voorafgaande jaren wel als kosten in de jaarrekeningen van Slotervaartziekenhuis verwerkt werden, hetgeen niet aan de orde kan zijn als het gaat om privé-uitgaven die in rekening-courant verwerkt dienen te worden (en die dus juist niet als kosten van Slotervaartziekenhuis kwalificeren).

2.39 De perceptie van Erbudak in dezen blijkt uit een e-mail aan de onderzoeker van 26 november 2013, waarin zij onder meer stelt:

“U ziet Slotervaart als een op zichzelfstaand ding. Ondanks omvang van de activiteiten die wij hadden, liep bij ons alles door elkaar, als een familiebedrijf, zoals dat bij kleine ondernemers vaak het geval is. Ik begrijp dat hoe het ging tussen Jan en ons, vragen en verbijstering oproept. Ik kan er niets anders van maken. Het is zoals het is.”

2.40 In haar e-mail van 27 november 2013 aan de onderzoeker stelt Erbudak:

“Iedere betrokkene weet dat Jan een papierloos bedrijf heeft, maw, bijna niets op papier zet hoe omvangrijk de transactie ook was met mij. Er is 26 miljoen verstrekt aan Slotervaartziekenhuis door Delta. Welke overeenkomst lag er ten grondslag? Geen. (...). Geldstromen liepen kris kras door de verschillende bedrijven door elkaar

heen. Het was gewoonte en gebruik dat via rekening couranten bij en voor elkaar, de zaken administratief formeel achteraf werden afgeregeld.”

- 2.41 De andere leden van de RvB alsmede de leden van de RvC betwisten het realiteitsgehalte van de hier verwoorde perceptie van Erbudak. Zij stellen zich op het standpunt dat Erbudak door de feiten op deze wijze te presenteren, haar handelen inzake onder meer Simed, Drimpy en de creditcardbetalingen achteraf probeert te rechtvaardigen.

Ten onrechte geen verloning van Erbudak

- 2.42 Erbudak is gedurende de gehele periode gelegen tussen 23 oktober 2006 en haar ontslag op 27 maart 2013 nimmer verloond, hoewel door geen van de betrokkenen betwist wordt dat gedurende deze gehele periode van bijna 6,5 jaar sprake was van een arbeidsverhouding tussen Slotervaartziekenhuis en Erbudak en dat Slotervaartziekenhuis derhalve loonbelasting en sociale premies diende af te dragen op grond van die arbeidsverhouding.

- 2.43 Artikel 16.7 van de tussen 1 juni 2007 en 14 maart 2013 geldende statuten van Slotervaartziekenhuis bepaalt dat de bevoegdheid tot vaststelling van een bezoldiging en verdere arbeidsvoorwaarden van de leden van de RvB toekomt aan de AvA.

- 2.44 Op 29 januari 2009 schreef de RvC van Slotervaartziekenhuis aan Meromi ter attentie van Jan Schram onder het kopje “Bezoldiging Raad van Bestuur”:

“We vinden het niet meer aanvaardbaar dat de bezoldigingen nog steeds niet zijn vastgesteld. Hierover is reeds diverse keren gesproken. Wij vinden de voorstellen zeer acceptabel en zijn van mening dat de termijn hierop terug te komen verstreken is. Wij

stellen voor dat, indien u niet reageert voor 15 februari aanstaande, per dezelfde datum de bezoldiging over de jaren 2006 tot en met 2009 wordt vastgesteld”.

- 2.45 Ook nadien werd echter de bezoldiging van Erbudak niet geformaliseerd. De RvC drong daar wel met regelmaat op aan, echter zonder resultaat. De notulen van de vergaderingen van de RvC en de RvB van 23 mei en 30 mei 2012 vermelden op dit punt het volgende:

“CWZ⁵ heeft een tweetal vragen: (...) 2. Is het punt rondom de bezoldiging van de voorzitter van de RvB af te handelen in een overzienbare periode? AER⁶ reageert dat de bezoldiging een AVA besluit is. TDE⁷ geeft aan dat hij dit punt graag geagendeerd ziet voor de AVA vergadering”

- 2.46 De notulen van de AVA van 14 september 2012 vermelden onder meer:

“CZW verzoekt de voorzitter van de directie met klem om voor het eind van het jaar 2012 de salarisafspraken voor AER te finaliseren en te verlonen nu dit na zes jaren nog niet is afgerond.”

- 2.47 Die finalisering vond echter niet plaats. In de praktijk bepaalde Erbudak zelf welke bedragen zij opnam als voorschot op haar salaris (welke voorschotten echter niet verloond werden). Deze opnamen vonden overigens pas plaats met ingang van juni 2010. In de periode tussen juni 2010 en januari 2013 nam Erbudak in totaal € 980.000,= aan voorschotten op (waaronder een voorschot van € 300.000,= op 22 januari 2013).

⁵ Zwanenburg

⁶ Erbudak

⁷ Dekker

Verslechtering onderlinge verhoudingen

- 2.48 Uit e-mailverkeer vanaf het eerste kwartaal van 2008 blijkt dat in toenemende mate sprake was van meningsverschillen tussen Jan Schram en Erbudak. Op 25 maart 2008 e-mailde Erbudak aan Dekker:

“Jan weet dat ik het niet eens ben met zijn opstelling en gedragingen. Enige vorm van kritiek die ik hierover heb, zal ik uit loyaliteit naar Jan niet in de setting van RvC aan de orde willen stellen. Dus ik reken erop dat wij hier op een gepaste manier mee omgaan.”

- 2.49 Uit e-mailverkeer in het tweede kwartaal van 2008 blijkt dat het kennelijk niet lukte om een AvA van Slotervaartziekenhuis bijeen te roepen om het jaarverslag 2007 vast te stellen. Dekker e-mailde hierover aan Erbudak op 23 juni 2008:

“Helaas vindt de Nederlandse wetgeving het wel belangrijk dat er jaarvergadering plaatsvindt. Sterker nog, het jaarverslag dat is opgestuurd naar het Ministerie is niet geldig zonder dat het is goedgekeurd door Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Om aan deze vormfout geen verdere richtbaarheid te geven (...).”

- 2.50 In antwoord daarop e-mailde Erbudak op 28 juni 2008 met kopie aan andere leden van de RvC en het bestuur:

*“RvC vergadering van september a.s. wordt uitgebreid met in ieder geval :
Evaluatie AVA vergadering,
De rol/dubbelrol van Theo Dekker (toelichting ter vergadering)
Opzegging vertrouwen RvB in Theo Dekker (...).”*

Kennelijk werd deze dreigende escalatie later gesust, want Dekker bleef aan als voorzitter van de RvC.

- 2.51 Intussen bleven de governanceproblemen in het tweede helft van 2008 en begin 2009 voortduren.
- 2.52 Op 13 februari 2009 schreef Jan Schram namens Meromi aan de RvC onder meer het volgende:

“Begroting

De AvA is niet het lichaam dat de begroting dient goed te keuren. Wel dient zij al dan niet goedkeuring te verlenen aan voorgenomen investeringen. Om die reden hebben wij met onze brief d.d. 18 december 2008 de directie verzocht om een specificatie en toelichting op de investeringsbegroting. Deze specificatie hebben wij niet ontvangen. Wel de mededeling dat dit op de AvA zou worden toegelicht. Het is toch wel een buitengewoon onbehoorlijke handelwijze om niet ruim voor een vergadering relevante informatie te verstrekken over investeringen ter grootte van circa elf miljoen euro. Het is ook heel naïef om van aandeelhouders te verwachten dat indien op een vergadering de gevraagde informatie wordt verschaft, zij direct hierover zullen beslissen zonder tijd te nemen om tot een zorgvuldige afweging te komen.

(...)

Wij missen dan ook in de begroting een visie op de financiële ontwikkeling van Slz b.v., waarin zaken als solvabiliteit en aflossing van schulden behandeld worden. Gezien het gegeven dat u integraal de begroting wilt goedkeuren, krijgen wij de indruk dat er noch bij de RvC, noch bij de directie een gevoel van urgentie bestaat over de huidige financiële situatie. Het verbaast ons ten zeerste dat over de discrepantie tussen de begroting 2008 en het uiteindelijke resultaat zelfs geen minimale uitleg wordt verschaft.

(...)

Wij zijn het met u eens dat een professionele omgang de voorkeur verdient. Gezien de karige informatie naar de aandeelhouders, het vertrouwensconflict tussen de RvC

en directie in 2008, het gegeven dat in 2008 zonder goedkeuring investeringen zijn gedaan, valt er in dit opzicht nog veel te verbeteren. (...)"

- 2.53 Deze brief was voor Erents aanleiding om met ingang van 1 maart 2009 ontslag te nemen als commissaris. In zijn brief aan Meromi ter attentie van Jan Schram van 15 februari 2009 lichtte Erents zijn besluit als volgt toe:

" Uw brief van 13 februari jongstleden heb ik via de e-mail van de heer Theo Dekker ontvangen. Wederom worden wij in deze brief als Raad van Commissarissen als speelbal gebruikt in de ruim twee jaar durende strijd tussen u en het bestuur. Al enige e-mailen is door ons (RvC) getracht tot normale verhoudingen te komen tussen bestuur, aandeelhouder en RvC. Ik moet constateren dat ons dit niet is gelukt en de strijd steeds weer doorgaat. Op deze wijze kan ik niet optimaal functioneren in de functie die ik heb als commissaris. Aangezien ik ook niet meer het vertrouwen heb dat op korte termijn een normaal werkklimaat gecreëerd kan worden, heb ik besloten om per 1 maart 2009 mijn functie als commissaris neer te leggen."

- 2.54 Op 16 februari 2009 e-mailde Kampfraath aan de leden van de RvB en RvC:

" Ik zou willen voorstellen dat een commissie bestaande uit een lid van de Raad van Bestuur en twee leden van de Raad van Commissarissen, waaronder ik zelf, zich gaat bezighouden met het opstellen van een nota die gericht is op het reguleren van het onderlinge verkeer tussen de drie instanties t.w. de Raad van Bestuur, de Raad van Commissarissen en de Aandeelhouder. Ik ben in deze korte tijd dat ik met het Slotervaartziekenhuis in contact ben getroffen door de onprofessionele wijze waarop het verkeer tussen de genoemde instanties verloopt. Er is kennelijk veel onduidelijk, er ontbreekt een duidelijke orde en wat meer stijl kan de onderlinge verhoudingen alleen maar ten goede komen. Bij mijn kennismakingsrondgang heb ik diverse onderlinge irritaties naar mij toe gekregen. Aangevuld met wat ik daarna heb meegemaakt, is er voldoende reden om echt grondig een gezonde basis voor het

onderlinge verkeer te scheppen en er daarna allen er op toe te zien dat er ook conform wordt gehandeld.”

- 2.55 Tot een wezenlijke verbetering van de governance binnen Slotervaartziekenhuis heeft dit echter niet geleid, mede door de vertroebelde relatie tussen Erbudak en Jan Schram. Meurs schreef hierover op 19 februari 2009 aan Dekker met een kopie aan de leden van de RvB en de overige leden van de RvC onder meer:

“Verder hebben wij Aysel gevraagd in een rechtstreeks persoonlijk gesprek met Jan de communicatie tussen RvB en de aandeelhouder te normaliseren. Het voortdurend “ping pong” tussen RvC, RvB en aandeelhouder de laatste jaren over de meest uiteenlopende zaken vindt, zoals je bekend, mede zijn oorzaak in de gebrekkige cq ongelukkige communicatie tussen RvB en aandeelhouder.”

- 2.56 Na 2009 was in toenemende mate sprake van een verdere verzuring van de verhoudingen met Erbudak, ook in relatie tot de medische staf, de cliëntenraad en de OR. Uit de hierna te bespreken correspondentie blijkt dat in het eerste kwartaal van 2010 de relatie tussen Erbudak en Jan Schram nog steeds ernstig verstoord was.

- 2.57 Op 19 februari 2010 schreef de advocaat van Erbudak aan Meromi t.a.v. Jan Schram onder meer:

“Tot mij wendde zich mevrouw A. Erbudak, in haar hoedanigheid van voorzitter van de Raad van Bestuur van Slotervaartziekenhuis B.V. te Amsterdam.

Cliënte maakte aanspraak op een redelijk salaris voor een voorzitter van de Raad van Bestuur van een ziekenhuis zoals het Slotervaartziekenhuis, vanaf de datum van haar benoeming, namelijk 30 oktober 2007. Dat bedrag bedraagt € 250.000,= bruto per jaar.

Het loon waarop cliënte aanspraak maakt is ex werkgeverslasten en ex pensioenreservering. De Raad van Commissarissen is akkoord met het salarisniveau en de Belastingdienst heeft er bij cliënte op aangedrongen ervoor zorg te dragen dat daadwerkelijk het verschuldigde loon wordt voldaan.

Aangezien de bezoldiging van de bestuurders van het Slotervaartziekenhuis en de overige arbeidsvoorwaarden worden vastgesteld in de algemene vergaderingen van aandeelhouders van het ziekenhuis, wordt hierbij Meromi Holding B.V., enig aandeelhouder, verzocht en voorzover nodig gesommeerd ervoor zorg te dragen dat uiterlijk binnen 2 weken na heden conform het bovenstaande een aandeelhoudersbesluit wordt genomen, op grond waarvan cliënte haar aanspraak jegens het ziekenhuis kan verzilveren.

Bij gebreke van een dergelijk besluit binnen de gestelde termijn, wordt Meromi Holding B.V. en haar bestuurder aansprakelijk gehouden voor de door cliënte te lijden schade. Bovendien zal cliënte in dat geval aanspraak maken op de wettelijke verhoging en de wettelijke rente.

Cliënte wenst deze slepende discussie nu zo spoedig mogelijk te beëindigen".

2.58 Diezelfde dag schreef de advocaat van Erbudak aan Meromi t.a.v. Jan Schram:

"Tot mij heeft zich gewend mevrouw A. Erbudak, in haar hoedanigheid van enig gezaghebbende ouder van Merdan M.D. Koç, wonende te Beverwijk, terzake het navolgende.

Merdan Koç is houder van 30 gewone aandelen (de nummers 1 t/m 30) in het geplaatste aandelenkapitaal van de vennootschap Meromi Holding B.V., gevestigd te Beverwijk. Op grond van artikel 14 van de statuten van Meromi Holding B.V. biedt Merdan Koç al de door hem gehouden aandelen in de vennootschap

(Vertegenwoordigende 16,67% van het geplaatste aandelenkapitaal) aan aan de overige aandeelhouders, conform het bepaalde artikel 14 van de statuten.

U dient deze mededeling namens Merdan Koç dan ook te beschouwen als formele aanbieding van de aandelen.

Namens client verzoek ik u uw correspondentie omtrent de aanbieding van de aandelen door Merdan Koç uitsluitend aan mij te richten”.

Diezelfde dag schreef de advocaat, nu namens van Waveren c.s., aan Jeemer t.a.v. Jan Schram een soortgelijke brief.

- 2.59 Diezelfde dag schreef de advocaat namens Erbudak en haar kinderen aan Jan Schram onder meer het volgende:

“Namens cliënte mevrouw Erbudak deel ik mede dat gezien de verstoorde communicatie tussen partijen overleg tussen partijen niet goed meer mogelijk. Aangezien cliënte geen oplossing van de gerezen geschillen in de weg wil staan, stelt cliënte voor dat overleg, indien daaraan ook behoefte bestaat van uw kant, wordt gevoerd door adviseurs van partijen. Namens cliënte zal ik daartoe het aanspreekpunt zijn. (...)”

- 2.60 Op 23 maart schreef de advocaat van Erbudak aan Meromi ter attentie van Jan Schram:

“Geconstateerd moet worden dat u niet heeft gereageerd op mijn brief van 19 februari jl. in deze kwestie, noch op één van de andere brieven van dezelfde datum. Evenmin bent u ingegaan op de suggestie van cliënten om overleg te voeren over de gerezen geschillen. Cliënten zullen zich daarom noodgedwongen tot de rechter

wenden.”

- 2.61 Voor zover de onderzoeker bekend, is geen procedure aanhangig gemaakt door Erbudak.
- 2.62 Van het feit dat het (dis)functioneren van de governance binnen Slotervaartziekenhuis nauw samenhangt met de – gedurende lange tijd verstoorde – verhouding tussen bestuursvoorzitter Erbudak en (indirect) grootaandeelhouder Jan Schram, getuigt ook een brief van Büller van 19 oktober 2011, waarin hij zijn besluit om terug te treden als commissaris van Slotervaartziekenhuis als volgt toelicht:

“Nu er enige tijd overheen is gegaan, voel ik de plicht jullie nader en goed uitleg te geven over mijn plotselinge vertrek uit jullie midden. (...)

a) De eerste jaren in de RvC waren enerverend. Het Slotervaart stond voorop en er was een redelijke samenwerking tussen RvB en RvC. Deze gezamenlijke “vecht”fase is echter ruimschoots voorbij.

b) Wel heb ik de omgang met de grootaandeelhouder en de daarmee samenhangende interactie met de voorzitter van de RvB, als ook enigszins de andere leden van de RvB, gevoeld als een soort gijzeling. Zelfs heb ik mij misbruikt gevoeld in de pogingen om de relatie tussen de grootaandeelhouder en de RvB voorzitter te herstellen. Dat getuigde van een volledig dedain voor de positie en verantwoordelijkheden van de diverse gremia, in het bijzonder de RvC.

c) Het wonderlijke is dat na het partiële herstel van de bovengenoemde verstoorde relatie, een ander fenomeen zichtbaar werd: de AvA (nu bestaande uit de grootaandeelhouder en de RvB voorzitter) beslist over alles en de leden van de RvC zijn op zijn zachtst gezegd hinderlijk.

d) De druppel, die de emmer deed overlopen bij mij was uiteraard de gang van zaken rond de bezoldiging van Brandjes en Beijnen. Daar waar de RvC een goede kijk en verantwoordelijkheid heeft in deze, is zij geheel genegeerd.

(...)

g) Stukken worden op de agenda gezet zonder enige toelichting of welke blijk dan ook van een wens om input te krijgen van de RvC (...)

h) Achteraf worden wij geïnformeerd over (vaak) mislukte samenwerkingsacties. Het moet mij van het hart dat ik zenuwachtig werd van de doorgaans impulsieve en met behulp van een conflictmodel ingestoken acties richting o.a. de VU, de IJsselmeerziekenhuizen, St. Maarten en nu weer Curaçao.

(...)

Een echt onafhankelijke RvC moet in staat zijn (...) de belangen van de onderneming en haar medewerkers te allen tijde voorop te stellen. Omdat ik meende deze verantwoordelijkheid niet langer te kunnen dragen met de informatie die wij ter beschikking hadden, ben ik teruggetreden.”

- 2.63 In hun bij het verweerschrift van Slotervaartziekenhuis gevoegde verklaring van 9 maart 2013 stellen Beijnen en Brandjes onder meer:

“We hebben ieder vertrouwen in de samenwerking met mevrouw Erbudak in het Bestuur verloren. Waar aanvankelijk sprake was van een goede samenwerking en een duidelijke taakverdeling is langzaam maar zeker een situatie ontstaan waarin zij de belangen van het Slotervaartziekenhuis schaadt waardoor verdere samenwerking met haar onmogelijk is. We zijn tot deze conclusie gekomen op basis van vele feiten en omstandigheden waaruit ons is gebleken dat de bestuursstijl van mevrouw Erbudak niet verenigbaar is met de belangen van het Slotervaartziekenhuis en hetgeen onze organisatie, mede gelet op de sector waarin het ziekenhuis actief is, voorstaat. De bestuursstijl van mevrouw Erbudak laat zich kenschetsen als solistisch, onberekenbaar, manipulatief, risicovol en onethisch. In toenemende mate heeft ze iedere vorm van collegiaal overleg met het Bestuur en de Raad van Commissarissen geweigerd. (...). Daarnaast handelde zij in strijd met statutaire goedkeuring voorschriften en heeft zij het Bestuur stelselmatig onjuiste informatie vertrekt. De bestuursstijl van mevrouw Erbudak heeft bovendien een gevoel van angst en sociale onveiligheid in de organisatie gecreëerd. Ook heeft deze ertoe geleid dat

commerciële samenwerkingsverbanden zijn gefrustreerd of beëindigd; mevrouw Erbudak heeft zakelijke partners van Slotervaartziekenhuis veelvuldig onheus bejegend en geïntimideerd. (...)"

2.64 In een gesprek met de onderzoeker zei Brandjes dat hij zich in de laatste periode van de samenwerking vaak als een *Farizeeër* voelde, maar zich tevens gegijzeld voelde door de situatie en de onderlinge verhoudingen, met name die tussen Jan Schram en Erbudak. Brandjes had de vrees had dat als hij *werkelijk* actie zou ondernemen, de belangen van Slotervaartziekenhuis nog ernstiger geschaad zouden worden. Ook Beijnen voelde zich in die zin gegijzeld en deelde die vrees. De term "gijzeling" werd eveneens gebruikt door Büller in zijn hiervoor geciteerde brief uit 2011 waarin hij de aanleiding van zijn terugtreden als commissaris toelichtte.

2.65 Erbudak heeft tegenover de onderzoeker medegedeeld dat zij de verklaring van Beijnen en Brandjes als een dolkstoot in de rug heeft ervaren. Zij is van oordeel dat deze verklaring is opgesteld in het licht van de nieuw ontstane situatie binnen Slotervaartziekenhuis na haar schorsing, waarbij Beijnen en Brandjes lippendienst hebben willen bewijzen aan Delta en de erven Schram.

2.66 Wat betreft de relatie tussen Erbudak en de OR is veelzeggend de brief van de voorzitter van de OR aan de RvB van 28 februari 2013:

"Tevens is de OR er niet meer van gediend dat de veelvuldig voorgekomen gevallen van intimidatie, schofferingen en onheuse bejegening door de bestuursvoorzitter van haar medewerkers in de directe overleggen nog langer kunnen worden gecontinueerd. De OR heeft er geen vertrouwen in dat bestuursstijl van mevrouw A. Erbudak bij een terugkeer na de schorsing een andere wending zal nemen".

2.67 Uit aan de onderzoeker ter beschikking gestelde documentatie blijkt dat reeds in 2012 de verhouding tussen Erbudak en de medische staf ernstig verstoord was

geraakt. In zijn brief van 26 juni 2012 schreef de voorzitter van het Stafbestuur aan de RvB onder meer:

“Gesprekken met individuele specialisten van verschillende vakgroepen en andere medewerkers, verliepen bij herhaling in een intimiderende sfeer. Een goed voorbeeld hiervan zijn de gesprekken met collega Neuteboom in 2012. Dit heeft er zelfs toe geleid dat in mei 2012 het Stafbestuur vakgroepen en stafleden afgeraden heeft met mevrouw A. Erbudak te praten over aanstellingen en plannen zonder aanwezigheid van een onafhankelijk lid van het Stafbestuur.”

- 2.68 De verstoorde relatie tussen Erbudak en de medische staf leidde in december 2012 tot een crisissituatie omdat de staf het vertrouwen in Erbudak dreigde op te zeggen. In een e-mail van 6 december 2012 aan Beijnen en Brandjes van 6 december 2012 stuurt Erbudak een concept van een tekst die zij voornemens is diezelfde dag aan het stafbestuur te versturen. Die tekst bevat onder meer de volgende passages:

“Van Dees⁸ heb ik gisteren begrepen dat jullie als Bestuur medische staf van plan zijn of met het idee worstelen om het vertrouwen in mij op te zeggen. (...) Mochten jullie vinden dat jullie het vertrouwen in mij moeten opzeggen of andere klachten hebben, zou ik dat graag willen meenemen in de eerstvolgende raad van commissarissen vergadering die over een aantal dagen zal plaatsvinden. Ik reken erop dat het jullie duidelijk is dat problemen die jullie hebben met mij of de door mij uitgezette acties, met mij besproken kunnen worden. Ik heb niet een Dees nodig die kennelijk in huis mij overal moet verdedigen of mijn gedrag moet uitleggen, wat inmiddels niet meer uit te leggen schijnt te zijn, aldus Dees.”

- 2.69 De notulen van de RvC-vergadering van 8 december 2012 bevatten onder meer de volgende passage:

⁸ Brandjes

“AER⁹ geeft een toelichting op haar brief, waarin zij melding maakt van een verschil van inzicht binnen de RvB omtrent de “verdien capaciteit” van de medisch specialisten vakgroepen. (...) DBR¹⁰ geeft aan dat de cijfers op grond waarvan afgewogen beslissingen omtrent dit soort zaken genomen zouden moeten worden niet compleet zijn. Er is geen meningsverschil binnen de RvB over de noodzaak tot kostenbeheersing. Wel over de manier waarop deze problematiek naar en met de vakgroepen gecommuniceerd wordt. De incorrecte, mogelijk zelfs choquerende manier waarop dit nu gebeurt via AER leidt tot demotivatie en grote weerstand bij de vakgroepen”

- 2.70 Tot een opzegging van het vertrouwen in Erbudak door de medische staf kwam het in december 2012 uiteindelijk niet. Dat gebeurde wel na haar schorsing op 19 februari 2013. Op 8 maart 2013 schreef de voorzitter van het bestuur van de medische staf aan RvB, RvC en aandeelhouder van Slotervaartziekenhuis:

“Hierbij deel ik u mede dat de medische staf het vertrouwen in mevrouw A. Erbudak opzegt. Ik verzoek u met klem er zorg voor te dragen dat zij in geen enkele hoedanigheid terugkeert binnen het Slotervaartziekenhuis.”

- 2.71 In een brief van 27 november 2013 schreef de voorzitter van de cliëntenraad aan Brandjes ten aanzien van de relatie met Erbudak onder meer:

“In de periode als voorzitter van de Raad van Bestuur zijn er vele contacten en overleg momenten met haar geweest. Die periode is voor de cliëntenraad bijzonder zwaar geweest. In algemene termen kan gesteld worden zij de raad niet serieus nam. Hoewel op papier de rechten en plichten prima geregeld waren (...) De praktijk was echter compleet anders. In veel gevallen werd de raad compleet genegeerd. In veel voorkomende gevallen werd een advies procedure opgestart maar al snel bleek dat

⁹ Erbudak

¹⁰ Brandjes

[het te] adviseren voornemen al was uitgevoerd. Advies procedures die wel werden doorlopen werden compleet ter zijde geschoven. Geschillen commissie als aangegeven in de WMCZ¹¹ zou anders dan gebruikelijk een lokale commissie van vertrouwenlieden worden. Jarenlang heeft zij de instelling van de commissie getraineed en nadat deze eenmaal was ingesteld zodanig gefrustreerd in haar werkzaamheden dat vrijwel direct de opdracht werd teruggegeven. Geagendeerde overlegmomenten zegde zij nogal eens kort voor de vergadering af. Individuele leden van de raad werden door haar van tijd tot tijd geïntimideerd en ook geschoffeerd. De cliëntenraad is de mening toegedaan dat zij een gedrag vertoonde die ondernemer/aandeelhouder en bestuurder absoluut niet paste. Er is geen sprake geweest van good governance.“

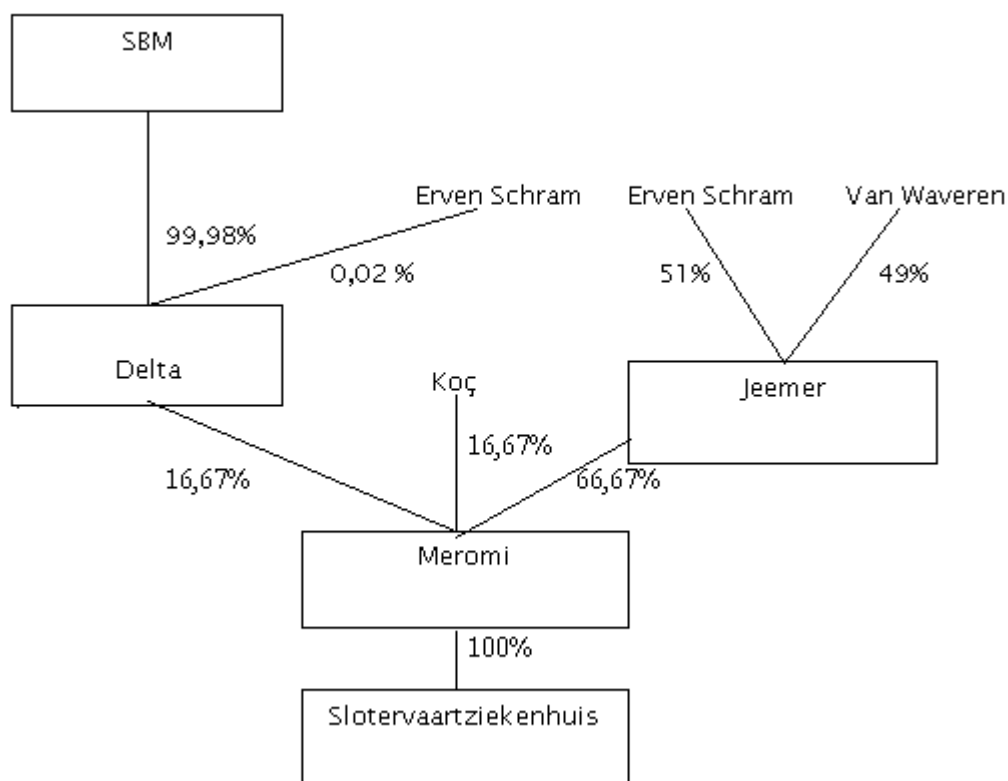
- 2.72 Wat uit al deze verklaringen blijkt is dat de verhoudingen binnen het Slotervaartziekenhuis niet alleen op het niveau van RvB, RvC en aandeelhouder, maar ook in relatie tot de medische staf, de OR en de cliëntenraad compleet verzuurd waren. Daarbij ging het steeds in het bijzonder om de relatie met bestuursvoorzitter Erbudak.

¹¹ Wet Medezeggenschap Cliënten Zorginstellingen

3. De ontwikkelingen van 28 december 2012 tot 18 oktober 2013

Aanbiedingsplichten inzake Meromi en Jeemer

- 3.1 Op 28 december 2012 overleed Jan Schram, als gevolg waarvan de erven Schram, onder wie Pim Schram en Rob Schram, beiden zonen van Lex Schram (die executeur-testamentair is in de nalatenschap van Jan Schram) aandelen zijn gaan houden die voor die datum door Jan Schram werden gehouden. Per ultimo 2012 waren de aandelenverhoudingen daardoor aldus:

- 3.2 Tot zijn overlijden was Jan Schram zowel bestuurder van Meromi als van Jeemer en Delta. Op 21 januari 2013 werd Pim Schram benoemd als bestuurder van Meromi, Jeemer en Delta. Met ingang van 1 maart 2013 is Pim Schram als bestuurder van

Delta opgevolgd door Rob Schram.

3.3 Artikel 15 van de statuten van Jeemer bepaalt onder meer:

1. *Ingeval van overlijden (...) van een aandeelhouder (...), alsmede bij overdracht of overgang van een of meer aandelen, (...) moeten zijn aandelen worden aangeboden met inachtneming van het in de navolgende leden bepaalde.*
2. *(...)*
3. *Degenen, die tot tekoopaanbieding van één of meer aandelen zijn gehouden, dienen binnen dertig dagen na het ontstaan van die verplichting (...) van hun aanbieding aan het bestuur kennis te geven. Bij gebreke daarvan zal het bestuur de tot de aanbieding verplichte personen mededeling doen van dit verzuim en hen daarbij wijzen op de bepaling van de vorige zin.
Blijven zij in verzuim de aanbieding binnen acht dagen alsnog te doen, dan zal de vennootschap de aandelen namens de desbetreffende aandeelhouder(s) te koop aanbieden en indien van het aanbod volledig gebruik wordt gemaakt, de aandelen aan de koper tegen gelijktijdige betaling van de koopsom leveren; de vennootschap is alsdan daartoe onherroepelijk gevolmachtigd.*
4. *(...)*
5. *De verplichting tot aanbieding van aandelen op grond van het bepaalde in dit artikel heeft tot gevolg, dat gedurende het bestaan van die verplichting de aan de aandelen verbonden rechten voor zover die aan de aandeelhouder toekomen niet kunnen worden uitgeoefend indien en voor zolang de aandeelhouder in verzuim is aan deze verplichting te voldoen.*
6. *(...)*

Op grond van deze bepaling dienden de erven Schram derhalve hun 51%-belang in Jeemer aan te bieden aan Van Waveren c.s.. Op grond van artikel 15 lid 3 van de statuten diende Lex Schram als executeur-testamentair binnen 30 dagen na 28

december 2012, derhalve uiterlijk op 27 januari 2013, van die aanbieding aan het bestuur kennis te geven.

3.4 Artikel 15 van de statuten van Meromi bepaalt, zover van belang, het volgende:

1. *a: In geval van overlijden van een aandeelhouder, (...) moeten zijn aandelen worden aangeboden met inachtneming van het in de navolgende leden bepaalde.*
b: Eenzelfde verplichting tot aanbieding bestaat: (...)
– bij overdracht of overgang van één of meer aandelen, het genotsrecht danwel het stemrecht daarvan, in een aandeelhouder–rechtspersoon.
2. (...)
3. *Degenen, die tot tekoopaanbieding van één of meer aandelen zijn gehouden, dienen binnen dertig dagen na het ontstaan van die verplichting (...) van hun aanbieding aan het bestuur kennis te geven. Bij gebreke daarvan zal het bestuur de tot de aanbieding verplichte personen mededeling doen van dit verzuim en hen daarbij wijzen op de bepaling van de vorige zin. Blijven zij in verzuim de aanbieding binnen acht dagen alsnog te doen, dan zal de vennootschap de aandelen namens de desbetreffende aandeelhouder(s) te koop aanbieden en indien van het aanbod volledig gebruikt gemaakt, de aandelen aan de koper tegen gelijktijdige betaling van de koopsom leveren; de vennootschap is alsdan daartoe onherroepelijk gevolmachtigd.*
4. (...)
5. *Zolang de aandeelhouder in verzuim is te voldoen aan de verplichting tot aanbieding van aandelen op grond van het bepaalde in dit artikel, is het aan die aandelen verbonden stemrecht, het recht op deelname aan het algemene vergadering en het recht op uitkeringen opgeschort.*
6. (...)

3.5 Door het overlijden van Jan Schram zijn de aandelen die hij hield in Jeemer en Delta krachtens erfrecht overgegaan op de erven Schram. Dit betekent dat artikel 15 lid 1 sub b van de statuten zowel ten aanzien van de aandeelhouder–rechtspersoon Jeemer als ten aanzien van de aandeelhouder–rechtspersoon Delta van toepassing is. Zowel Jeemer als Delta dienden derhalve hun aandelen in Meromi aan te bieden aan de andere aandeelhouders. Die andere aandeelhouders zijn in geval van Jeemer: Koç en Delta en in het geval van Delta: Koç en Jeemer. Een redelijke uitleg van artikel 15 lid 1 sub b van de statuten lijkt te zijn dat het niet de bedoeling kan zijn dat een aandeelhouder in Meromi zijn aandelen dient aan te bieden aan een andere aandeelhouder die tevens een aanbiedingsplicht heeft, los van het feit dat men dan in een vicieuze cirkel terecht komt. De ratio van de bepaling is immers nu juist dat indien er qua stemrecht of qua bezit een wijziging optreedt in de aandelenverhoudingen in de rechtspersoon–aandeelhouder, deze haar aandelen dient aan te bieden. Een andere uitleg zou het bepaalde in artikel 15 lid 1 sub b van de statuten betekenisloos maken. Die andere uitleg zou er immers toe leiden dat een aandeelhouder met een aanbiedingsplicht toch aandelen in Meromi kan “behouden”, in die zin dat hij na afstand te hebben gedaan van zijn eigen aandelen direct weer aandelen in Meromi kan verkrijgen, die hij dan vervolgens weer, gelet op de ratio van de bepaling, moet aanbieden. Zo ontstaat een eindeloos doorwerkende aanbiedingsplicht die echter een limiet heeft: uiteindelijk verwerft Koç alle aandelen. Gelet hierop, moet worden vastgesteld dat dat zowel Jeemer als Delta hun aandelen in Meromi dienden aan te bieden aan Koc en wel uiterlijk binnen 30 dagen na het overlijden van Jan Schram, derhalve uiterlijk op 27 januari 2013.

3.6 Op 15 januari 2013 e–mailde Erbudak aan Pim en Lex Schram:

“Michael en Rowena willen de aandelen van Jan in Jeemer overnemen. Wat betreft de bestuurderposities in Meromi en Jeemer. We zouden juist willen voorstellen dat ik bestuurder in Meromi wordt en jij Pim voorlopig tot ieder geval na overname van de aandelen door Michael en Rowena, bestuurder van Jeemer.”

- 3.7 Bij brief van 25 januari 2013 berichtte de advocaat van Van Waveren c.s. aan Jeemer en Lex Schram:

“In vervolg op het overleg van afgelopen maandag, 21 januari, (...) bevestig ik namens cliënten de belangstelling tot het verwerven van de erven van J.R.M. Schram te koop aangeboden aandelen in Jeemer B.V. Nadat de prijs van de aandelen is bepaald en het bestuur van Jeemer daarover heeft bericht, zullen cliënten de definitieve beslissing nemen over de koop van aangeboden aandelen. Cliënten gaan er vanuit dat er op korte termijn in goed onderling overleg tussen partijen overeenstemming over de prijs kan worden bereikt.”

- 3.8 Op 27 februari 2013, toen Erbudak eenmaal geschorst was als bestuursvoorzitter van Slotervaartziekenhuis, waarover hierna meer, berichtte de advocaat van Erbudak en Koç (tevens de advocaat van Van Waveren c.s.) aan Lex Schram onder meer:

“Cliënte heeft diverse voorstellen gedaan om tot een al dan niet tijdelijke, oplossing te komen. U heeft aangegeven dat de positie van Aysul Erbudak bij het Slotervaartziekenhuis alleen bespreekbaar is, indien het recht op verwerving van de aandelen naar aanleiding van het overlijden van Jan Schram wordt prijsgegeven. U heeft aangegeven dat naar aanleiding van de mededeling dat de huidige minderheidsaandeelhouders de aangeboden aandelen willen kopen, de situatie en positie van Aysel Erbudak bij het Slotervaartziekenhuis is gewijzigd. Zonder het prijsgeven van het kooprecht, is terugkeer onbespreekbaar.

Cliënten handhaven hun kooprecht en naar aanleiding daarvan is afgesproken dat zodra KPMG de waardering van de aandelen Slotervaartziekenhuis B.V. heeft afgerond, u daarvan een kopie ontvangt. Naar verwachting zal dat in loop van volgende week zijn. Voorts spraken wij af dat de overige vennootschappen, die onder de aanbiedingsplicht vallen, gewaardeerd zullen worden door een door u

aangezochte accountant. Naar verwachting zal ook die waardering in de loop van de volgende week beschikbaar kunnen komen en ontvangen wij die waardering.

Op basis van de dan voorliggende waarderingen zullen partijen zo snel mogelijk een afspraak maken om te bezien of zij in goed onderling overleg overeenstemming kunnen bereiken over de prijs van de aangeboden aandelen. Lukt dat niet dan zal een onafhankelijke deskundige als bindend adviseur (conform de statuten) moeten worden benoemd.”

- 3.9 Op 7 maart 2013 berichtte Lex Schram aan de advocaat van Erbudak en haar kinderen onder meer:

“Naar aanleiding van uw brief van 27 februari jl. het volgende. (...)

De bevestiging van het gesprek van 26 februari, waarbij aanwezig u en mevrouw Erbudak en Pim en Rob Schram en ondergetekende, is niet juist. Mevrouw Erbudak heeft aangegeven dat ze zo snel mogelijk als voorzitter van de Raad van Bestuur aan het werk wilde en vroeg medewerking van ons. U schrijft dat mevrouw Erbudak diverse voorstellen heeft gedaan om tot een al dan niet tijdelijke oplossing te komen. Voor ons was er helemaal geen probleem dat moest worden opgelost. Concrete voorstel heeft ze niet gedaan terwijl ik herhaaldelijk vroeg wat mevrouw Erbudak wilde.

Op 21 januari voerden wij een eerste bespreking. Toen is onder meer aan de orde geweest de aanbiedingsplicht aandelen Jeemer als vermeld in de statuten. Toen zijn twee afspraken gemaakt.

Op de eerste plaats zou worden onderzocht welke financiële bedragen aan de orde waren. Uw cliënten hebben aangegeven dat ze van oordeel zijn dat de waarde van de aandelen van het Slotervaartziekenhuis B.V. maximaal € 0–3 miljoen bedraagt.

Daarbij werd verwezen naar een rapportage van KPMG die al in concept gereed was. Ik heb toen aangegeven dat een bedrag van max. € 3 miljoen mij te laag leek. Pim Schram zou proberen om aan te geven wat de waarde is van de andere vennootschappen, niet via de accountant want die heeft de actuele cijfers niet.

Op de tweede plaats het volgende. Mijn broer heeft aangegeven het onwenselijk te achten dat uw cliënten (Michael en Rowena, de kinderen van mevrouw Erbudak) de aandelen van Jeemer zouden verkrijgen en dat heb ik tijdens de bespreking ook aangegeven. Ik heb voorgesteld de samenwerking voort te zetten op gelijke wijze als voor het overlijden van mijn broer. Uw cliënten, althans mevrouw Erbudak, zouden daarover nadenken en later heeft u schriftelijk aangegeven dat uw cliënten toch de aandelen van de erven wensen te verwerven, hetgeen impliceert dat uw cliënten de door mij voorgestelde samenwerking niet wensen.

Tegen die achtergrond heb ik op 26 februari aangegeven dat bespreking onzerzijds van problemen van mevrouw Erbudak alleen aan de orde zou kunnen zijn indien haar kinderen zouden afzien van de aanbiedingsplicht. Over de vraag of mevrouw Erbudak zou kunnen terugkeren als bestuursvoorzitter, ook indien haar kinderen af zouden zien van de statutaire regeling, heb ik mij helemaal niet uitgelaten.

We spraken af dat wij nog nader zouden overleggen aan de hand van nog te krijgen waarderingen. Over benoeming van een bindend adviseur hebben wij niet gesproken. Mocht de bespreking niet tot resultaat leiden of tot een begaanbare weg, dan zullen de regelingen conform de statuten moeten worden doorlopen. (...)"

- 3.10 Op 8 maart 2013 berichtte de advocaat van Erbudak en haar kinderen aan Jeemer, Delta, SBM en Stak onder meer:

"De aandelen die erflater J.R.M. Schram hield in Jeemer B.V. zijn – mondeling – aangeboden aan cliënten Van Waveren op 21 januari jl. Cliënten hebben daarop

gereflecteerd en aangegeven de aandelen te willen verwerven. Wellicht is het verstandig indien u, dan wel de heer W.J.M. Schram, als bestuurder van Jeemer B.V., de aanbieding van de (...) aandelen Jeemer B.V. schriftelijk bevestigt. Namens cliënten verzoek ik die schriftelijk bevestiging.

(...)

Tot op heden heeft (...) Delta Onroerend Goed B.V. verzuimd om de door haar gehouden aandelen in Meromi Holding B.V. aan client Merdan Koç aan te bieden. Ik wijs op de bijzondere aanbiedingsplicht in artikel 15 van de statuten van Meromi Holding B.V.

Hierdoor verzoek ik Delta Onroerend Goed B.V., althans haar bestuurder R.A.M. Schram, om uiterlijk aanstaande maandag 11 maart 2013 vóór 17.00 uur de door Delta Onroerend Goed B.V. gehouden aandelen in Meromi Holding B.V. aan te beiden aan de overig aandeelhouders. (...)."

3.11 Op 11 maart 2013 liet Lex Schram, mede namens Rob en Pim Schram, weten dat hij de termijn om te reageren op de sommatie om te voldoen aan de aanbiedingsverplichting te kort vond en hij op 13 maart 2013 met een reactie zou komen.

3.12 De advocaat van Erbudak en haar kinderen verzocht op diezelfde dag aan Lex Schram om opgave van verhinderdata in verband met een aanhangig te maken kort geding. In reactie erop berichtte Lex Schram dat hij uit de brief van de advocaat van 8 maart 2013 niet kan afleiden op grond van welke argumentatie Delta een aanbiedingsplicht zou hebben. Hij vervolgt:

"Bij Delta heeft geen overgang van aandelen plaats gevonden. Graag ontvang ik per kerende e-mail een onderbouwing van de stelling dat Delta een aanbiedingsplicht zou hebben".

In reactie daarop verwees de advocaat van Erbudak en haar kinderen naar de bijzondere aanbiedingsplicht in artikel 15 van de statuten van Meromi.

- 3.13 Op 12 maart 2013 berichtte de advocaat van Erbudak en haar kinderen aan Lex en Rob Schram onder meer:

“Tot op heden hebben cliënten geen aanbieding ontvangen van Schram Belegging Maatschappij BV en Delta Onroerend Goed BV tot overname van de aandelen (...) Meromi Holding BV, een en ander conform de bijzondere aanbiedingsplicht van artikel 15 van de statuten van (...) Meromi Holding BV.

Cliënten verzoeken en sommen u nogmaals hen per ommegaande een kopie van de aandeelhoudersregisters van Schram Belegging Maatschappij BV en Delta Onroerend Goed BV te sturen. Cliënten zien zich, ter bewaring van hun rechten en ter voorkoming van tijdverlies genoodzaakt nu een kort geding aanhangig te maken voor het geval dat Schram Belegging Maatschappij BV en Delta Onroerend Goed BV inzage in en afschrift van de verzochte aandeelhoudersregisters weigeren. Ik verneem graag per ommegaande uw inhoudelijke standpunt met betrekking tot het inzagerecht en de aanbiedingsplicht in het kader van de substantiëringsplicht die ik in acht moet nemen bij het opstellen van de kg dagvaarding.”

- 3.14 Op 13 maart 2013 antwoordde Rob Schram:

“Het aandeelhoudersregister heb ik zelf niet, maar ik ga dat opvragen bij de notaris. Ik verwacht u eind deze week inhoudelijk te kunnen berichten”.

Voor het overige is niet gereageerd op de e-mail van 12 maart 2013.

- 3.15 Op 21 maart 2013 is de aangekondigde dagvaarding in kort geding uitgebracht.

- 3.16 Op 25 maart 2013 berichtte Rob Schram aan de advocaat van Erbudak en haar kinderen onder meer:

“Delta Ontroerend Goed bv biedt – voor zover zij daartoe gehouden zou zijn op grond van de statuten van Meromi Holding bv – haar aandelen in Meromi Holding bv aan aan de andere aandeelhouders van Meromi Holding bv, een en ander conform de statutaire regeling van Meromi Holding bv.

Jeemer bv biedt haar aandelen welke zij houdt in Meromi Holding bv aan aan de andere aandeelhouders van Meromi Holding bv, een en ander conform de statutaire regeling van Meromi Holding bv.

De heer AJP Schram, in zijn hoedanigheid als executeur, biedt de aandelen aan die dhr. JRM Schram hield in Jeemer bv aan de ander aandeelhouders van Jeemer bv, een en ander conform de statuten van Jeemer bv.”

- 3.17 Eveneens op 25 maart 2013 berichtte Pim Schram namens Jeemer aan Meromi onder meer:

“Op 28 december is overleden de heer J.R.M. Schram. De heer Schram was mede aandeelhouder van Jeemer B.V. Bij Jeemer B.V. zijn dus aandelen overgegaan van Jan Schram naar de erven.

Conform de statuten van Meromi Holding B.V. dienen bij overgang van aandelen bij een aandeelhouder–rechtspersoon de aandelen die die aandeelhouder houdt in Meromi Holding B.V te worden aangeboden aan de andere aandeelhouders van Meromi Holding B.V. middels kennisgeving van de aanbieding aan het bestuur van de vennootschap.

Tijdens een bespreking op 21 januari 2013 is met de vertegenwoordiger van de andere aandeelhouders afgesproken nog niet de verschillende statutaire regelingen (er gelden nog andere aanbiedingsplichten) in gang te zetten, maar eerst te pogen in overleg een indicatie te verkrijgen van de waardes van de diverse betrokken vennootschappen zoals Slotervaartziekenhuis, en de callcenters zoals A2, Intertel, Afterzone e.d.

Tijdens een bespreking op 26 februari 2013 is dat herhaald en bevestigd met de brief van mr. Soede¹² van 27 februari.

Bij brief van 8 maart 2013 wordt zonder nadere toelichting van die afspraak afgeweken en vraagt mr. Soede alsnog een schriftelijke bevestiging.

Derhalve delen wij hierbij mee dat wij de statuten respecteren en conform de statuten via u alle aandelen welke Jeemer houdt in Meromi Holding B.V. te koop aanbieden. Wij verzoeken u de andere aandeelhouders hierover te informeren.”

3.18 Brieven van gelijke strekking werden op 19 maart 2013 door Rob Schram namens Delta aan Meromi gestuurd en door Lex Schram als executeur aan Jeemer.

3.19 Op 26 maart 2013 berichtte de advocaat van Erbudak en haar kinderen aan Pim Schram en Rob Schram onder meer:

“Gisterenmiddag zond u mij de brieven per e-mail en per fax van Schram Belegging Maatschappij B.V., Jeemer B.V., Delta Onroerend Goed B.V. en de heer A.J.P. Schram, waarbij de aandelen in respectievelijk (...) Meromi Holding B.V. en Jeemer B.V. werden aangeboden. Hierbij reflecteren cliënten en geven kennis van hun voornemen de aangeboden aandelen, in afwachting van de prijsbepaling, te verwerven.
(...)

¹² De advocaat van Erbudak en haar kinderen

In de brief van Delta Onroerend Goed en in de e-mail van de heer Rob Schram worden de door Delta Onroerend Goed B.V. in Meromi Holding B.V. gehouden aandelen voorwaardelijk aangeboden, namelijk voor zover Delta Onroerend Goed daartoe gehouden zou zijn op grond van de statuten van Meromi Holding B.V. Met een voorwaardelijke aanbieding gaan cliënten niet akkoord. Ofwel Delta Onroerend Goed biedt haar aandelen in Meromi Holding B.V. aan, zoals de statuten inderdaad voorschrijven, dan wel Delta Onroerend Goed doet dat niet. De huidige aanbieding is niet conform de statuten, die immers bepalen dat een verplichting tot aanbieding bestaat, onder meer bij overgang van een of meer aandelen in een aandeelhouder-rechtspersoon (artikel 15 lid 1 sub b 3^e gedachtestreepje). Dit geval doet zich voor en Delta Onroerend Goed is dan ook gehouden tot (onvoorwaardelijke) aanbieding en client(en) maakt van zijn recht tot koop gebruik.

Bij gebreke van bericht voor morgen 27 maart 2013 12.00 uur, dat Delta Onroerend Goed B.V. de door haar gehouden aandelen in Meromi Holding B.V. onvoorwaardelijk aanbiedt, wordt de voorwaardelijke aanbieding als zijnde in strijd met de statuten van Meromi Holding B.V. verworpen en wordt Delta Onroerend Goed reeds nu voor alsdan gesommeerd tot voldoening aan haar aanbiedingsplicht conform de statuten Meromi Holding B.V. Indien aan deze sommatie geen gevolg wordt gegeven, duurt het verzuim van Delta Onroerend Goed tot aanbieding voort. (...)"

3.20 De hiervoor aangehaalde correspondentie leidt tot de volgende observaties.

1. Van Waveren c.s. stellen zich op het standpunt dat de erven Schram hun aandelen in Jeemer mondeling aan hen hebben aangeboden 21 januari 2013. Lex Schram bevestigt dat hij tijdens die bespreking heeft aangegeven de aanbiedingsplicht te respecteren. Daarmee staat vast dat de aandelen Jeemer binnen de daartoe voorgeschreven termijn van 30 dagen na het overlijden van Jan Schram zijn aangeboden. Voorts staat vast dat Van Waveren c.s. kenbaar hebben gemaakt de aandelen te willen verwerven.

2. Lex Schram stelt zich namens de erven Schram op het standpunt dat op 21 januari 2013 is afgesproken dat nog niet de verschillende statutaire regelingen in gang zouden worden gezet, maar dat eerst in overleg gepoogd zou worden om een indicatie te verkrijgen van de waardes van de diverse betrokken vennootschappen. Van Waveren c.s. ontkennen dit zo blijkt uit hun inleidende verzoekschrift. Aan Lex Schram moet worden toegegeven dat de brief van de advocaat van Erbudak en haar kinderen van 27 februari 2013 erop lijkt te duiden dat inderdaad afspraken op dit punt waren gemaakt. In die brief wordt immers niet verzocht om aanbidding van de aandelen in onder meer Meromi, maar wordt gesteld: *“Voorts spraken wij af dat de overige vennootschappen (toevoeging onderzoeker: daarmee wordt mede bedoeld op Meromi) die onder de aanbiddingsplicht vallen, gewaardeerd zullen worden door een door u aangezochte accountant”*. De afspraak dat de aandelen in onder meer Meromi zouden worden gewaardeerd wordt in de reactie van Lex Schram van 7 maart 2013 bevestigd, zij het dat volgens hem niet de accountant, maar Pim Schram een waarde-indicatie zou geven.
3. De inhoud van de reactie van Lex Schram van 7 maart 2013 was voor Koç en Van Waveren c.s. kennelijk aanleiding om (alsnog) om een expliciete en schriftelijke bevestiging van de aanbidding van de aandelen in Meromi en Jeemer te verzoeken. Nu uit de reactie van Lex Schram van 7 maart 2013 bleek dat partijen op essentiële punten van mening verschilden over hetgeen op 26 februari 2013 tussen partijen besproken was, is dat verzoek niet onbegrijpelijk. De gestelde termijn van drie dagen is in dit verband te billijken, omdat de betreffende aanbiddingsplichten rechtstreeks voortvloeien uit de statuten van Jeemer en Meromi en er dus geen bedenktijd nodig was voor Lex Schram namens de erven Schram resp. voor Pim Schram namens Jeemer resp. voor Rob Schram namens Delta. Ten aanzien van Delta zij in dit verband opgemerkt dat naast SBM ook Jan Schram aandelen in Delta hield, welke aandelen bij zijn overlijden overgingen op

de erven Schram, als gevolg waarvan bij Meromi sprake was van een overgang van aandelen in aan aandeelhouder–rechtspersoon als bedoeld in art. 15 lid 1 sub b van de statuten van Meromi. De tijd gelegen tussen het moment van overlijden van Jan Schram op 28 december 2012 en 11 maart 2013, was voor Pim Schram (bestuurder van Delta van 21 januari 2013 tot 1 maart 2013) resp. Rob Schram (bestuurder van Delta vanaf 1 maart 2013) resp. Lex Schram (namens de erven Schram) ruimschoots voldoende om zich niet alleen in de statuten van Meromi te verdiepen, maar tevens om aan de hand van het aandeelhoudersregister van Delta vast te stellen dat Jan Schram ten tijde van zijn overlijden aandelen in Delta hield. Bij deze constatering neemt de onderzoeker mede in overweging dat zowel Lex Schram als Rob Schram jurist zijn en dus heel wel in staat geacht kunnen worden de strekking van artikel 15 van de statuten van Jeemer en Meromi snel te doorgronden. Van Pim Schram had, voor zover dat niet ook voor hem gold – wat de onderzoeker overigens niet waarschijnlijk acht – verwacht mogen worden dat hij zijn vader resp. zijn broer ter zake per ommegaande zou raadplegen. Dit betekent dat de aandelen die Jeemer en Delta op dat moment hielden in Meromi uiterlijk op 11 maart 2013 hadden moeten zijn aangeboden.

4. Delta en Jeemer hebben voor het eerst op 25 maart 2013 hun aandelen in Meromi aangeboden aan de andere aandeelhouders. Delta heeft daaraan toegevoegd dat zij dat deed “*voor zover zij daar toe gehouden zou zijn op grond van de statuten van Meromi Holding B.V.*”. Omdat Delta daartoe op grond van de statuten van Meromi zonder meer gehouden is komt aan deze toevoeging rechtens geen betekenis toe. De gehoudenheid van Delta om aan te bieden is ook volgens de advocaat van Koç blijkens zijn e-mail van 26 maart 2013 een gegeven. Aldus is de ophef die vervolgens in die e-mail gemaakt wordt over het voorwaardelijke karakter van de aanbieding door Delta verder niet relevant.
5. De aanbieding door Jeemer en Delta van de aandelen die zij houden in Meromi was derhalve twee weken te laat. Juist in de tussenliggende periode nam Pim

Schram namens Meromi het hierna nog te bespreken Emissiebesluit als gevolg waarvan het belang dat Meromi in Slotervaartziekenhuis hield verwaterde van 100% naar 0,36%.

Het mislukken van de onderhandelingen met Achmea en de schorsing van Erbudak

- 3.21 Ten tijde van het overlijden van Jan Schram op 28 december 2012 werd tussen Slotervaartziekenhuis en Achmea nog onderhandeld over een contract voor de inkoop van medisch specialistische zorg (MSZ) voor 2013. Het tot stand komen van dit contract was voor Slotervaartziekenhuis van eminent belang, omdat circa tweederde van de patiënten van Slotervaartziekenhuis bij Achmea verzekerd is. Namens Slotervaartziekenhuis werden deze onderhandelingen gevoerd door Erbudak en Jansen, manager bedrijfsvoering van Slotervaartziekenhuis en gespecialiseerd op dit terrein.
- 3.22 Op 17 december 2012 deed Achmea aan Slotervaartziekenhuis een definitief voorstel voor inkoop MSZ 2013 van € 73,7 miljoen, te aanvaarden uiterlijk 19 december 2012.
- 3.23 In een uitvoerige brief van 19 december 2012, opgesteld in nauwe samenwerking met Jansen, lichtte Erbudak namens Slotervaartziekenhuis toe op welke inhoudelijke gronden dit voorstel door Slotervaartziekenhuis niet kon worden geaccepteerd. De slotalinea van deze brief luidt als volgt:

"Wij zijn van mening dat wij met bovenstaande reactie in voldoende mate hebben onderbouwd waarom uw finale voorstel voor ons niet akkoord is. Mocht u bij uw zienswijze blijven dat € 73,3 mln de maximale afspraak is voor 2013 dan zullen wij over het jaar 2013 geen akkoord bereiken. In dat geval zullen wij in 2013 zorg blijven leveren aan uw verzekerden zoals ze dat van ons gewend zijn. Voor de levering van deze zorg zullen wij u onze passantentarieven in rekening brengen."

- 3.24 Vervolgens hebben partijen op 21 december 2012 nader overlegd. Naar aanleiding van dit overleg deed Achmea Slotervaartziekenhuis bij brief van 27 december 2012 een nieuw voorstel van € 77,2 miljoen. In die brief stelt Wout Adema namens Achmea onder meer:

"Ik ben teleurgesteld over de mailwisseling die ik (...) op gang zie komen richting Roelof Konterman. Het staat je vrij te zeggen en mailen wat je wilt, maar het lijkt erop dat je je stelselmatig negatief uitlaat over de mensen die voor Achmea werken. Meerdere keren heb je er blijk van gegeven niet met onze mensen te willen spreken, omdat ze onbetrouwbaar zouden zijn, hun afspraken niet nakomen, of andere tekortkomingen zouden hebben. In de mail aan Roelof Konterman van zondag 23 december geef je tevens aan dat de Achmea medewerkers hun woord niet houden en hun afspraken niet nakomen. Ik vind het jammer dat je dergelijke uitspraken in de mond neemt, omdat je daarmee de persoonlijke integriteit van onze mensen, en ook van mijzelf, in twijfel trekt. Omdat je tevens in de mail aangeeft niet meer met ons aan tafel te willen, zet ik in deze brief ons finale aanbod op papier, zonder dit verder nog persoonlijk toe te komen lichten. (...)

*Mochten wij voor de genoemde datum en tijd op 4 januari 2013 geen schriftelijke bevestiging van jullie ontvangen hebben op bovenstaand voorstel (...), dan bestaat er tussen Achmea en Slotervaart geen contract voor 2013. Wij zijn op dat moment niet meer bereid het voorstel zoals verwoord in deze memo gestand te doen. Wij zijn dan nog wel bereid om met jullie te komen tot een overeenkomst voor 2013 op basis van een P*Q¹³ afspraak met een plafond, waarbij het plafond komt te liggen op het niveau van ons finale voorstel van 17 december 2012. (...) Indien jullie niet in staat zijn, of niet bereid zijn, tot een P*Q afspraak met ons te komen vóór de datum van 31 januari, is een contract voor 2013 geheel niet aan de orde. Dat betekent dat wij onze*

¹³ Bij een PxQ-afpraak is geen sprake van een vaste aanneemsom, maar van een afrekening op basis van nacalculatie tussen zorgverzekeraar en ziekenhuis op basis van prijzen x volume, waarbij de prijzen zijn gebaseerd op een vooraf overeengekomen prijslijst. Er is ook bij een dergelijke afspraak sprake van een plafond. Het risico ligt hier volledig bij het ziekenhuis indien het volume lager uitvalt.

verzekerden hiervan op de hoogte zullen stellen, en dat betekent dat, met inachtneming van een coulanceperiode van 2 maanden, verzekerden vanaf 1 april niet meer zonder bijbetaling terecht kunnen in het Slotervaartziekenhuis.”

3.25 Diezelfde dag berichtte Konterman aan Erbudak onder meer:

“Ik ben onaangenaam getroffen door de gesprekken die er plaatsvinden tussen onze beide organisaties. (...)

Er zijn drie redenen die mij belemmeren om persoonlijk de gesprekken aan te gaan:

- de aantijgingen en het in twijfel trekken van de integriteit van mijn mensen*
- het grote verschil tussen wat je vraagt en wat wij bereid zijn te contracteren (jij vraagt 93 miljoen, onze 2012 overeenkomst bedroeg 71,5 miljoen*
- het feit dat binnen de Achmea organisatie beleid en mandaten vooraf zijn bepaald, en dat de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de zorginkoop, binnen die kaders, is neergelegd bij Wout en zijn team”*

3.26 Op 4 januari 2013 verleende Achmea aan Slotervaartziekenhuis uitstel om te reageren op haar laatste voorstel tot 11 januari 2013.

3.27 Op 7 januari 2013 verzond Jansen aan Erbudak een e-mail waarin zij inhoudelijk ingaat op het laatste voorstel van Achmea en waarin zij toelicht op welke punten dit voorstel naar haar mening niet consistent is. Per saldo komt het erop neer dat het verschil tussen het voorstel van Achmea en het bedrag dat Slotervaartziekenhuis aanvaardbaar vond op dat moment nog in de orde van € 2,5 a € 3 miljoen lag. In reactie hierop e-mailde Erbudak dezelfde dag aan Jansen (met kopie aan Beijnen en Brandjes, die daarmee ook kennis namen van de inhoudelijke analyse van Jansen):

“Ze komen dichterbij, maar nog niet wat we willen. We gaan vrijdag reageren, dan heb ik ook met Paul¹⁴ kunnen spreken. Afstand is hiermee wel verkleind.”

3.28 Op 11 januari 2013 berichtte Erbudak aan Konterman onder meer:

“Zoals afgesproken zou ik vandaag inhoudelijk reageren op zowel jouw email van 27 december jl. als jullie voorstel dd 27 december. Ik had minder scherp moeten zijn met mijn bewoordingen over jouw mensen. Ook kan ik mij voorstellen dat mijn woorden anders overkomen op de mail, als dat ik het heb bedoeld. Wanneer je bij de gesprekken van zowel 2011 als 2012 erbij had gezeten, was het gemakkelijker geweest om mijn woorden in de juiste context te plaatsen. Nu was ik ook sneller geïrriteerd aangezien ik tegelijkertijd iemand aan het begeleiden was in het sterfte proces. Herhaling van gesprekken die uiteindelijk nergens toe leiden, hielden mij af van dat proces, wat ik echt vervelend vond. Dat neemt niet weg dat ik vind dat jij gelijk hebt, dat ik professioneel moet blijven handelen en iedereen in zijn of haar waarde moet laten. Ook de afstand in het grote verschil tussen wat wij vroegen voor 2013 en wat jullie bieden, zal ik verder proberen te verkleinen.”

Hierna vervolgt de e-mail met inhoudelijk commentaar op het laatste bod van Achmea. Erbudak sluit haar e-mail als volgt af:

“Al met al denk ik dat we met dit voorstel van jullie dichterbij tot elkaar kunnen komen. Onze voornaamste knelpunten voor nu blijven de doelmatigheid die jullie in de afspraak 2013 willen verwerken (3,2 milj) en de prijsindex 2013 (1,75% conform jullie voorstel, 2,72% conform CPB).

Wellicht een idee om nogmaals jouw mensen, met ons rond de tafel te laten gaan?”

¹⁴ Paul Overmars, voorzitter van de Raad van Commissarissen van Achmea Zorgverzekeringen NV

3.29 Erbudak stuurde diezelfde dag een kopie van deze mail (en de voorafgaande mails) aan Beijnen en Brandjes.

3.30 Op 16 januari 2013 berichtte Adema namens Achmea aan Erbudak onder meer:

"Allereerst dank voor je uitgebreide reactie op ons voorstel. Een belangrijke vraag die bij mij over blijft is of je akkoord kunt gaan met ons voorstel d.d. 27 december jl. Zoals ook in onze brief wordt aangegeven, betrof het hier een finaal voorstel. Wij zien geen aanleiding om wederom in onderhandeling te treden (...).

Wij willen je nog eenmaal de gelegenheid bieden om uiterlijk vrijdag 18 januari 2013 om 12.00 uur alsnog akkoord te gaan en te bevestigen. Na deze deadline zijn we niet meer bereid het finale voorstel gestand te doen. (...)

*Bij afwijzing van ons finale voorstel, zijn wij enkel nog bereid om met jullie te komen tot een overeenkomst voor 2013 op basis van een P*Q afspraak met een plafond, waarbij het plafond komt te liggen op het niveau van ons finale voorstel van 17 december 2012. (...) De deadline voor het bereiken van een P*Q overeenkomst is 31 januari 2013."* (...)

3.31 Erbudak reageerde diezelfde dag als volgt:

"Dank voor jouw reactie. Wat ik mis in jouw reactie is een inhoudelijke onderbouwing en reactie op mijn email van afgelopen vrijdag. Zonder inhoudelijke onderbouwing van jouw kant, kan ik niet akkoord gaan met jouw voorstel zoals die nu op tafel ligt. (...)"

3.32 Erbudak stuurde de e-mail van Adema en haar reactie diezelfde dag om 16.59 uur, vlak voor aanvang van de RvC-vergadering die vanaf 17.00 uur plaatsvond, door naar Beijnen en Brandjes met de tekst:

“Hun voorstel kunnen wij echt niet accepteren. Dus nu moeten wij even stevig op onze benen blijven en kijken of zij capituleren.”

Beijnen en Brandjes hebben tegenover de onderzoeker verklaard dat deze mails hen niet bekend waren toen de RvC-vergadering aanving en dat Erbudak de inhoud daarvan ook niet bekend gemaakt heeft tijdens de vergadering.

3.33 De notulen van de RvC-vergadering 16 januari 2013 vermelden onder meer:

“De tweede actualiteit van AER¹⁵ zijn de onderhandelingen met de zorgverzekeraars. De onderhandelingen verlopen moeizaam. Voorstellen voor 2013 vanuit de zorgverzekeraar(s) liggen lager dan de overeenkomsten/voorstellen van 2012. Het SLZ is hier niet mee akkoord en de onderhandelingen gaan dan ook stevig. AER geeft aan dat ook binnen de RvC de consequenties van het eventueel niet afsluiten van contracten besproken dient te worden. CWZ¹⁶ informeert of de arts een behandelplicht heeft. DBR¹⁷ bevestigt dit. Verwachting is dat met een deel van de zorgverzekeraars wel overeenkomsten worden afgesloten. De RvC zal hierover geïnformeerd blijven. TDE¹⁸ wenst de RvB succes met de onderhandelingen.”

3.34 Uit de notulen blijkt niet dat Erbudak meldde dat er sprake was van een finaal voorstel van Achmea voor 2013 – inhoudende een vaste aanneemsom van € 77,2 miljoen – met een deadline tot 18 januari, 12.00 uur, en dat bij gebreke van aanvaarding van dat voorstel wat Achmea betreft nog slechts over een PxQ afspraak met een plafond van € 73,7 miljoen gesproken kon worden, welke afspraak dan uiterlijk 31 januari 2013 tot stand moest komen.

¹⁵ Erbudak

¹⁶ Zwanenburg

¹⁷ Brandjes

¹⁸ Dekker

- 3.35 Op 17 januari 2013 e-mailde Erbudak aan Lex en Pim Schram onder meer:

“Onze gesprekken met de grootste verzekeraar lopen zeer moeizaam. Gisteren heb ik een aantal uren gesproken met de president commissaris van achmea die tevens een goede persoonlijke vriend van mij is. Die waarschuwde mij er ook al voor dat wij alleen maar aasgieren om ons heen hebben. Tegelijkertijd kan hij niet op de stoel van zijn directie gaan zitten. Hij volgt via mij alles zoals het nu gaat tussen achmea en ons.

Ik doe jullie hieronder een aantal e-mailwissels om inzicht te geven in de huidige stand van zaken met achmea die 70% van de Amsterdamse markt heeft, dus verantwoordelijk is voor meer dan de helft van de omzet van slz.”

- 3.36 Tot de e-mails die Erbudak aan Pim en Lex Schram toezond behoren onder meer de hiervoor sub 3.25, 3.28, 3.29 en 3.30 genoemde e-mails.

- 3.37 Eveneens op 17 januari 2013 berichtte Adema aan Erbudak namens Achmea onder meer het volgende:

“In aanvulling op ons finale voorstel van 17 december hebben wij op 21 december 2012 overleg gevoerd om tot een contract obv een aanneemsom te komen voor 2013. Wij hebben op dat moment een aantal positieve bijstellingen gedaan op het voorstel van 17 december omdat Achmea zekerheid wilde hebben dat tijdig, en voor de start van 2013, voldoende zorg zou worden ingekocht voor haar verzekerden. Eea is naderhand per brief van 27 december nogmaals schriftelijk aan jullie gedaan, met dien verstande dat er tav de verzekerdenmutatie een aanpassing is gedaan.

Ons traject van inkopen is gestart op 21 juni 2012. Wij hebben daarbij aangegeven dat onze intentie was de inkoop op 1 november af te ronden. Met 85% van de ziekenhuizen hebben wij voor de kerst overeenstemming kunnen bereiken. Helaas is dat met jullie niet gelukt.

Op dit moment menen wij, met inachtneming van het aanbod aan jullie, in de regio voldoende zorg te hebben ingekocht om aan onze zorgplicht te kunnen voldoen. Er was en is voor ons geen aanleiding meer geld te bieden aan het Slotervaartziekenhuis. Die ruimte is er ook niet meer, daar wij inmiddels vrijwel ons hele inkoopbudget voor onze regio hebben vastgelegd in contracten.

(...)

Het aanbod dat Achmea gedaan heeft is ons inziens correct, zowel kijkend naar de inhoud van het contract met Slotervaart zelf, alsook in vergelijking met onze contractering bij andere ziekenhuizen.

Ik zou je willen vragen gewoon duidelijk aan te geven voor as vrijdag 18/1 12.00 uur of Slotervaart al dan niet akkoord gaat met ons aanbod zoals opgenomen in onze brief van 27 december 2012. Zonder eenduidige schriftelijke accoordverklaring vervalt ons aanbod zoals gedaan op 27 december 2012 definitief."

3.38 Erbudak reageerde daarop binnen een half uur als volgt:

"Op basis van jullie voorstel die nu op tafel ligt, kan ik niet anders dan dat wij niet in kunnen gaan op de door jou gedane voorstel van 27 december 2012."

3.39 Binnen een uur berichtte Adema daarop aan Erbudak:

"Het spijt me dat ons voorstel van 27 december 2012 voor jullie niet akkoord is.

(...)

Dat betekent dat we ons aanbod bij deze intrekken. Wij zijn thans ook niet meer bereid op basis van een aanneemsom tot afspraken te komen voor 2013.

*Betekent voor ons dat wij met jullie om de tafel willen voor het maken van een P*Q afspraak voor 2013, met als financieel plafond ons aanbod van 17 december 2012.*

Ook voor dit traject geldt dat we dit willen afronden voor 31 januari 2013. Viola Zevenhuizen is daarvoor als regiomanager verantwoordelijk en zal met jullie contact opnemen voor het maken van een vervolgafspraken.

Mochten we daar onverhoopt ook niet uitkomen, dan zullen wij, zoals reeds eerder genoemd, onze verzekerden informeren dat wij geen contract met jullie hebben kunnen sluiten voor 2013 en dat, met inachtneming van een coulanceperiode van 2 maanden, dus per 1 april, sprake is van zorg waarvoor de verzekerde, afhankelijk van de polisvoorwaarden, geen volledige vergoeding zal krijgen. Ook zullen wij verzekerden actief wijzen op het binnen de regio aanwezige, wel gecontracteerde, zorgaanbod.” (...)

3.40 Erbudak reageerde als volgt:

*“Een afspraak op basis van $p \times q$ met als plafond jullie voorstel die als aanneemsom niet acceptabel is voor ons, is een $p \times q$ ook niet acceptabel.
Een dergelijk traject zou een zinloze exercitie zijn.”*

3.41 Erbudak stuurde deze mails twee uur later “ter info” door aan Beijnen en Brandjes.

3.42 Bij brief van 29 januari 2013 berichtte Zevenhuizen namens Achmea aan Slotervaartziekenhuis het volgende:

“De afgelopen maanden ben ik met mijn inkoopteam met u in gesprek geweest over een contract voor de verlening van medische specialistische zorg voor 2013. De laatste weken zijn hierbij Wout Adema en Roelof Konterman ook betrokken geweest. Wij hebben u een aantal keren een helder en beargumenteerd aanbod gedaan dat door u consequent is afgewezen. Wij verwijzen hiervoor naar onder andere uw e-mail van 17 januari 2013.

Met het laatste aanbod van 17 januari 2013 om in gesprek te gaan over een P X Q contract met een plafond hebben wij gehoopt alsnog een overeenkomst 2013 met u te kunnen sluiten. Tevens is door de heren Adema en Konterman aangeboden deze contractvorm nog eens toe te lichten. Wij willen u dit aanbod nog een laatste keer en herhaald doen en wij wijzen u hierbij op de door ons gestelde deadline voor een contract 2013 van 31 januari 2013.

Wij vernemen graag per ommegaande, echter uiterlijk 31 januari voor 15.00 uur, uw reactie op bovenstaand herhaald voorstel. Als we dan geen reactie hebben ontvangen, dan wel indien wij een afwijzing krijgen op dit laatste voorstel dan komt definitief geen overeenkomst 2013 met Slotervaartziekenhuis tot stand.

In die situatie bent u gehouden onze verzekerden te informeren dat er geen overeenkomst 2013 tot stand is gekomen en dat de verzekerden dan een vergoeding conform de polisvoorwaarden krijgen. Daarnaast moeten de verzekerden de declaratie dan in eerste instantie zelf voorschieten. Ook hierover dient u uw patiënten te informeren. (...)"

- 3.43 Bij brief van 30 januari 2013 schreef Erbudak namens Slotervaartziekenhuis aan Achmea onder meer:

"Hierbij willen wij graag reageren op uw brief van 29 januari jl.

(...)

- Wij hebben nog geen inhoudelijke argumenten en verklaringen mogen ontvangen op de door ons ingediende argumenten met betrekking tot de verwerkte doelmatigheidskorting in de afspraak 2012. Wij hebben u per email van 21 december jl. de stukken toegestuurd, waaruit blijkt dat in de afspraak 2012 een doelmatigheidskorting van €2,5 miljoen is verwerkt. U neemt de stelling in dat er door u slechts € 1 miljoen als doelmatigheidskorting is verwerkt in de afspraak 2012 zonder dit met*

stukken rekenkundig te onderbouwen.

- In uw voorstel 2013 neemt u voor de overheveling van de extramurale geneesmiddelen per 1 januari 2013 een bedrag op van €403K. In ons overleg van 21 december jl. hebben wij u gevraagd om dit te onderbouwen. Tot op heden hebben wij deze onderbouwing niet mogen ontvangen. Het is gebruikelijk dat bij dergelijke overhevelingen nacalculatie plaatsvindt op basis van de realisatie, waarbij het ziekenhuis moet aantonen (inclusief accountantsverklaring) hoe deze kosten op patiënt niveau zijn opgebouwd zodat de verzekeraar kan toetsen of de inzet van de middelen doelmatig is geweest.*
- In uw voorstel 2013 is een bedrag opgenomen van € 741K voor het honorarium kaakchirurgie. Dit voorstel is van uw zijde niet onderbouwd. In de afspraak 2012 is nacalculatie op de realisatie afgesproken. De realisatie 2012 bedraagt € 930K. Dit betekent dat uw voorstel zonder onderbouwing € 200K lager ligt dan de afspraak 2012.*
- Wij gaan er van uit dat u rekening heeft gehouden met de uitbreiding van de Bariatrie van 600 naar 1000 ingrepen in 2013 afgeleid op basis van het marktaandeel Achmea.*

Bovenstaande opmerkingen waren al in ons schrijven van 19 december jl. (...) opgenomen, waarnaar wij dan ook volledigheidshalve verwijzen.

Voor alle duidelijkheid laten wij u weten dat, ook al is er voorlopig geen overeenkomst voor het jaar 2013 met Achmea, wij alle Achmea patiënten zullen behandelen en wij geen patiënten zullen doorverwijzen behalve patiënten die in aanmerking komen voor zorg die het Slotervaartziekenhuis niet levert.

Wij gaan ervan uit dat de gesprekken tussen ons nog te veel onduidelijkheden kennen die, binnen de door u intern gehanteerde deadlines, nog niet door u zijn verhelderd. Op basis van bovenstaande zijn wij de mening toegedaan, dat de onderhandelingen eerst verder op de inhoud gevoerd moeten worden voordat een definitief standpunt bepaald kan worden.

Mochten wij op enig moment gezamenlijk concluderen dat er geen overeenkomst voor het jaar 2013 tot stand komt, zullen wij onze declaraties op basis van de door ons gepubliceerde passantentarieven 2013 bij u indienen.”

- 3.44 Deze brief werd door Erbudak diezelfde dag ter informatie ge-e-mailed aan Beijnen en Brandjes.
- 3.45 Op 1 februari 2013 schreef Achmea een brief aan (de relevante groep onder) haar verzekerden onder meer:

“Voor 2013 hebben we met het Slotervaartziekenhuis in Amsterdam helaas geen afspraken kunnen maken. We hebben er alles aan gedaan om tot overeenstemming te komen, maar het ziekenhuis blijft aanzienlijk meer financiële ruimte vragen dan wij kunnen bieden. Onze rol als zorgverzekeraar is om voor onze verzekerden goede en veilige zorg in te kopen tegen de juiste prijs. Hiermee houden we de premie betaalbaar. Wij realiseren ons dat het vervelend is voor u als (mogelijke) patiënt en/of direct omwonende van dit ziekenhuis. Graag leggen wij in deze brief uit wat dit voor u betekent.

Wat betekent dit voor u?

Bent of gaat u voor 1 april onder behandeling in het Slotervaartziekenhuis, dan kan deze behandeling gewoon worden voortgezet. Wij vergoeden de kosten, tot deze behandeling is afgelopen. Voor behandelingen die vanaf 1 april starten geldt vervolgens een vergoeding die afhankelijk is van uw polis. In vrijwel alle gevallen zal

de vergoeding lager zijn. U zult daarom zelf een deel moeten bijbetalen en voorschieten. (...)

Toekomstige behandeling(en)

Ons advies is om naar een ziekenhuis te gaan waar wij wel een contract mee hebben. Voordeel is dat u dan niets hoeft bij te betalen en voor te schieten. Het ziekenhuis declareert de behandeling rechtstreeks bij ons. (...)"

- 3.46 Op 4 februari 2013 e-mailde Jansen aan onder andere Erbudak, Beijnen en Brandjes het volgende:

"Ik heb het voorstel van Achmea afgezet tegen de kaders uit het BHA¹⁹. In de bijlage gaat het resultaat. Deze bijlage toont aan dat Achmea ons voor 2013 minder biedt dan het BHA ofwel minder groei dan 2,5%.

Aysel heeft altijd gezegd dat ze minimaal een getal met een 8 erin wilde (met als uitgangspunt nacalculatie op de overheveling van extramurale geneeskunde per 1 januari 2013). Wanneer ik uitga van € 80 mln voor 2013 en dit corrigeer voor de honoraria kaakchirurgie dan wordt duidelijk dat ons minimale voorstel €1,5 mln boven het BHA ligt. Dit wordt echter meer dan verklaard door de bariatric. Voor deze € 1,5 mln kunnen we 178 extra ingrepen doen t.b.v. Achmea (t.o.v. basis 2010 ofwel 140 stuks x aantal Achmea = 100 stuks). Aangezien de realisatie in 2012 al hoger ligt (284 stuks t.b.v. Achmea) betekent dit dat in 2013 alleen de groei die in 2012 reeds gerealiseerd is grotendeels wordt vergoed. Een verdere groei naar 1.000 ingrepen of een vergoeding als nabetaling voor de realisatie van 2012 zit hier niet

¹⁹ Bestuurlijk Hoofdlijnenakkoord. De Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen vermeldt hierover op haar website onder meer: "Een structurele uitgavengroei van 2,5 procent in de ziekenhuiszorg. Dat is de kern van het Bestuurlijk Hoofdlijnenakkoord dat tussen VWS, zorgaanbieders en zorgverzekeraars is gesloten. Het akkoord geldt voor de periode 2012-2015."

eens bij! Ik denk dat dit is wat er op inhoud gecommuniceerd moet worden (Achmea beidt veel minder dan BHA en SLZ vraagt BHA + vergoeding reeds in 2012 uitgevoerde groei bariatric).

Indien jullie hierover nog vragen hebben of een andere toelichting willen dan hoor ik graag even van jullie."

Als bijlage bij deze e-mail had Jansen een gedetailleerde berekening ter toelichting gevoegd.

- 3.47 Eveneens op 4 februari 2013 e-mailde Joris Rijken, als advocaat verbonden aan Pels Rijcken en als zodanig ingeschakeld door Slotervaartziekenhuis, aan onder meer Erbudak, Beijnen en Brandjes:

"Zoals besproken zend ik u hierbij het conceptpersbericht, waarin de laatste alinea drie opties zijn opgenomen. De derde optie waarin patiënten wordt aangeraden om naar een andere zorgverzekeraar over te stappen, is ingrijpend en heeft mogelijk juridische risico's. Mocht u overwegen om voor deze optie te kiezen, dan adviseer ik het persbericht niet vandaag nog uit te brengen (...)."

In het concept wordt er vanuit gegaan dat het bericht wordt uitgebracht door de RvB van Slotervaartziekenhuis waarbij de namen van Erbudak, Beijnen en Brandjes expliciet genoemd worden.

- 3.48 Op 5 februari 2013 vond overleg plaats tussen het stafbestuur en de RvB. Namens de RvB waren aanwezig Erbudak en Brandjes. Het conceptverslag van dit overleg vermeldt onder meer:

“Achmea

Het hele overleg is gewijd aan de situatie die is ontstaan doordat Achmea zowel in de pers als aan verzekerden geeft gemeld dat men geen contract met SLZ heeft kunnen afsluiten. Aysel en Dees leggen uit wat de RvB, na nauw overleg met juristen, heeft besloten.

Gekozen oplossing

De RvB is zich terdege bewust van de enorme onrust die de actie van Achmea heeft gebracht bij patiënten en als gevolg daarvan ook bij de medewerkers van SLZ. De RvB heeft de ontwikkelingen de afgelopen twee jaar in de onderhandelingen met de zorgverzekeraars bekeken, beginnend bij CZ die selectief wilde inkopen voor borstkankerzorg tot aan de situatie nu. Het riep de vraag op of SLZ niet over een tijdje weer risico loopt met een andere zorgverzekeraar soortgelijke problemen te krijgen. Er is intensief overlegd met Rolf de Groot, advocaat bij Pels Rijcken in Den Haag en plaatsvervangend landsadvocaat. Hij werkt o.a. voor VWS. De RvB heeft besloten om de administratieve werkwijze aan te passen. Ongeacht waar iemand verzekerd is en ongeacht of er wel of niet een contract met de verzekeraar is, zal SLZ bij elke patiënt vragen om hun vordering te cederen, dus over te dragen aan SLZ. Een dergelijke werkwijze is ook gebruikelijk bij tandartsen. SLZ kijkt dan achter de schermen of er wel of niet een contract is met de zorgverzekeraar van de patiënt. Als dan niet het geval is, dan regelt SLZ de financiële afwikkeling met de verzekeraar. Hierdoor ondervindt de patiënt geen hinder, i.t.t. wat Achmea zijn verzekerden in een brief voorhoudt. In feite verklaart SLZ zich onafhankelijk en hierbij kunnen patiënten behouden worden. Er is ook gekeken of het zinvol zou zijn patiënten aan te raden om een andere zorgverzekeraar te kiezen, omdat het hier om een grote wijziging van polisvoorwaarden gaat. De kans bestaat echter dat op enig moment met een andere zorgverzekeraar problemen komen en dan zou je mensen nogmaals moeten adviseren om over te stappen. Dat is veel te onrustig.

(...)

Patiënten

Er zal naar alle patiënten van SLZ vandaag een brief uitgaan met uitleg en met de garantie dat men gewoon bij SLZ kan blijven komen zonder enige administratieve of financiële consequenties, behalve dan het wettelijke eigen risico dat voor iedereen geldt.

Pers

Vandaag gaat een persbericht uit, dat zeer zorgvuldig, in overleg met juristen, is opgesteld. Dees leest het voor. Het bericht zal in verschillende, vooral lokale kranten komen.

Consequenties en vervolg

(...)

Er gaan nu voor een deel losse tarieven gelden. Aysel vertelt dat het ernaar uitziet dat gemiddeld die tarieven hoger liggen dan de kosten die SLZ maakt. In de onderhandelingen laten zorgverzekeraars alleen maar ziekenhuizen zien die een bepaald zorgproduct goedkoper aanbieden, terwijl er ook nog genoeg zijn die hoger zitten. De inschatting is dat SLZ financieel geen groot risico loopt met de ingeslagen weg. Dees en Aysel concluderen dat de gekozen nieuwe manier van werken een uitdaging is. In de discussies met verzekeraars over de hoogte van tarieven worden vergelijkingen gemaakt met spiegelziekenhuizen die niet opgaan. Zo wordt de gastric bypass vergeleken met het plaatsen van een maagbandje en de activiteiten van neurochirurgie met een basisziekenhuis dat ander soort ingrepen doet. SLZ wil heel graag de discussie, desnoods in de rechtszaal, voeren waar de tarieven van verzekeraars op gebaseerd zijn en in hoeverre ze voldoen aan het zorgprofiel dat SLZ biedt.

Mogelijke achtergronden

Dees en Aysel hebben sterk de indruk dat Achmea de actie al had voorbereid. Mogelijke reden kan zijn de voortdurende discussie over overcapaciteit in

Amsterdam. Een aantal ziekenhuizen geeft grote financiële problemen. Het kan zijn dat de zorgverzekeraars op capaciteit willen sturen en daar SLZ de dupe van maken. Aysel denkt dat Achmea zich vergist in de macht die men meent te hebben. Ze zijn met hun 67% de grootste speler en daarmee hebben ze de verplichting om geen misbruik te maken van hun machtspositie. SLZ moet nu aantonen dat ze dat wel doen. Dit is iets voor de advocaten. Alle stukken rond de onderhandelingen, inclusief e-mails, liggen nu bij de advocaat van SLZ.

Verder contact met Achmea

Aysel blijft vanuit de verantwoordelijkheid om de zorgkosten beheersbaar te houden open staan voor onderhandelingen met verzekeraars, dus ook met Achmea. Een voorstel voor mediation, een suggestie van het Stafbestuur, zou wat haar betreft van Achmea moeten komen. Freek constateert dat SLZ in feite het probleem dat Achmea heeft veroorzaakt door de onderhandelingen te stoppen nu oplost. Zou SLZ ingaan op een voorstel voor mediation? Aysel antwoordt dat SLZ daar dan zeker voor gaat. Ze merkt op dat er nu een route is gevonden waardoor patiënten geen last ondervinden van wat er speelt en dat verder alle lijnen open blijven. Het is een zeer grote uitdaging of en hoe de machtsverschuivingen richting patiënt kunnen gaan, zoals SLZ wil.

Wetgeving

De gekozen oplossing is mogelijk omdat een aantal wetten nog niet aangenomen is, waarin o.a. staat dat als er geen contract met een zorginstelling is, de verzekeraar niet hoeft te vergoeden. Aysel tekent hierbij aan dat dit strijdig is met de wet die vrije keuze van arts garandeert.

Buitengewone Stafvergadering

De RvB stelt voor om een buitengewone Stafvergadering te organiseren. (...)"

- 3.49 Het op 5 februari 2013 door Slotervaartziekenhuis uitgebrachte persbericht luidt als volgt:

“Slotervaartziekenhuis zet belang patiënt voorop

Waarom het Slotervaartziekenhuis niet akkoord gaat met het Achmea-contract

Bij het Slotervaartziekenhuis heeft een goede zorg voor onze patiënten de hoogste prioriteit. Al onze medewerkers streven naar een complete en optimale behandeling van onze patiënten. Het contract van zorgverzekeraar Achmea biedt ons echter onvoldoende mogelijkheden om onze patiënten gedurende heel 2013 die kwaliteit van zorg te kunnen bieden die zij van ons mogen verwachten. Sterker nog, als het Slotervaartziekenhuis wél akkoord gegaan zou zijn, dan zou dit voor een belangrijk deel van onze patiënten in de loop van 2013 nadelige gevolgen kunnen hebben.

Achmea stelt in haar contract bijvoorbeeld een maximumbedrag vast dat het Slotervaartziekenhuis aan medicijnen voor haar reuma- en kankerpatiënten mag uitgeven. Maar wat moet er dan gebeuren als dit maximumbedrag in september wordt bereikt? Stoppen met de behandeling? Dat accepteren we uiteraard niet!

Het Slotervaartziekenhuis heeft Achmea voorgesteld om een vergoeding van deze medicijnen op basis van een controleerbare nacalculatie overeen te komen, om zo voor onze patiënten gedurende het hele jaar een optimale behandeling te kunnen garanderen.

Helaas was ons voorstel voor Achmea niet bespreekbaar. Het Slotervaartziekenhuis kon vervolgens niet anders dan van ondertekening van het contract met Achmea afzien.”

- 3.50 Op 7 februari 2013 e-mailde Zwanenburg aan het secretariaat van RvB, die deze e-mail doorstuurde aan de leden van de RvB:

“Complimenten voor dit zeer positieve bericht voor het Slotervaart. Via e-mail en de kranten blijf ik het met veel aandacht volgen”.

- 3.51 Op 7 februari 2013 e-mailde Erbudak aan Pim Schram met kopie aan Dekker, Meurs, Beijnen en Brandjes:

“Eerder vorige maand heb ik zowel jou als lex een uitgebreide e-mail gestuurd met de gang van zaken tussen achema-slz, die mogelijk zouden leiden tot niet contractering. Ik zou jou nog aanvullende informatie verstrekken rondom achmea-slz. Dit zelfde setje stuur ik naar theo dekker, in zijn functie als voorzitter van de rvc en een cc naar Hans Meurs aangezien hij zeer goed ingevoerd is in de problematiek tussen verzekeraars en zorgveld. Wellicht dat hans aan theo kan ondertitelen.”

- 3.52 Op 11 februari 2013 reageerde Pim Schram, met kopie aan Dekker, Meurs, Beijnen en Brandjes, als volgt:

“Dank voor de stukken. Hebben jullie ook op een rij gezet wat de (mogelijke) gevolgen zijn voor Slz, o.a. m.b.t. door Slz voor Achmeapatienten te betalen verschil tussen vergoeding en kostprijs (of daardoor misgelopen omzet), bevoorschotting, en wat het risico/kans was van het sterk groeien van de dure geneesmiddelen t.o.v. 2012? Ondanks het werken met volmachten voor nieuwe patiënten blijft een groot risico dat Achmea verzekeren het (financieel) niet aandurven om naar slz te gaan. M.b.t. de procedure: stel we winnen, kan dan alsnog een contract gesloten worden met Achmea, of zou dat dan pas in 2014 kunnen?”

Thuis ontving ik de brief die Achmea heeft gestuurd aan haar verzekeren, zij adviseren naar andere ziekenhuizen te gaan. Ik neem aan dat jullie de brief wel hebben, anders kan ik hem scannen als je wilt.”

- 3.53 Diezelfde dag antwoordde Erbudak, wederom met kopie aan de genoemde personen, als volgt:

“We zijn bezig met wat aannames te maken, wat het zou kunnen betekenen financieel. Daarvoor zijn wel wat onzekerheden die ons parten spelen, zoals de juridische definitie van oude of nieuwe patiënt, of lopende of nieuwe behandelingen. In ene geval krijgen we 100% betaald en in andere geval 80% of 90%, afhankelijk van waar mensen verzekerd zijn. Dan is de vraag op welk deel we de passantentarieven mogen toepassen en tot welke hoogte... allemaal voer voor advocaten en rechters. Ondertussen zijn we bezig om te kijken of we via bemiddeling van de DG²⁰ van VWS aan tafel kunnen met achmea. Brieven van achmea zijn in ons bezit”.

- 3.54 Eveneens op 11 februari 2013 e-mailde Dekker aan Erbudak:

“Ik zou het fantastisch vinden als het lukt om de DG te laten bemiddelen. Laat Schippers²¹ hier maar flink druk op zetten. Bij de publieke opinie en bij de collega's is er dan maar een verliezer dat is Achmea. Als je dit lukt zeer knap. SUCCES, Theo”.

- 3.55 Nog geen kwartier later e-mailde Dekker aan Erbudak:

“Ik weet dat je goed bezig bent en aanstuurt op bemiddeling. Daarom hoor je me weinig. Maar wens je veel succes en steun je strategie”.

- 3.56 Naar aanleiding van de ontvangst van een document getiteld “Scenario's opbrengst 2013 Slotervaartziekenhuis” schreef Pim Schram aan de leden van de RvB en de RvC met kopie aan Lex Schram:

²⁰ Gedoeld wordt op de Directeur Generaal van het Ministerie van VWS.

²¹ Gedoeld op de Minister van VWS.

“Naar aanleiding van bijgaand ontvangen document, en diverse hieraan voorafgaande e-mails (eveneens bijgevoegd), verzoek ik hierbij namens Meromi om een vergadering met RvB en RvC aanstaande donderdag (...).

Te bespreken zaken:

- Status contact Achmea en Slz, al dan niet via DG van Ministerie van VWS (zie bijgevoegde e-mail Aysel)*
- Gevolgen en risico's van niet sluiten contract met Achmea*
- Besluitvorming rondom kwestie Achmea*
- Inschakelen externe deskundige om financiële zaken op een rij te zetten*
- Te ondernemen stappen c.q. te volgen strategie*

Gezien het belang van deze kwestie voor Slz, vertrouw ik op een ieders medewerking (...).

3.57 Diezelfde dag reageerde Erbudak met kopie aan allen:

“Heb net met theo gebeld. Hij gaat morgen met Pim bellen..

Vrijwel alle punten die Pim aangeeft is rvb aangelegenheid. Externen zijn ingeschakeld. Als er nog suggesties zijn van wie van jullie dan ook, vernemen wij dat graag”.

3.58 Op 13 februari 2013 e-mailde Dekker aan de leden van RvB, RvC, Pim en Lex Schram:

“De vergadering die oorspronkelijk gepland was op donderdag 14 februari, wordt in overleg met Lex Schram, verplaatst naar dinsdag 19 februari (...). Op verzoek van Meromi zal dan de situatie omtrent het contract met Achmea besproken worden. Cees Zwanenburg zal via Skype aan deze vergadering deelnemen. De status van de vergadering is overleg tussen RvC, RvB en aandeelhouders”.

- 3.59 Op 14 februari 2013 schreven de voorzitter van het medisch stafbestuur en de voorzitter van de OR aan RvB, RvC en cliëntenraad met een kopie aan Meromi en Delta:

“Het is inmiddels twee weken geleden dat bekend is geworden dat de onderhandelingen met Achmea zijn afgebroken. De gevolgen daarvan zijn nu bekend. Patiënten hebben brieven ontvangen en zijn bang dat een behandeling in ons ziekenhuis niet meer vergoed zal worden. Dat is al duidelijk merkbaar op de poliklinieken van ons ziekenhuis: er worden afspraken afgezegd, er zijn minder nieuwe patiënten en er zijn erg veel vragen. Ook verwijzend huisartsen hebben veel vragen. Wij maken ons grote zorgen over deze ontwikkelingen en de gevolgen die het kan hebben voor patiënten, maar ook voor het voortbestaan van het ziekenhuis. Wij dringen er dan ook op aan op korte termijn de besprekingen met Achmea te heropenen. Dit is in ieders belang. Gezien mogelijke gevoeligheden na de eerste onderhandelingen zou een onafhankelijke voorzitter onze voorkeur hebben. Dit zal de kans van slagen aanzienlijk vergroten.”

- 3.60 Op 15 februari schreef Achmea aan Slotervaartziekenhuis ter attentie van Erbudak:

“In 2013 is tussen uw organisatie en Achmea geen contract gesloten voor levering van medische specialistische zorg. Het ontbreken van een contract heeft gevolgen voor onze verzekerden, uw patiënten en onze onderlinge administratieve processen. Ons streven is om eventuele negatieve gevolgen voor onze verzekerden tot een minimum te beperken. Op korte termijn willen wij met u in gesprek treden over de ontstane situatie en daarbij een aantal onderwerpen met u bespreken. In deze brief willen wij u informeren over de onderwerpen die wat ons betreft centraal staan.”(...)

- 3.61 Een document getiteld “Kort verslag van de vergadering en overleggen van de RvC d.d. dinsdag 19 februari 2013” vermeldt onder meer het volgende:

<i>“Raad van Commissarissen:</i>	<i>de heer Th.J.H. Dekker</i>	<i>TDE</i>
	<i>de heer A.A. Kampfraath</i>	<i>AKA</i>
	<i>de heer J.J.W. Meurs</i>	<i>JME</i>
	<i>de heer C.W.M. Zwaneburg (via Skype)</i>	<i>CZW</i>

Verslag: *J.J.W. Meurs/Th.J.H. Dekker* *JME/TDE*

1. Opening

TDE opent de vergadering omstreeks 16h.00 en heet de aanwezigen welkom. Het enige agendapunt: Continuïteit van het Slotervaart Ziekenhuis naar aanleiding van het niet totstandkomen van een contract met onze grootste verzekeraar Achmea hoe nu verder.

2. De situatie

Op 7-02 ontvingen TDE/JME in afschrift een e-mail met uitgebreide bijlagen gericht aan dhr Pim Schram van onze directievoorzitter (AER). De e-mail is AKA en CZW bekend. Er ontstaat uitgebreid e-mailverkeer tussen AER en dhr Schram. De inhoud van deze e-mails en eventuele bijlagen is bij de aanwezigen bekend. Er blijkt geen contract tot stand te komen tussen Achmea en SLZ. De directie van Meromi BV vraagt om overleg. Inmiddels zijn er brieven binnengekomen van de Medische Staf en OR waarin zij verzoeken om zo snel mogelijk uit de impasse met Achmea te komen. Er rijzen veel juridische en organisatorische vragen. Hoe heeft het zover kunnen komen? Overleg met de verschillende betrokken volgt.

3. Beraad met de directie Meromi en de ex.test. in de nalatenschap van J Schram

In het overleg met de directie van Meromi BV (dhr Pim Schram) en mr Lex Schram als ex test blijkt zij zich ernstig zorgen maken over de gang van zaken niet alleen over de impasse met Achmea maar ook over de manier waarop het SLZ wordt bestuurd. De RvC deelt die zorgen, al vele malen is AER als

bestuursvoorzitter gevraagd het collegiale bestuur gestalte te geven zoals gebruikelijk is, de laatste maal in december 2012.

4. *Beraad met de RvB (AER, prof dr JH Beijen (per telefoon) en prof dr D Brandjes)*

De RvC vraagt naar een nadere verklaring voor de ontstane impasse met Achmea. TDE stelt als eerste AER uitvoerig in de gelegenheid om op de ontstane situatie te reageren. Uit haar antwoorden en de antwoorden op onze vragen van andere leden van de RvB blijkt ons dat er door AER als voorzitter op “eigen houtje” in deze hele zaak gehandeld. AER verklaart dat niet zij in directe zin de onderhandelingen met Achmea heeft afgebroken, maar dat zij de deadline heeft laten verlopen. Zij zit dit als een “normale” onderhandelingsmethode. Over de gevolgen van het niet tekenen van het contract blijft volstrekt onvoldoende te zijn nagedacht: “We zijn bezig met wat aannames te maken”. In antwoord op onze vragen over de bestuurscultuur stelt de heer Brandjes dat de kwaliteit van bestuur (zoals het delen van informatie tussen de bestuursleden, de bejegening naar medewerkers en anderen, het delen van financiële “reilen en zeilen”, etc.) sterk onder de maat is.

5. *Conclusie:*

Na onderling beraad, komen wij tot de volgende overwegingen:

- AER heeft de deadline in het onderhandelingsproces met Achmea bewust laten verlopen, waardoor Achmea besloten heeft geen contract met SLZ te sluiten.*
- Gezien het grote zakelijke belang dat aan dit contract gehecht kan worden (zo’n 65 tot 70% van onze patienten is bij Achmea/Agis verzekerd) had de beslissing van AER aan de RvC en misschien zelfs de AvA voorgelegd dienen te worden en dit heeft AER nagelaten.*
- Uit e-mail correspondentie is ons gebleken dat de relatie met Achmea mede door haar wijze van bejegening van de medewerkers van Achmea zo*

ernstig verstoord is, dat het voor ons ziekenhuis noodzakelijk herstel van de relatie als uiterst onwaarschijnlijk gekwalificeerd dient te worden.

- Ons is gebleken dat de relatie tussen AER en haar mede bestuursleden de laatste tijd ernstig verstoord is, door haar manier van “besturen”. We hebben vastgelegd dat de directie op deze manier niet naar behoren kan functioneren, met alle mogelijke gevolgen vandien.*
- Ook de relatie van AER met de Medische Staf is, zoals wij eind vorig jaar reeds constateerde, onder grote spanning komen te staan. Een angstcultuur is het gevolg. Een angstcultuur in een ziekenhuis kan enorme gevolgen hebben voor de patientveiligheid en dient onder alle omstandigheden vermeden te worden.*
- Wij hebben twijfels over de juistheid en volledigheid van de aan ons verstrekte financiële en economische gegevens.*
- Door te handelen als gemeld heeft zij de continuïteit van het Ziekenhuis in groot gevaar gebracht.*

Besluit:

Alles in overweging nemende besluiten we de directie-voorzitter mw A Erdubak²² per direct te schorsen voor een periode van 2 maanden. (...)

Voorzitter verzoekt mw Erbudak het pand te verlaten, aan dit verzoek geeft zij onder medeneming van een aantal persoonlijke zaken gehoor. (...)

3.62 Erbudak e-mailde hierover op 26 december 2013 aan de onderzoeker:

“Deze notulen zijn achteraf verzonden door iemand van buiten die het heeft uitgewerkt. Ze hebben het ook zelf niet meer onder ogen gekregen zo te zien. Anders hadden ze mijn naam wel juist gespeld. Mensen van Slotervaartziekenhuis weten mijn naam juist te spellen en te schrijven”.

²² In het verslag wordt de naam van Erbudak consequent onjuist gespeld.

- 3.63 Meurs heeft tegenover de onderzoeker verklaard dat hij de notulen persoonlijk en zelfstandig heeft opgesteld.
- 3.64 De onderzoeker heeft aan Beijnen en Brandjes de vraag voorgelegd of zij inderdaad tegenover Dekker verklaard hebben dat Erbudak *“op eigen houtje”* in de Achmea-kwestie had gehandeld, zoals het verslag vermeldt. Voorts is aan hen de vraag voorgelegd wat aan de orde is geweest in het gesprek dat zij met Dekker hadden voorafgaande aan de RvC-vergadering van 19 februari. Beijnen en Brandjes antwoordden daarop als volgt:

“Erbudak heeft inderdaad op eigen houtje in de Achmea kwestie gehandeld. Uit alle e-mail correspondentie blijkt dat wij (Jos/Dees) niet in de CC zijn opgenomen, laat staan voorafgaand de correspondentie hierover overlegd hebben. De correspondentie met Achmea kregen we achteraf met de aanduiding “ter info” toegestuurd. Dit geldt ook voor de laatste brief aan Achmea dd 30 januari 2013 die zonder overleg met ons is opgesteld en naar ons is verstuurd (“ter info”) nadat deze al naar Achmea verzonden was. Er heeft geen gesprek plaatsgevonden tussen Erbudak-Brandjes-Beijnen en Dekker voorafgaande de RvC vergadering van 19 februari 2013.”

- 3.65 Op 22 februari 2013 plaatste de RvC het volgende bericht op het intranet van Slotervaartziekenhuis:

“Hierbij informeren wij u dat mevrouw A. Erbudak, voorzitter van de raad van Bestuur van het Slotervaartziekenhuis, door de Raad van Commissarissen met onmiddellijke ingang is geschorst. Dit houdt mede verband met de wijze waarop mevrouw Erbudak is opgetreden in de contractonderhandelingen met Achmea. Zij heeft op eigen houtje gehandeld, zonder goedkeuring van de overige bestuursleden, zonder goedkeuring van de Raad van Commissarissen en zonder goedkeuring van de aandeelhouder.

Mevrouw Erbudak is niet langer bevoegd om namens het Slotervaartziekenhuis op te treden. Eventuele mededelingen en/of handelingen van mevrouw Erbudak worden dus niet mede namens het Slotervaartziekenhuis gedaan en het Slotervaartziekenhuis neemt afstand van eventuele onjuiste en beschuldigende informatie die mevrouw Erbudak in de pers verstrekt omtrent Achmea. (...)”

3.66 De schorsing van Erbudak is vervolgens in de publiciteit gekomen. De media berichtten dat Erbudak als bestuursvoorzitter was geschorst wegens solistisch optreden bij de contract onderhandelingen met Achmea. *“Ze deed dit zonder de goedkeuring van (...) de Raad van Bestuur en de Commissarissen”* aldus Zorgvisie op 25 februari 2013. BNR meldde op 22 februari 2013 reeds dat Erbudak geschorst was *“omdat ze zonder overleg binnen het ziekenhuis met onder andere Achmea heeft onderhandeld over de inkoop van zorg”*.

3.67 De onderzoeker heeft niet kunnen vaststellen *door wie* dit aldus in de publiciteit is gebracht. Wel kan als feit van algemene bekendheid verondersteld worden dat als een bericht als het onderhavige op het intranet van een ziekenhuis wordt geplaatst dat door ca. 1.000 mensen gelezen kan worden, de kans groot is dat dit bericht uitlekt naar de media.

3.68 Voor goed begrip van de perceptie van Erbudak omtrent de verhoudingen binnen het bestuur – die zich ook in de kwestie Achmea lieten voelen – zijn verhelderend de volgende citaten uit een proces-verbaal van comparitie van 13 november 2013, opgemaakt in het kader van een procedure tussen Slotervaartziekenhuis en Erbudak vanwege de weigering van Erbudak om een door haar gebruikte, maar in eigendom aan het ziekenhuis toebehorende auto in te leveren:

“Ik (i.e. mr M.J. Elkhuisen, advocaat van Slotervaartziekenhuis, onderzoeker) wil graag in het proces-verbaal opgenomen zien dat ik mevrouw Erbudak hier heb horen zeggen: “Beijnen en Brandjes hebben zichzelf een bestuursfunctie aangemeten, maar

hadden feitelijk nul komma nul zeggenschap binnen het bestuur.”

“Erbudak

(...) De heren rechts van mij hebben zich in het bestuur gemanoeuvreerd, maar als bestuurders waren we zeker niet gelijk. Ik stond boven de andere bestuurders. Ik had een bijzondere positie, omdat ik ook de groot aandeelhouder vertegenwoordigde. Beijnen en Brandjes waren formeel wel bestuurders, maar ze hadden binnen het bestuur feitelijk niets te zeggen voor zover het mijn zaken aanging.”

- 3.69 Ten aanzien van de kwestie Achmea was er inderdaad, afgaande op wat schriftelijk is vastgelegd, de facto geen sprake van collegiaal bestuur binnen Slotervaartziekenhuis. Uit het e-mailverkeer lijkt te volgen dat Erbudak alle beslissingen zelf nam, zij informeerde Beijnen en Brandjes wel per mail maar altijd achteraf. Over de mate waarin binnen het bestuur mondeling werd overlegd – zonder dat dat overleg vervolgens schriftelijk werd vastgelegd – hebben betrokkenen tegenstrijdige verklaringen afgelegd. Erbudak stelt dat zij Beijnen en Brandjes mondeling voortdurend op de hoogte heeft gehouden van het verloop van de onderhandelingen en met hen heeft overlegd, Beijnen en Brandjes ontkennen dat. Hoe dan ook waren Beijnen en Brandjes, voor zover zij van mening waren dat Erbudak te hoog spel speelde in het kader van de contractonderhandelingen met Achmea – en dat waren zij, zo hebben zij jegens de onderzoeker verklaard – tot medio februari 2013 kennelijk niet in staat om Erbudak een halt toe te roepen, ook niet nadat zij bijvoorbeeld kennis hadden genomen van het cruciale mailverkeer met Adema van Achmea van 16 en 17 januari 2013. Nog op 5 februari 2013, nadat de onderhandelingen met Achmea definitief mislukt waren, lichtten Erbudak en Brandjes de gekozen strategie toe – en verdedigden zij deze – in het overleg met het stafbestuur.

De gebeurtenissen tussen de schorsing van Erbudak en haar ontslag

- 3.70 Op 20 februari 2013, de dag na de schorsing van Erbudak, vond een gesprek plaats tussen Brandjes en Konterman, directievoorzitter van de Divisie Zorg & Gezondheid van Achmea. Ter bevestiging van dit gesprek schreef Konterman op 21 februari aan Brandjes:

“Gisteren hebben wij een gesprek op uw verzoek omtrent de ontstane situatie in relatie tot de contractering voor 2013. U hebt me daarin het volgende laten weten:

- De RvC heeft de voorzitter van de Raad van Bestuur 2 maanden geschorst (extern zal worden gecommuniceerd ‘om persoonlijke redenen’).*
- De twee overige leden van de Raad van Bestuur zijn niet betrokken geweest bij de onderhandelingen en niet door de voorzitter van de Raad van Bestuur op de hoogte gebracht van de gang van zaken.*
- De Raad van Bestuur is zich bewust geworden van de ernst van de situatie op het moment dat Achmea haar verzekerden heeft geïnformeerd over het feit dat Slotervaartziekenhuis de finale voorstellen van Achmea heeft afgewezen.*
- U wilt graag alsnog een contract voor 2013.*

Ik heb u laten weten dat:

- De reputatie- en economische schade voor Achmea als gevolg van de handelswijze van de Raad van Bestuur van Slotervaartziekenhuis enorm is en dat verzekerden/patiënten last hebben van de opstelling van Slotervaartziekenhuis.*
- Ik van mening ben dat extern de volledige transparantie moet worden betracht; inclusief de schorsing van mevrouw Erbudak*

Op mijn verzoek is de heer Dekker (voorzitter Raad van Commissarissen) bij het gesprek gekomen. Hem heb ik de vraag gesteld of het juist is dat de eigenaren van het ziekenhuis plannen hebben om het ziekenhuis te verkopen. Dit is namelijk door

mevrouw Erbudak in de eindfase van de onderhandelingen telefonisch aan ondergetekende gemeld. In ons gesprek is gebleken dat u hiervan niets bekend is.

Wij hebben het gesprek afgesloten met de afspraak dat er een schriftelijk verzoek komt van het Slotervaartziekenhuis aan Achmea over de eventuele verdere voortgang van de gesprekken over een nieuw contract. (...)

- 3.71 Bij brief van 25 februari 2013 heeft ING het volgende aan Slotervaartziekenhuis geschreven. Op dat moment had het ziekenhuis onder de kredietlijn circa € 23 miljoen opgenomen en had Delta een vordering van bijna € 26 miljoen op Slotervaartziekenhuis: de in het citaat bedoelde aandeelhouderslening die Jan Schram in 2006 via Delta (tegen een rente van 6%) aan Slotervaartziekenhuis had geleend.

“De afgelopen weken hebben diverse (telefonische) gesprekken plaatsgehad tussen het Slotervaartziekenhuis en ING. Onder andere heeft ING gesproken met mevrouw Erbudak, de heer Brandjes, de heer Dekker, alsmede met de heer Pim Schram als vertegenwoordiger van de aandeelhouder. (...)

Wij hebben tijdens voornoemde gesprekken onze zorgen geuit over de recente ontwikkelingen bij het Slotervaartziekenhuis. In eerste instantie ging de discussie over de situatie die is ontstaan nadat publiek bekend werd dat Slotervaart-ziekenhuis geen contract heeft kunnen sluiten met Achmea en de effecten die dit kunnen hebben op de financiële positie van het ziekenhuis. Wij begrijpen dat er sindsdien intensief contact is met Achmea waarbij de verwachting is dat beide partijen op korte termijn akkoord kunnen sluiten over een contract.

Voorts hebben wij signalen opgevangen dat er wordt gesproken over het (gedeeltelijk) terugbetalen van de aandeelhouderslening. (...)

Het op non-actief stellen van de voorzitter van de Raad van Bestuur heeft bij ING vragen doen rijzen. Naar wij hebben begrepen lag het bestuurlijke zwaartepunt van de Raad van Bestuur bij de voorzitter. Door de recente op non-actiefstelling is naar de mening van ING een bestuurlijke issue ontstaan die in het belang van het ziekenhuis adequaat en op zeer korte termijn zal moeten worden opgelost, waarbij de belangen van alle stakeholders belangrijk zijn.

De bank had verwacht dat het ziekenhuis met alle belanghebbenden om de tafel zou gaan zitten zodat deze issue intern zou kunnen worden opgelost. Zodoende was de bank zeer verrast en verontrust naar aanleiding van het publiek maken van deze schorsing afgelopen vrijdagmiddag. Het is de mening van de bank dat als gevolg hiervan een machtsstrijd is ontstaan tussen de (indirecte) aandeelhouders van het ziekenhuis die een serieuze negatieve impact kan hebben op het ziekenhuis en, in het verlengde daarvan, de door ING verstrekte financiering. Ook dit vormt een grond voor vervroegde opeisbaarheid van de kredietfaciliteit. Het is de mening van de bank dat deze issue zo snel als mogelijk moet worden opgelost.

Als gevolg hiervan heeft ING besloten om alle banklijnen tot nader order te bevriezen. De bank is bereid om dit ongedaan te maken als aan de volgende condities is voldaan:

- *Slotervaartziekenhuis zorgt ervoor dat uiterlijk voor dinsdag 26 februari 2013 om 17:00 uur de relevante partijen in deze machtsstrijd (...) rond de tafel zijn gaan zitten met het doel een oplossing te zoeken waardoor deze machtsstrijd zo spoedig mogelijk kan worden opgelost.*
- *Schriftelijke bevestiging van het Slotervaartziekenhuis en de aandeelhouder dat de aandeelhouderslening van c. EUR 26m niet wordt afgelost en dat er binnen 2 weken na dagtekening van deze brief een achterstellingsakte in plaats is voor deze lening die conveniërend is voor ING.*
- *(...)*

- 3.72 De reactie van Slotervaartziekenhuis van 26 februari 2013 bevat onder meer de volgende passages:

“In de aanloop van de schorsing van mevrouw Erbudak hebben Raad van Bestuur (RvB), Raad van Commissarissen (RvC) en aandeelhouder in persoon van de heer L. Schram (als executeur testamentair) nauw overleg gevoerd om te komen tot dit onvermijdelijke besluit. Tijdens deze overleggen is eveneens besproken dat het noodzakelijk is, direct na de effectuering van de schorsing van mevrouw Erbudak, de RvB met financiële expertise te ondersteunen. Deze invulling is inmiddels door de RvC geëffectueerd met de inhuur van (...) TriFinance.

Het contract met Achmea is weer tot stand gekomen, waarbij partijen de intentie hebben uitgesproken te komen tot een contract voor 2013. In het gesprek heeft Achmea uitgebreid de redenen verwoord welke ten grondslag liggen aan het staken van de contractgesprekken. Door deze uitgebreide toelichting is het Slotervaartziekenhuis gesterkt in haar overtuiging van de juistheid van het besluit mevrouw Erbudak te schorsen.

Er is afgelopen tijd overleg gevoerd met de executeur testamentair van de heer J. Schram, de heer L. Schram enerzijds over de nu ontstane aandeelhouderssituatie en anderzijds over de verstrekte lening. De heer L. Schram heeft aangegeven dat de erven op dit moment niet uit zijn op verkoop van het ziekenhuis. Dit geldt eveneens voor de opeising van de verstrekte aandeelhouders geldlening. Wij zijn op dit moment aan het inventariseren welke voorwaarden op de lening van toepassing zijn. (...)

Zoals u reeds van ons vernomen heeft gaan wij niet in gesprek met mevrouw Erbudak. Wij hebben u aangegeven dat het besluit tot schorsing naar onze mening

zorgvuldig in nauw overleg is genomen nadat de situatie met Achmea dit onvermijdelijk had gemaakt. (...)

Zoals u bekend is het Slotervaartziekenhuis een 24 uren bedrijf waarbij leveranciersbetalingen cruciaal zijn voor de continuïteit van de patiëntenzorg. Wij verzoeken u dan ook zo spoedig mogelijk de blokkade op de betaalrekeningen ongedaan te maken. (...)

- 3.73 Bij brief van 27 februari 2013 bevestigde ING dat zij onder het rekening courant krediet een limiet voor gebruik zou openstellen tot een bedrag van € 28.000.000,= *“zijnde c. eur 5,0 miljoen boven de stand van vandaag van c. eur 23 miljoen in het stelsel”*. Daaraan wordt toegevoegd:

“Deze ruimte kan uitsluitend door u worden gebruikt voor de normale bedrijfsvoering, waaronder expliciet niet wordt begrepen betalingen aan/of boekingen ten gunste van uw aandeelhouder(s) en/of andere verstrekkers van vreemd vermogen”.

Voorts wordt in de brief opgemerkt:

“Ten aanzien van de aandeelhouderslening verwijst u in uw schriftelijke reactie naar de kredietovereenkomst tussen Slotervaartziekenhuis B.V. en ING Bank N.V., waarin tussen het Slotervaartziekenhuis B.V. en ING een verbod is afgesproken zodat u aandeelhouderslening(en), dan wel andersoortige rekening-courantverhoudingen met aandeelhouders niet mag aflossen zonder voorafgaande toestemming van ING Bank N.V. Wij verlangen echter dat ook alle aandeelhouders van leningen zelf schriftelijk verklaren dat deze leningen achtergesteld zullen zijn aan de huidige en toekomstige bankfinanciering en om die reden niet terugbetaald hoeven te worden anders dan na volledige aflossing van de bankfinanciering. De achterstellingen zullen

vervolgens op korte termijn moeten worden vastgelegd in ons conveniërende achterstellingsakten.”

3.74 Over dit laatste aspect vond begin maart een gesprek plaats tussen ING en Delta. Dit leidde echter niet tot overeenstemming omdat ING aan haar standpunt vasthield en Delta niet bereid was om zich te committeren aan de door ING geëiste achterstelling van haar lening van afgerond € 26 miljoen.

3.75 Op 13 maart 2013 nam Pim Schram namens Meromi, op haar beurt handelend als enig aandeelhouder van Slotervaartziekenhuis, het volgende besluit:

“IN AANMERKING NEMENDE:

- (i) Delta Ontroerend Goed B.V. (...) (Delta OG), heeft een vordering op de Vennootschap ten bedrage van (in hoofdsom) EUR 25.740.787,- per 31 december 2012 (Vordering), te vermeerderen met achterstallige rente over 2012 ad euro 772.230,- alsmede rente vanaf 1 januari 2013;*
- (ii) met het oog op de continuïteit van de Vennootschap is het gewenst dat, mede op verzoek van de financierende bankinstelling, het eigen vermogen van de Vennootschap wordt verhoogd;*
- (ii) Delta OG is bereid een deel van haar Vorderingen (1 op 1) om te zetten in cumulatief preferente aandelen, mits zij een vergelijkbaar rendement daarop vergoed krijgt en onder voorwaarde dat aan ieder aandeel stemrecht is verbonden;*

BESLUIT HIERBIJ:

- 1 *De statuten van de Vennootschap (Statuten) te wijzigen overeenkomstig de concept-akte van statutenwijzigingen, opgesteld door Loyens & Loeff N.V. (...).*
2. *(...)*
3. *Tot uitgifte aan Delta OG van 5.000.000 cumulatief preferente aandelen in het kapitaal van de Vennootschap aan Delta OG, met een nominaal bedrag van EUR 1 (...) (**Nieuwe Aandelen**) onder de opschortende voorwaarde van de onder 1 genoemde wijziging van de Statuten en voorts onder de volgende bepaling:*
 - a. *de Nieuwe Aandelen worden uitgegeven tegen een uitgifte prijs van EUR 1 per aandeel, derhalve EUR 5.000.000 in totaal;*
 - b. *het totale bedrag van de uitgifte prijs zal worden voldaan door verrekening met een gedeelte van de hoofdsom van de Vordering ten bedrage van EUR 5.000.000;*
 - c. *indien, na het nemen van dit besluit, wordt besloten tot het doen van uitkeringen op aandelen in het kapitaal van de Vennootschap, is elk Nieuw Aandeel in dezelfde mate tot zodanige uitkeringen gerechtigd als elk bestaand aandeel van de desbetreffende soort. (...).*

3.76 De wijziging van de statuten van Slotervaartziekenhuis die de uitgifte van cumulatief preferente aandelen mogelijk maakte, werd verleden op 14 maart 2013 ten overstaan van notaris Zaman. Vervolgens werd diezelfde dag de akte van uitgifte van 5.000.000 cumulatief preferente aandelen in Slotervaartziekenhuis aan Delta verleden. De aandelen werden volgestort door verrekening met de vordering van Delta op Slotervaartziekenhuis, waarna een vordering van in hoofdsom € 20.740.287,= resteerde.

- 3.77 Voorafgaande aan de Emissie hield Meromi alle 18.000 aandelen in het geplaatste kapitaal van Slotervaartziekenhuis. Door de Emissie nam het aantal aandelen toe tot 5.018.000, waarvan Delta er 5.000.000 hield en Meromi (nog steeds) 18.000. Aldus verwaterde als gevolg van de Emissie de zeggenschap van Meromi in de aandeelhoudersvergadering van Slotervaartziekenhuis van 100% naar 0,36%.
- 3.78 Voorafgaande aan de Emissie heeft geen waardering van de aandelen in de Vennootschap plaatsgevonden. Opmerking verdient in dit verband dat Delta als houder van de cumulatief preferente aandelen blijkens artikel 30.2 van de gewijzigde statuten van Slotervaartziekenhuis slechts tot een bedrag gelijk aan 6% op jaarbasis, berekend over het nominale bedrag van de cumulatief preferente aandelen, gerechtigd is tot de winst van Slotervaartziekenhuis, met dien verstande dat die winst dan wordt toegevoegd aan de cumulatief preferente winstreserve. Ten behoeve van Delta werd dus, voor zover er voldoende winst gemaakt werd, een bedrag van € 300.000,= op jaarbasis toegevoegd aan de cumulatief preferente winstreserve, maar die (economische) aanspraak had zij in feite ook al toen haar lening tot een beloop van € 5.000.000,= nog niet was omgezet in cumulatief preferent aandelenkapitaal. In zoverre wijzigde de situatie *economisch* gezien voor Meromi niet: zij bleef ook op grond van de gewijzigde statuten gerechtigd tot de winst van Slotervaartziekenhuis, met dien verstande dat voorheen de rente over de gehele lening van afgerond € 26 miljoen ten laste van het resultaat van Slotervaartziekenhuis kwam, terwijl dit vanaf 14 maart 2013 nog slechts het geval was ten aanzien van de rente over een bedrag van afgerond € 21 miljoen (hetgeen dus leidt tot een resultaat verhogend effect van € 300.000 op jaarbasis, waartegenover echter een bedrag van maximaal € 300.000,= op jaarbasis werd toegevoegd aan de cumulatief preferente winstreserve).

3.79 Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat art. 5 lid 2 Wtzi²³ bepaalt dat een toelating door de Minister van VWS aan instellingen met een winstoogmerk slechts kan worden verleend indien die instelling behoort tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie. Die algemene maatregel is het Uitvoeringsbesluit Wtzi van 3 november 2005. Algemene ziekenhuizen als Slotervaartziekenhuis behoren nu nog *niet* tot de aangewezen categorie. Tot half januari 2014 was de algemene verwachting echter dat dat binnen afzienbare termijn zal veranderen. Op 8 februari 2012 is door de Minister ingediend Wetsvoorstel 33.168 dat onder voorwaarden winstuitkering voor aanbieders van medisch–specialistische zorg (zoals een algemeen ziekenhuis) mogelijk moet maken. De Memorie van Toelichting bij het Wetsvoorstel vermeldt onder meer:

“Dit wetsvoorstel is een uitwerking van het voornemen uit het Regeer- en Gedoogakkoord om gereguleerde winstuitkering mogelijk te maken voor aanbieders van medisch–specialistische zorg (algemene en categorale ziekenhuizen en zelfstandige behandelcentra). Hierdoor zullen zij beter in staat zijn om financiering in de vorm van risicodragend vermogen aan te trekken. De regering is van oordeel dat daardoor de kwaliteit, dienstverlening en doelmatigheid van de medisch–specialistische zorg zal verbeteren. Aan de andere kant erkent de regering dat het ongeclausuleerd toestaan van winstuitkering ook kan leiden tot extra risico’s voor de kwaliteit, betaalbaarheid en doelmatigheid van zorg. Daarom zijn in het Regeer- en Gedoogakkoord randvoorwaarden neergelegd. Ten eerste mag geen winst uitgekeerd worden gedurende de eerste drie jaar na het moment van investeren. Ten tweede mag pas winst worden uitgekeerd na een positieve beoordeling van vooraf gestelde minimumkwaliteitseisen door een onafhankelijke toezichthouder. Ten derde mag pas winst worden uitgekeerd na een positieve beoordeling van de financiële reserves. Door de wijze waarop deze voorwaarden in dit wetsvoorstel worden ingevuld, is een balans gevonden tussen het borgen van de publieke belangen enerzijds en het behoud van de investeringsbereidheid anderzijds. Het verbod op winstoogmerk is nu

²³ Wet Toelating Zorginstellingen

in de Wet toelating zorginstellingen (Wtzi) geregeld (artikel 5 lid 2). Met het verbod op winstoogmerk uit de Wtzi werd niet zo zeer beoogd het streven naar winst (het streven naar een optimaal exploitatieresultaat) te verbieden, maar werd vooral beoogd de uitkering van winst te verbieden voor bepaalde groepen zorgaanbieders. In het Uitvoeringsbesluit Wtzi zijn de zorginstellingen aangewezen waarvoor het verbod niet geldt. Met de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel worden ook aanbieders van medisch-specialistische zorg van het verbod op winstoogmerk uitgezonderd.”

- 3.80 Bij brief van 15 januari 2014 aan de voorzitter van de Tweede Kamer heeft Minister Schippers van Volksgezondheid echter laten weten dat de behandeling van het Wetsvoorstel dient te worden aangehouden. *“Ik heb geconstateerd dat voor het wetsvoorstel voorwaarden aan winstuitkering medisch specialistische zorg een nota van wijziging noodzakelijk is”, aldus de Minister. “Hieruit kunnen een aantal wijzigingen voortvloeien, die zowel inhoudelijk als technisch van aard kunnen zijn.”*

Uit de brief van de Minister blijkt duidelijk dat sprake is van uitstel, maar niet van afstel, omdat het openen van de mogelijkheid tot winstuitkeringen bij aanbieders van medisch-specialistische zorg onderdeel uitmaakt van het regeerakkoord. Dit rechtvaardigt de verwachting dat een aangepast wetsvoorstel nog deze kabinetsperiode in het parlement zal worden behandeld.

- 3.81 Gelet op deze verwachting is het feit dat de gerechtigdheid tot de winst van de *gewone* aandelen die Meromi houdt in Slotervaartziekenhuis, vanaf 14 maart 2013 materieel onaangetast is gebleven, een punt van belang. In zoverre kan niet gezegd worden dat met de Emissie de belangen van Koç zijn geschaad.
- 3.82 De *werkelijke* impact van de Emissie zit ‘m dan ook niet in een wijziging in de *economische* gerechtigdheid alswel in een – majeure – wijziging in de zeggenschap over het Slotervaartziekenhuis. Qua zeggenschap werd Meromi door de Emissie de

facto *kaltgestellt* : zij verwaterde van 100% naar 0,36%. En dat is ook precies wat met de Emissie beoogd werd. In zijn gesprek met de onderzoeker van 4 december 2013 verwoordde Lex Schram het treffend aldus:

“Ik snap dat buitenstaanders raar tegen de Emissie aankijken. Maar wij wilden simpelweg rust in het ziekenhuis. Ook al is de conclusie dat de Emissie niet had gemogen, dan hadden we dit toch gedaan, want Erbudak mocht koste wat kost niet terug komen in het ziekenhuis. U denkt toch niet dat wij Erbudak gingen laten beslissen over de vraag of wij onze € 26 miljoen zouden terug krijgen of niet?”

- 3.83 Het hier door Lex Schram verwoorde sentiment is – los van de juridische duiding van de Emissie waarop in hoofdstuk 4 wordt ingegaan – in het licht van de ontwikkelingen die aan Emissie voorafgingen niet onbegrijpelijk. TriFinance deed nadat zij was ingeschakeld – verwezen zij naar de hiervoor geciteerde brief van de RvB aan ING van 26 februari 2013 – onder meer onderzoek naar opvallende boekingen in de administratie van Slotervaartziekenhuis in de voorafgaande jaren. Aldus stuitte TriFinance in de eerste tien dagen van maart 2013 onder meer op :
- een overboeking van € 1.000.000 aan Simed in de zomer van 2008;
 - een opname van Erbudak van € 300.000 op 22 januari 2013 en de eerdere opnamen die zij vanaf 2010 deed;
 - een onverklaard kasverschil van afgerond € 140.000,⁼²⁴
 - de kwestie Drimpy en de daarmee verband houdende overboeking van € 200.000,=

²⁴ In een brief van de RvC aan Erbudak van 11 maart 2013 wordt hierover het volgende opgemerkt: *“Sommige – vaak buitenlandse – cliënten van het Ziekenhuis betalen hun zorg met contant geld aan het Ziekenhuis. Dit geld wordt, tezamen met de overige contante gelden die in het Ziekenhuis worden ontvangen, bewaard in een kluis in het Ziekenhuis. De financiële administratie van het Ziekenhuis heeft verklaard dat u regelmatig contant geld hebt weggenomen uit de kas / kluis van het Ziekenhuis zonder dat dit werd geboekt. Zoals hiervoor is gemeld, is er een kas verschil constateert van maar liefst € 139.950,=”.*

- 3.84 Op 11 maart 2013 nodigde de RvC Erbudak uit tot bijwoning van een Buitengewone Algemene Vergadering van Slotervaartziekenhuis op 27 maart 2013:

“Het voorgenomen besluit om u per direct te ontslaan als statutair directeur van het Ziekenhuis en een gelijktijdige beëindiging van overeenkomst tussen u en het Ziekenhuis (...) zullen de enige onderwerpen zijn op de agenda van de Buitengewone Vergadering van Aandeelhouders van het Ziekenhuis”.

- 3.85 Vervolgens worden er in de brief de volgende gronden voor het voorgenomen besluit genoemd:

- er is sprake van een ernstige en onoverbrugbare vertrouwensbreuk tussen Erbudak en de overige leden van de RvB; de overige leden hebben te kennen gegeven niet meer met haar te willen samenwerken;
- de gang van zaken rondom de contractsonderhandelingen voor 2013 met Achmea;
- het feit dat de relatie tussen Erbudak en de medische staf zodanig verstoord is dat de staf het vertrouwen in Erbudak heeft opgezegd;
- het feit dat de relatie tussen Erbudak en de OR zodanig verstoord is dat de OR het vertrouwen in Erbudak heeft opgezegd;
- financiële malversaties en (schijn van) belangenverstrengeling, waarbij verwezen wordt naar de hiervoor genoemde, uit het onderzoek van TriFinance gebleken bevindingen, onder meer de kwestie Simed, de kwestie Drimpy, het zonder medeweten van de andere bestuurders en zonder goedkeuring van RvC en aandeelhouder verrichten van zeer aanzienlijke privé opnamen en constateerde kasverschil van afgerond € 140.000,=

- 3.86 Erbudak koos ervoor om de aandeelhoudersvergadering op 27 maart niet bij te wonen en in plaats daarvan schriftelijk te reageren. Zij gaat in haar brief in op alle gronden van het voorgenomen besluit als genoemd in de brief van de RvC van 11 maart 2013. Onder de kop “Kern van de zaak” stelt zij onder meer het volgende:

“In de eerste plaats merk ik op dat ik natuurlijk niet alleen bestuurder van SLZ ben, maar tevens vertegenwoordiger van de medeaandeelhouders zijnde de toekomstige meerderheidsaandeelhouder. Ik heb derhalve meerdere belangen te dienen en het belang van SLZ is dus mijn belang. Naar mijn overtuiging heeft mijn schorsing alsmede het voorgenomen ontslag helemaal niets te maken met een vermeende vertrouwensbreuk tussen mij en mijn mede bestuurders en ook helemaal niets te maken met mijn vermeend onverantwoord handelen met betrekking tot het Achmea dossier. Immers, u bent op de hoogte van het feit dat ik de RvC, alsmede de medeaandeelhouder van alle stappen op de hoogte heb gehouden.

Na het overlijden van Jan Schram op 28 december 2012 varen de erven Schram geheel hun eigen koers met als doel om te voorkomen dat mijn kinderen meerderheidsmedeaandeelhouders worden. Teneinde dit doel te bereiken wordt geen enkel middel geschuwd. In de eerste plaats hebben de erven Schram via de grootste financier van SLZ (Delta Onroerend Goed) laten weten te overwegen om de lening die Delta heeft verstrekt aan SLZ op te eisen. Hiermee zijn de verhoudingen onnodig op scherp gezet. Vervolgens hebben de erven Schram de RvC voor hun karretje gespannen teneinde hun doel te bereiken. Het Achmea dossier was hiervoor kennelijk de aanleiding maar zeker niet de oorzaak. De oorzaak van de schorsing is gelegen in een ordinaire machtsstrijd van de erven Schram om ervoor te zorgen dat mijn familie geen invloed meer kan uitoefenen. Ik betreur dit tot op heden ten zeerste omdat ik er alles aan heb gedaan om het tij te keren. Ik ben in gesprek gegaan met de erven Schram en heb hen voorstellen gedaan om te komen tot oplossingen in der minne. Ik heb voorstellen gedaan om te komen tot herstel van onderling vertrouwen, maar de erven Schram hebben mij laten weten er alles aan te zullen doen om ervoor te zorgen dat de aandelen niet in handen zullen komen van de familie Erbudak. Zeer recent hebben de erven Schram de daad bij het woord gevoegd door niet alleen de statuten eenzijdig te wijzigen zonder rekening te houden met de belangen van de minderheidsmedeaandeelhouder van Meromi Holding B.V. maar ook door het

uitgeven van extra aandelen. Bij voorbaat laat ik u weten dat ik er alles aan zal doen voor zover het in mijn vermogen ligt om ervoor te zorgen dat mijn kinderen datgene verkrijgen waarop zij juridisch gezien ook recht hebben. Ik laat mij niet intimideren door chicanes aan de zijde van de erven Schram. Het is spijtig te constateren dat de RvC hier wel voor is gezwicht. De redenen om mij te ontslaan als bestuurder zijn geheel andere redenen dan thans door u in uw brief van 11 maart jl. genoemd. Sedert oktober 2006 heb ik mij volledig ingezet als bestuurder van SLZ. Ik heb het ziekenhuis in nauw overleg met Jan Schram er bovenop geholpen. Niet vergeten mag worden dat SLZ voor hetere vuren heeft gestaan dan de problemen met betrekking tot het Achmea contract van december jl. Ik benadruk dat iedere stap die ik heb gezet in het Achmea dossier ik met goedkeuring van Jan Schram heb gezet.²⁵ Zoals reeds eerder aan u kenbaar gemaakt, was Jan Schram van mening dat hij liever geen contract met Achmea had dan een slecht contract. Het kan geen toeval zijn dat na jaren succesvol functioneren van mijn zijde, waarbij ik niet ontken dat er af en toe spanningen binnen de directie waren hetgeen overigens heel normaal is binnen een ziekenhuis, dat thans binnen twee maanden na het overlijden van Jan Schram de RvC het nodig acht om mij te schorsen en vervolgens te ontslaan als bestuurder. Deze onnodige en sterk diffamerende maatregelen zijn schadelijk voor mijn reputatie. Reeds in eerdere instantie heb ik de RvC hiervoor al persoonlijk aansprakelijk gesteld en voor zover nodig zal ik mijn schade in rechte verhalen. Dit geldt zowel voor alle materiële als immateriële schade die ik lijd door het handelen van de RvC en SLZ”.

3.87 Ten aanzien van de relatie met de andere leden van de RvB stelt Erbudak onder meer:

“Ik vind het (...) ronduit stuitend te constateren dat mijn mede bestuursleden in hun verklaring van 9 maart jl stellen dat er sprake zou zijn van disfunctioneren aan mijn zijde. Ik betwist dit ten stelligste en herhaal dat ik de afgelopen 7 jaar alle stappen die ik heb gezet in overleg heb gezet met Jan Schram en dat ik bij alle stappen die ik

²⁵ Commentaar onderzoeker: dit is zoverre een merkwaardige stelling dat belangrijke stappen in het Achmea-dossier (ook) gezet werden in januari 2013, toen Jan Schram reeds overleden was.

heb gezet uitsluitend te belangen van SLZ heb gediend en behartigd. Zoals ook reeds aangegeven in de brief van 21 februari 2013 (...) hebben mijn mede bestuursleden naast hun bestuurstaken meer dan een fulltime baan. Ik heb mijn mede bestuursleden echter altijd op de hoogte gehouden van de meeste belangrijke zaken. Ik distantieer mij dan ook volledig van de omschrijving van mijn bestuursstijl zoals neergezet in de verklaring van 9 maart 2013.”

- 3.88 Ten aanzien van Achmea stelt Erbudak dat er geen sprake is van onverantwoordelijk handelen en het nemen van onacceptabele risico's van haar kant, waaraan ze toevoegt:

“Pas na het overlijden van Jan Schram zijn de erven Schram zich gaan bemoeien met het Achmea dossier terwijl zij van alle zaken op de hoogte waren hetgeen eveneens geldt voor u en de overige leden van de RvC. Als bijlage (...) treft u een aantal e-mails aan waaruit blijkt dat zowel de meerderheidsmedeaandeelhouder van Meromi Holding B.V. als de RvC volledig op de hoogte werden gesteld en gehouden door mij. Het betreft een e-mail van 17 januari 2013 gericht aan de erven Schram waaraan gehecht een e-mailhistorie lopend vanaf 21 december 2012. Tevens treft u een e-mail aan van 11 februari jl. waarin u mij nota bene tot tweemaal toe complimenteert met mijn strategie. In uw e-mail van 11 februari jl. stelt u letterlijk “Beste Aysel, ik weet dat je goed bezig bent en aanstuurt op bemiddeling. Daarom hoor je me weinig. Maar wens je veel succes en steun je strategie. Groet, Theo” (...). Kortom het standpunt van de RvC is onhoudbaar.

Het feit dat de medische staf in een brief aan de Raad van Bestuur en RvC heeft aangegeven hun zorgen te uiten over de gevolgen met betrekking tot de problemen rondom Achmea is juist, maar dit betekent niet dat er in strijd is gehandeld met de belangen van SLZ. Zoals bij u bekend heb ik samen met de heer Meurs de OR volledig ingelicht. De OR heeft het standpunt aangehoord en geen zorgen geuit of negatief gereageerd.”

- 3.89 Ten aanzien van de relatie met de medische staf betwist Erbudak dat uit de verklaring van de voorzitter zou blijken dat de staf zich geschoffeerd voelt. Ten aanzien van de OR betwist zij dat is sprake is van verstoorde verhoudingen en dat zij de leden van de OR zou hebben geschoffeerd of geïntimideerd:

“Uit de verklaring van de OR blijkt dat zij zich hebben laten overhalen om een standpunt tegen mij in te nemen. Ik benadruk dat bij een vergadering met de OR, zoals u weet, altijd een lid van de RvC aanwezig was. Ik ben nooit mijn aangesproken (vermeend) onbehoorlijk gedrag. Niet door de leden van de OR en ook niet door de RvC”.

- 3.90 Ten aanzien van de geconstateerde kastekort betwist Erbudak dat daarvan sprake zou zijn.

- 3.91 Ten aanzien van de gestelde financiële malversaties en (schijn van) belangenverstrengeling merkt Erbudak het volgende op:

“Zoals uit bijlage VI zijnde de brief van mijn advocaat blijkt is de algemene vergadering ondanks herhaaldelijk verzoek van mijn zijde in gebreke gebleven om te komen tot vaststelling van mijn bezoldigingen en arbeidsvoorwaarden. Wel hebben wij overeenstemming bereikt over de hoogte van mijn inkomen. Reeds in 2010 heeft mijn advocaat de meerderheidsmedeaandeelhouder gesommeerd tot vaststelling van mijn bezoldiging (bijlage VII). Dit onderwerp is ieder jaar opnieuw ter discussie gesteld. Uit bijgevoegde notulen van de AVA d.d. 14 september 2011 (bijlage VIII) blijkt onder punt 12 dat u persoonlijk, als voorzitter van de RvC, dit punt zou oppakken. Ik constateer dan ook dat u ernstig in gebreke bent gebleven. Ik betwist dan ook ten ene male dat ik iets gedaan heb dat niet correct zou zijn. Zowel de RvC als de meerderheidsmedeaandeelhouder Jan Schram waren volledig op de hoogte van het opnemen van voorschotten. In de jaarcijfers die zowel door u als de AVA werden

vastgesteld is telkens opgenomen dat er voorschotten aan mij waren betaald. Zowel u als de AVA hebben hier nooit vragen over gesteld. De jaarcijfers zijn zowel door u als de AVA vastgesteld. Overigens benadruk ik nogmaals dat ik in de zestien jaar dat ik heb samengewerkt met Jan Schram altijd op dezelfde manier voorschotten heb opgenomen. Er is geen bedrag aan het SLZ onttrokken zonder dat hiervoor in de boekhouding verantwoording is afgelegd.

Ik betwist voorts dat er sprake zou zijn van enige vorm van belangenverstrengeling. De acties en handelingen die ik heb gedaan zijn in het belang van het SLZ en de medeaandeelhouders geweest. Het is nu juist de meerderheidsmedeaandeelhouder van Meromi Holding B.V. en de RvC die in gebreke zijn geweest om de bezoldiging in strijd met de bepalingen van de statuten niet formeel vast te stellen. De RvC is overal nauw betrokken geweest en het is derhalve wat merkwaardig te constateren dat deze betrokkenheid thans wordt ontkend en door de RvC wordt aangegrepen als een reden voor ontslag. Ik behoud mij ter zake alle rechten voor. Ik zal in latere instantie ingaan op de details zoals de betalingen door u genoemd onder nummers 20 t/m 22”.

- 3.92 De punten 20 t/m 22 van de brief van de RvC van 11 maart 2013, waaraan Erbudak refereert, hebben met name betrekking op de kwesties Simed en Drimpy.
- 3.93 De brief van Erbudak had niet tot het gevolg dat van het voorgenomen besluit werd afgezien. Erbudak werd op 27 maart 2013 als bestuursvoorzitter van Slotervaartziekenhuis ontslagen en haar arbeidsovereenkomst werd opgezegd. Dienaangaande kan het volgende worden opgemerkt.
- 3.94 Dat er sprake was van een ernstige vertrouwensbreuk tussen Erbudak enerzijds en Beijnen en Brandjes anderzijds was een gegeven, evenals de ernstig verstoorde relatie – leidend tot opzegging van het vertrouwen – tussen Erbudak enerzijds en de medische staf en de OR anderzijds. Een aandeelhouder die constateert dat er sprake is van een ernstig verstoorde relatie tussen de bestuursvoorzitter enerzijds en de

haar medebestuurders, de medische staf en de OR anderzijds, zal er over het algemeen in redelijkheid toe kunnen besluiten die bestuursvoorzitter te ontslaan indien de overtuiging bestaat dat de verstoring van de relaties zodanig ernstig is dat lijmpogingen geen zin meer hebben. Daarbij is niet van doorslaggevend belang aan wie er nu precies in welke mate de verstoring van die relaties te wijten is. Bovendien is er in dat geval geen alternatief: waar ten aanzien van de medebestuurders nog gezegd zou kunnen worden dat de aandeelhouder er ook voor zou kunnen kiezen om hen te ontslaan, in de relatie tot de medische staf en de OR heeft de aandeelhouder die bevoegdheid niet en al zou hij wel die bevoegdheid wel hebben, dan is dat uiteraard geen optie. Vergelijk de situatie waarin sprake is van een verstoorde verhouding tussen een voetbalelftal en een trainer binnen een profclub: in dat geval zal altijd de trainer het veld moet ruimen om het wegsturen van het elftal geen optie is.

- 3.95 Voorts verdient opmerking dat niet alleen sprake was van de hiervoor genoemde ernstig verstoorde verhoudingen, maar ook dat Erbudak ervoor koos om enerzijds niet ter vergadering te verschijnen en anderzijds op de meest ernstige aantijgingen ten aanzien het onderwerp “*financiële malversaties en (schijn van) belangverstrengeling*” niet inhoudelijk te reageren. Ten aanzien van de kwesties Simed en Drimpy ging het in totaal om € 1.200.000,= aan gelden die Erbudak ten laste van Slotervaartziekenhuis had laten betalen aan derden, terwijl in de administratie van Slotervaartziekenhuis op geen enkele wijze is terug te vinden (i) dat zij haar medebestuurders dan wel de RvC daarover had geïnformeerd en (ii) op welke wijze de belangen van Slotervaartziekenhuis met deze overboekingen gediend waren, terwijl er (iii) ten aanzien van deze kwesties nu juist wel evident sprake was van belangenverstrengeling. Het had dan ook op de weg van Erbudak gelegen om tekst en uitleg te verschaffen over het hoe en waarom van de betreffende overboekingen. De tijd die gelegen was tussen 11 en 27 maart 2013 was daartoe ook voldoende. Nu enige nadere toelichting op dit punt in de brief van Erbudak

ontbreekt, is het te billijken dat deze kwesties door de aandeelhouder in belangrijke mate zijn meegewogen in de besluitvorming omtrent het ontslag van Erbudak.

3.96 Twee andere ontwikkelingen in de tweede helft van maart 2013 verdienen op deze plaats vermelding.

3.97 In de eerste plaats kwam er alsnog een contract voor 2013 tot stand tussen Slotervaartziekenhuis en Achmea, een zgn. PxQ overeenkomst met een plafond van € 71 miljoen. Dit plafond lag derhalve ruim € 6 miljoen lager dan het finale aanbod van Achmea van € 77,2 miljoen van 27 december 2012, dat toen door Slotervaartziekenhuis niet geaccepteerd werd. Bovendien betrof het bedrag van € 77,2 miljoen destijds een *vaste* aanneemsom, terwijl het in het huidige contract ging om een *maximum*. Voorts zij eraan herinnerd dat Achmea op 29 januari 2013 aan Slotervaartziekenhuis eveneens een PxQ-contract aanbood, maar toen nog met een maximum gelijk aan het genoemde bedrag van € 77,2 miljoen. Volgens Slotervaartziekenhuis houdt de verlaging van ruim € 6 miljoen verband met het productieverlies dat ontstaan is in de periode na 31 januari 2013 en is dat productieverlies geleden als gevolg van de uitstroom van patiënten kort na die datum.

3.98 In de tweede plaats werd er geen overeenstemming bereikt tussen ING en Delta omtrent de achterstelling van de vordering van Delta. In haar brief aan Slotervaartziekenhuis van 15 maart 2013 schreef ING op dit punt onder meer:

“In ons laatste gesprek met u zijn wij geïnformeerd over de 'debt-to-equity swap' die u met Delta bent aangegaan met als voornaamste doel controle te krijgen over het Slotervaartziekenhuis. Middels verrekening is daarbij de vordering van Delta verlaagd met een bedrag van circa EUR 5 mln. U gaf te kennen dat Delta niet zou willen meewerken aan een achterstelling van het resterende bedrag, maar dat daarvoor aanvullende afspraken zouden worden gemaakt. ING is voorafgaand niet over deze

stap geïnformeerd, noch hierover ingelicht. Het komen tot een 'swap' was ons inziens ook niet noodzakelijk. Onze voorwaarde was en is het komen tot een achterstelling van de lening."

3.99 In een gesprek met de onderzoeker op 15 november 2013 lichtten de heren Weitenberg en Van Liere van ING toe dat, anders dan Delta en Slotervaartziekenhuis ING wilden doen geloven, ING per saldo met een conversie van een gedeelte van de lening in cumulatief preferent aandelenkapitaal niets opschoot. Het punt van ING was immers niet dat het vermogen van Slotervaartziekenhuis versterkt moest worden, maar dat Delta niet door opeising van de lening in staat zou zijn om het Slotervaartziekenhuis voor onoplosbare liquiditeitsproblemen te plaatsten, aangezien ING nimmer zou toestaan dat aflossing van enig deel van die lening zou plaatsvinden ten laste van het rekening-courant krediet van Slotervaartziekenhuis bij ING. Het feit dat na de conversie door Delta niet langer afgerond € 26 miljoen maar "slechts" afgerond € 21 miljoen zou kunnen worden opgeëist, maakte voor ING geen wezenlijk verschil omdat dit bedrag nog steeds van zodanige omvang was dat opeising door Delta nog steeds tot acute liquiditeitsproblemen bij Slotervaartziekenhuis zou leiden. Om die reden, aldus Weitenberg en Van Liere, heeft ING nimmer een gedeeltelijke conversie van de lening voorgesteld, laat staan geëist, maar drong zij aan op achterstelling (c.q. niet opeisbaarheid) van de *gehele* lening van Delta.

3.100 Op 20 maart 2013 tekenden Delta en Slotervaartziekenhuis een overeenkomst waarin onder meer de volgende tekst is opgenomen:

"Stellen vast:

Delta heeft in 2006 een geldlening aan Slz verstrekt ten bedrage van € 25.740.787,- (hierna "de geldlening"). De geldlening is aangegaan voor onbepaalde tijd. Slz is aan Delta over de hoofdsom een rentevergoeding verschuldigd van 6% per jaar, welke rente telkens iedere maand aan Delta dient te worden voldaan, uiterlijk op de laatste

dag van de betreffende maand. Delta heeft meerdere malen voorgesteld om een (betalings)regeling te treffen, doch dat is nimmer geëffectueerd, terwijl ook veelvuldig de rente niet tijdig is betaald.

Komen overeen:

- 1. Het bedrag dat Slz per 31 december 2012 aan Delta verschuldigd is, bedraagt totaal € 25.740.787,- + openstaande rente ad. € 772.230,- derhalve totaal € 26.513.017,- .*
- 2. Slz heeft aangegeven onvoldoende liquide middelen beschikbaar te hebben om voornoemd bedrag van € 26.513.017,- per direct aan Delta te betalen.*
- 3. Partijen zullen in maart 2013 in overleg treden omtrent een mogelijke betalingsregeling ten aanzien van voornoemd bedrag, waarbij zal worden bezien of partijen tot overeenstemming kunnen komen omtrent een betaling in termijnen en waarbij Slz overleg zal plegen met haar bancaire financier. Partijen streven ernaar dat uiterlijk 31 maart 2013 de regeling tot stand is gekomen. (...)“*

3.101 Hoewel de overeenkomst getekend werd *na* de Emissie, wordt van de Emissie in de overeenkomst geen melding gemaakt. Artikel 3 zegt dat partijen in maart 2013 in overleg treden omtrent een mogelijke betalingsregeling “*ten aanzien van voornoemd bedrag*”, waarbij bedoeld wordt op het bedrag van in hoofdsom afgerond € 25,7 miljoen en niet op het per 20 maart 2013 als gevolg van de Emissie en de verrekening die in dit kader plaats vond, daadwerkelijk nog slechts verschuldigde hoofdsom van afgerond € 20,7 miljoen. Dit is een duidelijke omissie want van een betalingsregeling ten aanzien van de inmiddels geconverteerde € 5 miljoen kan geen sprake zijn omdat een aandeelhouder geen aanspraak heeft op terugbetaling van het

geplaatste kapitaal anders dan in het kader van een vereffening van de vennootschap.

3.102 Op dezelfde 20ste maart 2013 berichtte ING aan Slotervaartziekenhuis onder meer:

“Na ontvangst vandaag van een derde concept van de achterstellingsakte, houden wij er serieus rekening mee dat wij er met Delta niet uit gaan komen. Delta blijft zich principieel verweren tegen daadwerkelijke achterstelling en Delta vraagt bovendien dat de bank haar gehele faciliteit voor vijf jaar ongewijzigd laat. De voorwaarden die Delta stelt zijn niet in lijn met de afspraken die ING destijds met het ziekenhuis heeft gemaakt en wij kunnen ons niet voorstellen dat Delta niet op de hoogte was van die afspraken. Wij vinden het dan ook teleurstellend te noemen dat de aandeelhouder in deze lastige fase voor het ziekenhuis de achterstelling niet wenst te bekrachtigen in een achterstellingsakte”.

3.103 Op 27 maart 2013 berichtte ING Slotervaartziekenhuis onder meer:

“[ING] zal de kredietlimiet van het krediet in rekening-courant naar beneden bijstellen op EUR 28 mln per heden. Op basis van uw financiële cijfers zou deze limiet toereikend moeten zijn. Indien het Slotervaartziekenhuis weet te bewerkstelligen dat de aandeelhouder de achterstellingsakte (waarvan een kopie is bijgevoegd) tekent, zijn wij onder de huidige omstandigheden, vanwege het verlaagde (krediet)risico dat een achterstellingsakte met zich zal brengen, bereid om EUR 2 mln extra kredietruimte toe te staan en dus een kredietlimiet van maximaal EUR 30 mln. Vanwege het thans verhoogde (krediet)risico als gevolg van het uitblijven van deze achterstellingsakte, zullen wij de kredietlimiet van EUR 28 mln met ingang van 30 juni 2013 met EUR 1 mln per kwartaal verlagen.”

3.104 Omdat tussen ING en Delta er uiteindelijk geen overeenstemming werd bereikt omtrent (de voorwaarden van) achterstelling van de lening van Delta, werd door ING

de kredietlimiet van € 28 miljoen met in gang van 30 juni 2013 daadwerkelijk met € 1 miljoen per kwartaal verlaagd.

De ontwikkelingen van 28 maart tot 18 oktober 2013

- 3.105 Voor wat betreft de ontwikkelingen binnen Meromi en Jeemer verwijst onderzoeker naar de rechtsoverwegingen 2.16 tot en 2.20 van de beschikking van 18 oktober 2013. De tekst van die overwegingen is als **bijlage 1** aan het rapport gehecht. Tot een waardering van de aandelen Meromi en Jeemer is het uiteindelijk niet gekomen, in de eerste plaats niet omdat de partijen lang gediscussieerd hebben over de vraag door wie en op welke wijze die waardering zou moeten plaatsvinden en in de tweede plaats niet omdat vanaf juni 2013 inmiddels de procedure bij de Ondernemingskamer liep waarmee het “strijdtoneel” zich verplaatste naar de rechtszaal. Voorts zal meegespeeld hebben dat aan de aandelen Meromi sinds de Emissie op 14 maart 2013 de facto geen zeggenschapsrechten meer toekwamen, waardoor het voor Koç niet langer opportuun was om te reflecteren op die aandelen indien niet tevens de gevolgen van het Emissiebesluit ongedaan zouden worden gemaakt.
- 3.106 Als gevolg van de aangekondigde inperking van de kredietlimiet van € 1 miljoen per kwartaal bedroeg de limiet met ingang van 30 juni 2013 € 27 miljoen. Bij brief van 13 september 2013 deelde ING mede dat zij de kredietlimiet verder zou verlagen met € 7 miljoen tot € 20 miljoen, naast de nog steeds van kracht zijnde periodieke kwartaal inperking van € 1 miljoen. Als redenen voor deze verlaging voerde ING onder meer aan dat:
- de productie van Slotervaartziekenhuis in 2013 tot dan toe circa 5–10% onder het niveau van 2012 lag en dat
 - het eerste half jaar van 2013 verlieslatend was waarbij onduidelijk was wat het resultaat voor het hele jaar 2013 zou zijn.

3.107 Op 16 oktober 2013 ondertekenden Delta en Meromi enerzijds en MC Zuiderzee anderzijds de Koopovereenkomst waarmee:

- Delta de door haar gehouden aandelen in Slotervaartziekenhuis aan MC Zuiderzee verkocht tegen een koopprijs van € 5.165.250,48, te betalen bij de levering van de aandelen;
- Delta haar vordering op Slotervaartziekenhuis ten bedrage van op dat moment € 20.740.787,= aan MC Zuiderzee verkocht tegen betaling van een koopsom ten bedrage van het nominale bedrag;
- Meromi de door haar gehouden aandelen in Slotervaartziekenhuis aan MC Zuiderzee verkocht tegen een koopprijs van € 3.050.000,= te betalen bij de levering van de aandelen.

Volgens artikel 13 van de Koopovereenkomst heeft ieder van partijen de bevoegdheid de overeenkomst zonder opgaaf van redenen te ontbinden, en wel MC Zuiderzee tot en met 31 oktober 2013 en Delta respectievelijk Meromi tot en met 18 november 2013.

3.108 Meromi heeft Koç als aandeelhouder van Meromi niet geïnformeerd over het sluiten van de Koopovereenkomst.

4. De Emissie en de Koopovereenkomst

De Emissie

- 4.1 Van belang voor het onderzoek is de vraag in hoeverre Pim Schram namens Meromi in redelijkheid kon besluiten tot de Emissie op de wijze zoals die is vorm gegeven.
- 4.2 In hun verzoekschrift van 12 juni 2013 betogen Van Waveren c.s. en Koç onder randnummer 189 dat de schorsing en het ontslag van Erbudak heeft plaatsgevonden vanwege valse of voorgewende redenen. De schorsing, aldus verzoekers, was nodig om een statutenwijziging bij Slotervaartziekenhuis en daarmee een uitgifte van cumulatief preferente aandelen aan Delta mogelijk te maken. Onder randnummer 267 herhalen de verzoekers deze stelling: de schorsing van Erbudak is een essentiële schakel geweest voor het slagen van de Emissie omdat als Erbudak niet geschorst was, die Emissie en de daaraan voorafgaande – noodzakelijke – statutenwijziging van Slotervaartziekenhuis niet zonder haar medeweten en betrokkenheid hadden kunnen plaatsvinden.
- 4.3 De onderzoeker heeft geen bewijs aangetroffen voor de juistheid van deze stelling. Ook het tegendeel kan door de onderzoeker niet met zekerheid worden vastgesteld. Als het voornemen tot de Emissie al vóór of op 19 februari 2013, de dag waarop Erbudak geschorst werd, bestond, dan bestaat daarvan geen schriftelijke vastlegging. Zowel Pim, Lex als Rob Schram heeft tegenover de onderzoeker betwist dat er een relatie zou bestaan tussen de schorsing van Erbudak en de Emissie. Volgens hen komt het idee van de Emissie uit de koker van notaris Zaman en speelde dit pas nadat het gesprek dat begin maart 2013 plaatsvond tussen ING en Delta over het al dan niet achterstellen van de lening van Delta, niet tot resultaat had geleid.

- 4.4 Pim Schram heeft tegenover de onderzoeker verklaard dat het Emissiebesluit naar zijn oordeel gerechtvaardigd was op grond van de volgende overwegingen.
- a. De Emissie heeft een belangrijke rol gespeeld bij het afsluiten van het contract met Achmea. Achmea had aangegeven dat zij geen contract wenste af te sluiten indien Erbudak nog in beeld zou komen.
 - b. Met de Emissie werd getracht om de impasse met ING te doorbreken.
 - c. De Emissie heeft er grotendeels voor gezorgd dat de relatie met andere externe partijen zoals AvL en de gemeente Amsterdam genormaliseerd werd.
 - d. Delta zou zonder de Emissie tot onmiddellijke opeising van haar vordering zijn overgegaan hetgeen tot een faillissement van Slotervaartziekenhuis geleid zou hebben.
 - e. Naast de externe partijen hadden ook interne germa aangegeven ernstige bezwaren te hebben tegen een terugkeer van Erbudak. Om de rust in Slotervaartziekenhuis terug te laten keren, was het gewenst dat zoveel mogelijk duidelijk kon worden gemaakt dat Erbudak voorlopig uit beeld was.
- 4.5 Pim Schram stelt dat hij contact heeft gezocht met notaris Zaman teneinde een oplossing te bedenken voor de gerezen problemen, waarbij het belang van alle stakeholders gediend moest worden. Na uitvoerig overleg is toen op advies van Zaman de Emissie tot stand gekomen.
- 4.6 In een brief aan Pim Schram van 17 januari 2014, waarvan de onderzoeker een exemplaar ontving, stelt Zaman dat de Emissie diende om het volgende te bewerkstelligen:

“De belangrijkste (andere, potentiële) crediteuren van Slotervaartziekenhuis, zijnde Achmea, ING en Gemeente Amsterdam, werden door middel van de conversie tevreden gesteld. De impasse die bestond met ING werd doorbroken (ING eiste achterstelling van de gehele lening van Delta, waartoe Delta niet bereid was). Door de conversie werd een gebaar gemaakt jegens ING en werd een mogelijkheid gecreëerd dat Slotervaartziekenhuis alsnog een contract met Achmea zou kunnen sluiten.

Door de conversie is de rust binnen het Slotervaartziekenhuis wedergekeerd, omdat hiermee werd voorkomen dat Erbudak zou terugkeren. Zowel de medische staf, de Raad van Bestuur als de Raad van Commissarissen wensten dit vanwege de grote onrust onder het personeel en vanwege hun bezorgdheid omtrent de terugkeer van Erbudak en de gevolgen die dat met zich zou brengen.”

4.7 Zaman stelt verder in zijn brief aan Pim Schram onder meer:

“Toen Jan Schram in 2006 ging deelnemen in Slotervaartziekenhuis deed hij dat via Delta. Het financiële belang van Jan Schram in Slotervaartziekenhuis heeft derhalve van meet af aan bij Delta gezeten, terwijl – om wat voor reden dan ook – de zeggenschap in Slotervaartziekenhuis na de omzetting van stichting in BV op 1 juni 2007 bij Meromi terecht is gekomen, waarbij de aandelen Slotervaartziekenhuis om niet zijn verkregen. Het zou veel logischer zijn geweest als de zeggenschap – naast het financiële belang – ook bij Delta zou hebben gezeten. Door de conversie wordt deze situatie recht gezet, doordat het financiële belang en de zeggenschap bij elkaar worden gebracht.”

4.8 Daarnaast stelt Zaman onder meer:

- Het Slotervaartziekenhuis was op het moment van de Emissie *“niet eens in staat om de salarissen over februari te betalen. Indien niet snel zou worden ingegrepen, zou een faillissement aanstaande zijn.”*

- *“Er waren problemen met Achmea en ING eiste een achterstelling en daar is uitvoering aan gegeven”.*
- Er was sprake van *“een noodsituatie waarin direct moest worden gehandeld en halfzachte maatregelen niet zouden volstaan”.*

4.9 Ten aanzien van de door Pim Schram en Zaman genoemde argumenten die naar hun mening het Emissiebesluit zou rechtvaardigen, kan het volgende worden opgemerkt.

a. Contract Achmea werd veiliggesteld

4.10 Pim Schram stelt dat Achmea had aangegeven dat zij geen contract wenste af te sluiten indien Erbudak nog in beeld zou komen; de heer Konterman van Achmea zou dat eerder ook aan Brandjes en Dekker hebben medegedeeld. De onderzoeker heeft dat nagevraagd bij Konterman. Hij berichtte de onderzoeker op 7 maart 2014 onder meer:

“De afgelopen dagen heb ik intern navraag gedaan naar het exacte verloop van de onderhandelingen met het Slotervaartziekenhuis met betrekking tot de overeenkomst die voor het jaar 2013 tot stand is gekomen. Ook heb ik navraag gedaan bij Wout Adema die de onderhandelingen heeft geleid. Daaruit is mij nogmaals gebleken dat wij niets van doen hebben gehad met de aandelenemissie van Delta Onroerend Goed BV. Ook hebben wij niet de eis gesteld dat mevrouw Erbudak zou vertrekken als bestuurder van het Slotervaartziekenhuis. Wij wilden goede en verantwoorde zorg inkopen tegen een juist tarief.”

Dit bericht van Konterman is niet te rijmen met de stelling van Zaman dat Achmea door de Emissie tevreden gesteld werd. Er is ook geen document overgelegd of aangetroffen dat deze stelling kan onderbouwen. Geconstateerd moet dan ook worden dat dit argument van Pim Schram en Zaman feitelijke grondslag mist.

b. De impasse met ING moest doorbroken worden (Pim Schram) c.q. ING werd door de Emissie tevreden gesteld (Zaman)

- 4.11 Het argument van Zaman mist feitelijke grondslag. Uit de in hoofdstuk 3 aangehaalde correspondentie blijkt juist dat ING door de Emissie in het geheel *niet* tevreden gesteld werd. Het ging ING om een achterstelling van de *gehele* vordering en zij wilde niet het risico lopen dat de vordering op ieder moment kon worden opgeëist. Na de Emissie resteerde nog € 21 miljoen aan vordering en de opeising van € 21 miljoen door Delta creëerde voor Slotervaartziekenhuis niet een wezenlijk minder groot probleem dan de opeising van € 26 miljoen. Dit heeft ING ook uitdrukkelijk tegenover de onderzoeker bevestigd (zie hiervoor sub 3.99) en het blijkt ook uit de gevoerde correspondentie. Daags na de Emissie berichtte ING aan Slotervaartziekenhuis:

“ING is voorafgaand niet over deze stap geïnformeerd, noch hierover ingelicht. Het komen tot een 'swap' was ons inziens ook niet noodzakelijk. Onze voorwaarde was en is het komen tot een achterstelling van de lening.”

Op 20 maart berichtte ING:

“Na ontvangst vandaag van een derde concept van de achterstellingsakte, houden wij er serieus rekening mee dat wij er met Delta niet uit gaan komen. Delta blijft zich principieel verweren tegen daadwerkelijke achterstelling en Delta vraagt bovendien dat de bank haar gehele faciliteit voor vijf jaar ongewijzigd laat. De voorwaarden die Delta stelt zijn niet in lijn met de afspraken die ING destijds met het ziekenhuis heeft gemaakt en wij kunnen ons niet voorstellen dat Delta niet op de hoogte was van die afspraken. Wij vinden het dan ook teleurstellend te noemen dat de aandeelhouder in deze lastige fase voor het ziekenhuis de achterstelling niet wenst te bekrachtigen in een achterstellingsakte”.

Op 27 maart berichtte ING:

“[ING] zal de kredietlimiet van het krediet in rekening-courant naar beneden bijstellen op EUR 28 mln per heden. Op basis van uw financiële cijfers zou deze limiet toereikend moeten zijn. Indien het Slotervaartziekenhuis weet te bewerkstelligen dat de aandeelhouder de achterstellingsakte (waarvan een kopie is bijgevoegd) tekent, zijn wij onder de huidige omstandigheden, vanwege het verlaagde (krediet)risico dat een achterstellingsakte met zich zal brengen, bereid om EUR 2 mln extra kredietruimte toe te staan en dus een kredietlimiet van maximaal EUR 30 mln. Vanwege het thans verhoogde (krediet)risico als gevolg van het uitblijven van deze achterstellingsakte, zullen wij de kredietlimiet van EUR 28 mln met ingang van 30 juni 2013 met EUR 1 mln per kwartaal verlagen.”

- 4.12 De stelling van Zaman dat door de Emissie de impasse met ING werd doorbroken, is derhalve aantoonbaar onjuist. Evenzeer is onjuist is zijn stelling: *“ING eiste een achterstelling en daar is uitvoering aan gegeven.”* De achterstelling is nimmer geëffectueerd. Er is € 5 miljoen omgezet in kapitaal, maar de resterende € 21 miljoen is niet achtergesteld.
- 4.13 Hetzelfde lot treft derhalve het argument van Pim Schram dat met de Emissie getracht werd om de impasse met ING te doorbreken. Gelet op de voorwaarde van ING – achterstelling van de *gehele* vordering; als meer dan 80% van de vordering nog steeds opeisbaar is, is het risico dat ING nu juist wilde uitsluiten nog steeds onverminderd aanwezig – was een Emissie waarbij slechts € 5 miljoen van de € 26 miljoen werd omgezet in kapitaal ipso facto geen adequaat middel om een doorbraak in de impasse met ING te bewerkstelligen.

c. Relatie met AvL en gemeente Amsterdam werd genormaliseerd

- 4.14 Op geen enkele wijze is komen vast te staan dat de Emissie enige rol gespeeld heeft in de normalisering van de genoemde verhoudingen. Er zijn geen documenten overgelegd of aangetroffen die dit argument kunnen schragen.

d. Opeising door Delta werd voorkomen

- 4.15 Het argument dat zonder de Emissie Delta de lening had opgeëist met een faillissement van Slotervaartziekenhuis tot gevolg, is naar het oordeel van de onderzoeker niet valide. Delta had hoe dan ook geen belang bij opeising van de vordering, omdat evident is dat ING dan onmiddellijk de kredietlijn zou bevriezen en er dus hoe dan ook geen middelen beschikbaar zouden zijn geweest om die vordering in te lossen. Een faillissement van Slotervaartziekenhuis is voor een crediteur met een grote ongedekte vordering nu juist een nachtmerriescenario, dus een eventueel dreigement om de lening op te eisen als er geen Emissie zou plaatsvinden, is de facto een loos argument. Verwezen zij in dit verband ook naar het volgende citaat uit r.o. 3.8 van de beschikking van de Ondernemingskamer van 11 december 2013:

“Ook ligt het niet voor de hand om aan te nemen dat de belangrijkste crediteuren, ING en Delta Onroerend Goed, op korte termijn betaling van hun vorderingen daadwerkelijk zouden afdwingen, nu hun belang niet met een deconfiture van Slotervaartziekenhuis gediend lijkt te zijn.”

e. Rust in het ziekenhuis moest terugkeren

- 4.16 Feit is dat Erbudak op het moment van de Emissie reeds geschorst was. De Emissie was niet nodig om een ontslag van Erbudak mogelijk te maken, want Pim Schram kon

daar namens Meromi ook voor 14 maart 2013 al toe besluiten.

4.17 Van het daadwerkelijk verwerven door de kinderen Erbudak van de meerderheid van de aandelen in Meromi was per 14 maart 2013 nog lang geen sprake. Eerst moest de aanbestedingsprocedure worden doorlopen en als partijen het niet eens zouden worden over de prijs, dan zouden deskundigen moeten worden benoemd. Enige urgentie om de Emissie medio maart 2013 te implementeren ontbrak derhalve hoe dan ook.

4.18 Daarbij komt dat Pim Schram op 18 januari 2014 zelf aan de onderzoeker schreef:

“Er is geen koper of financier die bereid zou zijn om de aandelen Meromi (voor emissie) over te nemen/te financieren, indien de lening van Delta niet zou zijn afgelost en/of met Delta een regeling zou zijn getroffen. Met andere woorden: het lag voor de hand dat die lening in welk scenario dan ook onderdeel zou zijn van een transactie, ook van een transactie in het kader van de aanbestedingsregeling van Meromi.”

Volgens Pim Schram zou in geval van een overname van de aandelen dus tevens met Delta een regeling moeten worden getroffen, zodat Delta dan tevreden gesteld zou zijn. In dat geval is te minder reden – en is het ook niet mogelijk – om de overnemende partij te verhinderen de samenstelling van het bestuur te bepalen, ook niet als de kinderen Erbudak die overnemende partij zijn. Volgens de eigen stelling van Pim Schram maakt de Emissie in feite geen verschil: in beide gevallen moet er met Delta een regeling getroffen worden om de zeggenschap in Slotervaartziekenhuis te verwerven, want zonder die regeling geen overname. Maar dat betekent dan tevens dat in die gedachtegang de Emissie geen verschil maakt voor de mogelijkheid van Erbudak om terug te keren als bestuursvoorzitter: dat kan dan toch pas nadat een regeling met Delta getroffen is, met of zonder Emissie. De stelling van Zaman dat door de Emissie werd voorkomen dat Erbudak in het ziekenhuis zou terugkeren mist in deze gedachtegang dan ook feitelijke grondslag. Hoewel bij deze

gedachtegang vraagtekens te plaatsen zijn – zie ook sub 4.47 hierna – is het kennelijk wel de gedachtegang die Pim Schram gevolgd heeft toen hij het Emissiebesluit nam, zodat aan de beoordeling ervan relevantie toekomt. Los daarvan was er, zoals gezegd, medio maart 2013 hoe dan ook geen noodzaak om op korte termijn maatregelen te nemen die een terugkeer van Erbudak moesten voorkomen omdat eerst de aanbestedingsprocedure moest worden doorlopen, waarmee naar verwachting nog geruime tijd gemoeid zou zijn.

- 4.19 Ook de stelling van Zaman dat sprake was van een noodsituatie – die door de Emissie werd opgelost – en dat de salarissen van februari ten tijde van de Emissie nog niet waren voldaan mist feitelijke grondslag. De salarissen van februari werden reeds op 27 februari voldaan. Voorts was geen sprake van een noodsituatie, althans niet van een noodsituatie waarvoor de Emissie een oplossing bood. Alle argumenten die zijn aangevoerd in een poging dat argument kracht bij te zetten – de Emissie maakte een contract met Achmea mogelijk, stelde ING tevreden et cetera – blijken bij nadere beschouwing immers niet valide te zijn.
- 4.20 Veeleer lijkt het erop dat het volgende, hiervoor sub 4.7 aangehaalde standpunt van Zaman een belangrijke rol gespeeld heeft bij het emissiebesluit:

“Het financiële belang van Jan Schram in Slotervaartziekenhuis heeft derhalve van meet af aan bij Delta gezeten, terwijl – om wat voor reden dan ook – de zeggenschap in Slotervaartziekenhuis na de omzetting van stichting in BV op 1 juni 2007 bij Meromi terecht is gekomen, waarbij de aandelen Slotervaartziekenhuis om niet zijn verkregen. Het zou veel logischer zijn geweest als de zeggenschap – naast het financiële belang – ook bij Delta zou hebben gezeten. Door de conversie (lees: Emissie) wordt deze situatie recht gezet, doordat het financiële belang en de zeggenschap bij elkaar worden gebracht.”

4.21 Het gaat niet aan om een bewuste keuze van Jan Schram als het ware post mortem te corrigeren. De keuze van Jan Schram om het zo te doen als het gedaan is, houdt verband met een affectieve relatie die hij had opgebouwd met de kinderen Erbudak. Daarvan getuigt ook het legaat aan Merdan van € 500.000,=. Met de woorden “*om wat voor reden ook*” miskent Zaman deze achtergrond. De term “*logischer*” is dan ook niet op haar plaats is: het is niet aan Pim Schram of aan Zaman om deze keuze na de dood van Jan Schram ter discussie te stellen en te minder is er dus aanleiding om vervolgens eenzijdig iets “recht te zetten”. Als er erven van Jan Schram zijn die zich tekort gedaan voelen, hebben zij onder omstandigheden – die zich hier voor zover de onderzoeker kan nagaan overigens niet voordoen – in rechte mogelijkheden om bepaalde schenkingen van de erflater voor zijn dood aan te tasten, maar dat recht komt in ieder geval niet toe aan Delta of Meromi.

4.22 Uit het voorgaande vloeit voort dat de door Pim Schram (en Zaman) ter rechtvaardiging van het Emissiebesluit genoemde argumenten niet valide zijn.

Het vennootschappelijk belang

4.23 De gang van zaken rond de Emissie geeft aanleiding tot enige beschouwingen omtrent de taak van de bestuurder van een vennootschap in relatie tot het vennootschappelijk belang dat die bestuurder heeft te behartigen.

4.24 Behoudens beperkingen in de statuten is het bestuur van een vennootschap belast met het besturen van die vennootschap (artikel 2:239 lid 1 BW). Artikel 2:239 lid 5 BW bepaalt uitdrukkelijk dat het bestuur zich bij de vervulling van deze taak dient te richten naar het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming.

4.25 De wet geeft geen nadere invulling van de term “*vennootschappelijk belang*”. In de literatuur bestaat discussie over wat dit begrippenpaar omvat. Het besturen van de

vennootschap dient gericht te zijn op het “*vennootschappelijk belang*” en de met haar verbonden onderneming.²⁶ De term “*vennootschappelijk belang*” valt uiteen in verschillende deelbelangen van werknemers, aandeelhouders en andere kapitaalverschaffers, toeleveranciers en afnemers die het bestuur in acht dient te nemen en af te wegen bij het bepalen van de strategie en het beleid van de vennootschap. Bij de besluitvorming behoort het bestuur de gerechtvaardigde belangen van alle betrokkenen in aanmerking te nemen.²⁷ Deze opvatting is ook veelvuldig terug te vinden in recente jurisprudentie.²⁸ De omstandigheden van het concrete geval dienen in aanmerking te worden genomen bij het bepalen welk deelbelang in het gegeven geval prevaleert, waarbij tevens van belang zijn de aard van de onderneming en van het aandeelhouderschap.²⁹

- 4.26 De behartiging van het vennootschappelijk belang kan in de knel komen indien sprake is van een persoonlijk belang van de bestuurder. Indien de bestuurder in een dergelijk geval niet op zorgvuldige wijze omgaat met de verstrengeling van belangen, kan dit leiden tot wanbeleid.
- 4.27 De term “*persoonlijk belang*” dient ruim te worden opgevat. Uit de enquêterechtspraak volgt dat het persoonlijk belang niet alleen het financiële belang van de bestuurder omvat, maar ook kan bestaan uit de verrijking van familieleden of van een rechtspersoon waarbij de bestuurder of zijn familieleden nauw betrokken zijn in die zin dat zij bij die rechtspersoon een economisch belang hebben. Hierbij kan gedacht worden aan de situatie waarin de bestuurder en/of zijn familieleden

²⁶ Zie over dit begrippenpaar (onder meer): Asser/Maeijer/Van Solinge & Nieuwe Weme 2-II* 2009, nr. 394; B.F. Assink en D.A.M.H.W. Strik, “Ondernemingsbestuur en risicobeheersing op de drempel van een nieuw decennium: een ondernemingsrechtelijke analyse”, Preadvies van de Vereniging ‘Handelsrecht’ 2009, Kluwer 2009, p. 60–61; Van Schilfgaarde/Winter, Van de BV en de NV, 15^e druk, 2009, p. 27–29;

²⁷ L. Timmerman, Grondslagen van geldend ondernemingsrecht, Ondernemingsrecht 2009, p. 4–13; P. Van Schilfgaarde, Van de BV en de NV, bewerkt door J.W. Winter, 2013, nr. 4–5.

²⁸ Zie onder meer: HR 13 juli 2007, *NJ* 2007, 434 en HR 9 juli 2010, *NJ* 2010, 544.

²⁹ Asser/Maeijer/Van Solinge & Nieuwe Weme 2-II* 2009, nr. 394.

aandelen in die rechtspersoon houden.³⁰ De opvatting dat het belang van familieleden onderdeel uitmaakt van het persoonlijk belang van een bestuurder is gebaseerd op de gedachte dat een bestuurder bij een transactie voldoening kan putten uit het feit dat deze transactie ten goede komt aan zijn familieleden.³¹

- 4.28 Tot 14 maart 2013 bestond het geplaatste kapitaal van Slotervaartziekenhuis uit 18.000 gewone aandelen. Meromi hield deze aandelen. Op 13 maart 2013 heeft Meromi conform artikel 2:206 BW een emissiebesluit genomen. Aan een dergelijke vertegenwoordigingshandeling behoeft geen (impliciet of expliciet) bestuursbesluit vooraf te gaan.³²
- 4.29 Door het Emissiebesluit heeft Delta 99,64 % van de stemrechten in Slotervaartziekenhuis in handen gekregen. Pim Schram en zijn familieleden hebben – deels via een stichting – alle aandelen in Delta in handen. Pim Schram heeft aldus een economisch belang in Delta, de vennootschap aan wie de aandelen zijn uitgegeven. Het is aldus evident dat Pim Schram een persoonlijk belang had bij het Emissiebesluit waarbij hij Meromi heeft vertegenwoordigd.
- 4.30 Uit de jurisprudentie van de Ondernemingskamer volgt dat het enkele bestaan van een persoonlijk belang niet direct afkeuring behoeft. Zo heeft de Ondernemingskamer in een beschikking in 2002 het volgende overwogen:

³⁰ A.F.J.A. Leijten, 'Tegenstrijdig belang in het enquêterecht', in: *Geschriften vanwege de Vereniging Corporate Litigation 2005–2006*, deel 87, Deventer: Kluwer 2006, p. 125.

³¹ HR 14 november 1940, NJ 1941, 321. K. Rutten & N.C. Voortman, 'Lessen voor de raad van commissarissen uit de Van der Moolen-beschikking', *Top* 2013/6, p. 224.

³² Zie: B.F. Assink, *Compendium Ondernemingsrecht*, Deventer: Kluwer 2013, p. 354. Zie ook: P. Van Schilfgaarde, *Van de BV en de NV*, Deventer: Kluwer 2013, p. 200. Zie anders: P. Sanders & Westbroek/Buijn & Storm, *BV en NV, Recht en praktijk*, Deventer: Kluwer 2005, p. 167. Zij menen dat voor vertegenwoordiging van de vennootschap door de daartoe bevoegde personen is vereist dat aan die rechtshandeling een rechtsgeldig besluit ten grondslag ligt, maar zij merken daarbij meteen op dat indien die vertegenwoordigingsbevoegde personen hiermee in strijd handelen, de rechtshandeling toch als een rechtshandeling van de vennootschap moet worden gezien. De interne verhouding raakt de externe vertegenwoordigingsbevoegdheid niet. Aldus kan een gebrek in een eventueel voorafgaand bestuursbesluit het emissiebesluit niet aantasten.

“Veelal zal het vanwege bedoelde verstrengeling en het daarin gelegen gevaar van belangenvermenging de voorkeur verdienen dat een (rechts)handeling niet wordt verricht of dat de betrokkene en de vennootschap eigener beweging toetsbare informatie verschaffen waaruit blijkt, ofwel dat van een risico van vermenging van belangen geen sprake is ofwel dat het risico van vermenging onder ogen is gezien en dat en welke maatregelen zijn getroffen waardoor realisering van dat risico wordt uitgesloten.”³³

- 4.31 Zoals hiervoor aangegeven is het bestuur gehouden zich bij de vervulling van zijn bestuurstaak te richten naar het belang van de vennootschap. Aldus staat loyaliteit jegens de vennootschap bij het vervullen van de bestuursfunctie voorop.³⁴ Dit vennootschappelijk belang omvat, zoals gezegd, onder meer het belang van *alle* aandeelhouders en niet enkel het belang van Delta.
- 4.32 Het Emissiebesluit dat namens Meromi door Pim Schram genomen werd, staat op gespannen voet met het loyaliteitsbeginsel. Pim Schram heeft de belangen van Koç achtergesteld bij de belangen van Delta zonder voldoende rechtvaardiging. Zoals hiervoor uiteengezet zijn de argumenten die Pim Schram (en Zaman) ter rechtvaardiging van het Emissiebesluit aanvoeren, niet valide. Onvoldoende is gebleken dat en waarom het belang van Meromi gediend was met de Emissie, waarmee derhalve eveneens niet is gebleken dat het belang van Meromi rechtvaardigde dat de belangen van Koç werden achtergesteld bij het belang van Delta om de zeggenschap in Meromi geheel naar zich toe te trekken.
- 4.33 In dit kader verdient nog opmerking dat niet Erbudak maar Koç aandeelhouder van Meromi is en het recht tot koop had van de door Delta en Jeemer gehouden aandelen in Meromi (en dat niet Erbudak maar Van Waveren c.s. aandeelhouder zijn in Jeemer en recht hadden tot koop van de door de erven Schram gehouden aandelen in die

³³ OK 8 februari 2002, JOR 2002, 124 (Triple P).

³⁴ A.F.J.A. Leijten, ‘Tegenstrijdig belang in het enquêterecht’, in: *Geschriften vanwege de Vereniging Corporate Litigation 2005–2006*, deel 87, Deventer: Kluwer 2006, p. 140.

vennootschap). Het sentiment dat doorklinkt in de woorden van Lex Schram (*“Erbudak mocht koste wat kost niet terug komen in het ziekenhuis. U denkt toch niet dat wij Erbudak gaan laten beslissen over de vraag of wij onze € 26 miljoen terug krijgen of niet?”*) is in het licht van de feiten die in de eerste twee weken van maart 2013 aan het licht waren gekomen – met name ten aanzien van de kwestie Simed en kwestie Drimpy – niet onbegrijpelijk. Dit sentiment doet echter niet af aan het gegeven dat Erbudak enkel als wettelijk vertegenwoordiger van de minderjarige Koç optrad. Men kan zich de vraag stellen of, gegeven de feitelijke situatie in deze specifieke casus, op dit uitgangspunt – niet Erbudak zelf, maar Koç is aandeelhouder – een uitzondering moet worden gemaakt, die dan zou inhouden dat gedragingen van Erbudak toch aan Koç kunnen worden toegerekend en dat op grond daarvan het handelen van Pim Schram – bestaande uit het nemen van het Emissiebesluit – ex artikel 2:8 BW gerechtvaardigd is geweest. Gegeven het feit dat de aan het besluit ten grondslag gelegde argumentatie (ook overigens) niet valide is, dient deze vraag ontkennend te worden beantwoord. Het Emissiebesluit was bracht, anders dan Pim Schram en Zaman hebben aangevoerd, niet *de* oplossing voor de meeste problemen waarmee Slotervaartziekenhuis medio maart 2013 geconfronteerd werd: (i) de Emissie stelde ING niet tevreden en was ipso facto ook geen adequaat middel om te pogen de impasse met ING te doorbreken, (ii) de Emissie was geen noodzakelijke stap die een contract voor 2013 met Achmea alsnog mogelijk maakte, (iii) de Emissie bood niet de oplossing voor een vermeende noodsituatie waarin zelfs de salarissen door Slotervaartziekenhuis niet konden worden betaald, (iv) de Emissie was niet kenbaar op enigerlei wijze van invloed op de relatie met AvL en de gemeente Amsterdam, (v) de Emissie was niet op korte termijn nodig om te voorkomen dat Erbudak zou terugkeren als bestuursvoorzitter van Slotervaartziekenhuis en (vi) de Emissie was niet op korte termijn nodig om daarmee te voldoen aan de eisen van Delta, omdat het dreigement van Delta dat zij anders haar lening zou opeisen nogal tandeloos was – als zij werkelijk zou doorbijten zou dat immers tot een faillissement van Slotervaartziekenhuis leiden, waarmee zij alleen maar verder van huis was.

- 4.34 Onder deze omstandigheden valt niet in te zien waarom in casu de redelijkheid en billijkheid zouden rechtvaardigen dat Koç “afgerekend” wordt op het handelen van Erbudak, terwijl hemzelf geen enkel verwijt gemaakt kan worden.
- 4.35 Ten slotte geldt dat Delta als (indirect) aandeelhouder – en dat was Delta ook vóór de Emissie – en financier van een vennootschap (Slotervaartziekenhuis) meent dat er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat haar belangen – en het belang van de vennootschap – ernstig geschaad dreigen te worden door een te verwachten gebeurtenis (hier: de verwerving door Koç van de meerderheid van de aandelen in Meromi dan wel – indien Koç uiteindelijk zou besluiten niet de aandelen die Jeemer in Meromi hield te verwerven – de verwerving door Van Waveren c.s. van alle aandelen in Jeemer, waarmee Van Waveren c.s. dan, gelet op het 66,7%-belang dat Jeemer in Meromi hield, indirect meerderheidsaandeelhouders in Meromi zouden zijn geworden, gevolgd door een terugkeer van Erbudak als bestuursvoorzitter), het recht die (indirect) aandeelhouder annex financier voldoende mogelijkheden biedt om dit een halt toe te roepen. Delta had in haar hoedanigheid van 16,7%-aandeelhouder van Meromi zelf het initiatief kunnen nemen om zich tot de Ondernemingskamer te wenden en Meromi had dat in haar hoedanigheid van enig aandeelhouder van Slotervaartziekenhuis eveneens kunnen doen. Ook Slotervaartziekenhuis zelf had desgewenst bij de Ondernemingskamer tegen een eventuele terugkeer van Erbudak kunnen opkomen. Bovendien had Delta zich als belangrijke financier van Slotervaartziekenhuis tot de gewone civiele rechter kunnen wenden als er voldoende redenen waren om aan te nemen dat haar belangen ernstig geschaad dreigden te worden door een te voorziene gebeurtenis.
- 4.36 Pim Schram namens Meromi en Rob Schram namens Delta hebben in plaats daarvan gekozen voor een oplossing “in de achterkamer”, met andere woorden: zonder met open vizier en met gebruikmaking van de middelen die het recht biedt op te komen voor de naar hun mening gerechtvaardigde belangen van Delta. Zij hebben vooral oog gehad voor het belang van Delta met voorbijgaan aan de gerechtvaardigde

belangen van de kinderen van Erbudak, in het bijzonder de belangen van Koç als aandeelhouder van Meromi met een recht van koop.

4.37 De onderzoeker onderschrijft dan ook de rechtsoverwegingen 3.8 t/m 3.14 van de beschikking van 18 oktober 2013, met dien verstande dat naar het oordeel van de onderzoeker aan het feit dat niet is gebleken van een zorgvuldige toets van de prijs waartegen de aandelen werden uitgegeven (zie r.o. 3.9, laatste zin), weinig gewicht toekomt gelet op de wijze waarop de Emissie is vorm gegeven. Er trad immers geen wijziging op ten aanzien van de economische gerechtigheid maar louter ten aanzien van de zeggenschap (zie hiervoor sub 3.78 en 3.82). Die wijziging in zeggenschap laat zich *sec* niet goed waarderen aangezien economische gerechtigheid zonder tevens zeggenschap te hebben in de gegeven omstandigheden – waarbij de zeggenschap is verplaatst naar de wederpartij in het geschil – niet een “object” is dat men als zodanig zou willen verwerven. Deze situatie wijkt wezenlijk af van de splitsing tussen economische gerechtigheid en zeggenschap die plaatsvindt bij certificering van aandelen, omdat bij die constructie uitgangspunt is dat het bestuur van Stichting Administratiekantoor geen *eigen* belang heeft en gehouden is oog te hebben voor enerzijds het belang van de betreffende vennootschap in de mate waarmee een aandeelhouder daarmee rekening behoort te houden en anderzijds de belangen van de certificaathouders als economische gerechtigheden met betrekking tot de in die aandelen belichaamde waarde.

4.38 Ten behoeve van het leesbaarheid van dit rapport worden de betreffende rechtsoverwegingen op deze plaats geciteerd:

3.8 (...) Ten gevolge van het op 13 maart 2013 genomen besluit van Meromi – in haar hoedanigheid van (toen) enig aandeelhouder van Slotervaartziekenhuis – tot wijziging van de statuten van Slotervaartziekenhuis en tot uitgifte van 5.000.000 cumulatief preferente aandelen in het kapitaal van Slotervaartziekenhuis aan Delta Onroerend Goed (...), is het belang van Meromi

in Slotervaartziekenhuis verwaterd van 100% naar 0,36%. Het bestuursbesluit van Meromi tot statutenwijziging bij, en emissie door, haar dochtervennootschap is – gelet op de statuten van Meromi – niet onderworpen aan de goedkeuring van de aandeelhouders van Meromi. Zeker bij een vennootschap waarin een beperkte kring van aandeelhouders deelneemt, brengt het gewicht van een dergelijk, voor Meromi ingrijpend besluit tot – in wezen – overdracht van (het voornaamste deel van) de indirect aan haar verbonden onderneming naar het oordeel van de Ondernemingskamer echter mee dat (het bestuur van) Meromi ten minste vooraf en uit zichzelf – al dan niet in een daartoe uit te schrijven algemene vergadering van aandeelhouders – openheid van zaken had dienen te geven aan (Erbudak als wettelijk vertegenwoordiger van) Merdan³⁵, als niet in het bestuur van Meromi vertegenwoordigde minderheidsaandeelhouder. Erbudak had als wettelijk vertegenwoordiger van Merdan – na openheid te hebben verkregen – op zijn minst in de gelegenheid gesteld moeten worden zich op de gevolgen van het besluit voor de vennootschap en voor Merdan te beraden. Aldus is zij ten onrechte niet in de gelegenheid geweest haar bezwaren naar voren te brengen en mogelijke alternatieven voor de omzetting aan te dragen en hebben die bezwaren en alternatieven bij de besluitvorming geen rol kunnen spelen.

3.9 Dit een en ander klemmt te meer in de specifieke omstandigheden van het geval. Zo waren beide andere aandeelhouders wél tevoren geïnformeerd. Jeemer en Delta Onroerend Goed waren rechtstreeks betrokken bij het bestuursbesluit van Meromi tot de statutenwijziging bij en de aandelenemissie door Slotervaartziekenhuis. Zij waren – zo heeft Meromi tijdens de terechtzitting naar voren gebracht – “sowieso akkoord” (...) met dit besluit. Voorts waren de belangen vermengd en deden zich ook tegenstrijdige belangen voor, doordat (i) Pim Schram bestuurder was van Jeemer en Meromi, (ii) Delta Onroerend Goed tot 1 maart 2013 werd bestuurd door Pim Schram en sindsdien door Rob

³⁵ Koç

Schram, terwijl (iii) zowel Pim als Rob Schram ook aandeelhoudersbelangen hadden in Jeemer en indirect ook in Delta Onroerend Goed en in Meromi (zie ook hieronder onder 3.14.) (...)

3.10 Naar het voorlopig oordeel van de Ondernemingskamer moet op grond van het voorgaande geconcludeerd worden, dat Meromi ten onrechte niet tijdig openheid van zaken aan haar minderheidsaandeelhouder heeft gegeven, terwijl dat in ieder geval in de gegeven omstandigheden wel op haar weg had gelegen. Dit levert een gegronde reden op om aan een juist beleid van Meromi te twijfelen. Daarnaast geven de belangenvermenging en tegenstrijdigheid van belangen alsmede het – naar moet worden aangenomen – ontbreken van voormelde zorgvuldige toets ook zelfstandig gegronde redenen op om aan een juist beleid van Meromi te twijfelen.

3.11 De Ondernemingskamer overweegt voorts het volgende. De omstandigheid dat de verhouding met Erbudak als voormalig bestuursvoorzitter van Slotervaartziekenhuis gespannen was en dat Meromi mogelijk om die reden er weinig voor voelde om Erbudak in haar hoedanigheid van wettelijk vertegenwoordiger openheid van zaken te geven, doet niet af aan hetgeen hiervoor is overwogen. Ook de stelling van Jeemer c.s., dat Meromi geen alternatief voorhanden had en dat zij geen andere keuze had dan in te stemmen met de gedeeltelijke conversie van de vordering van Delta Onroerend Goed in cumulatief preferente aandelen in het kapitaal van Slotervaartziekenhuis, doet aan het voorgaande niet af en is daarnaast niet overtuigend. Immers, niet alleen is niet komen vast te staan dat ING een aandelenemissie met het oog op de continuïteit van Slotervaartziekenhuis als voorwaarde voor haar voortgaande financiering had gesteld, dan wel dat die emissie mede op verzoek van ING heeft plaatsgevonden, maar evenmin is komen vast te staan dat het besluit het beoogde effect zou hebben. In de overgelegde stukken spreekt ING slechts over de achterstelling van de ‘aandeelhouderslening’ die Delta Onroerend Goed aan

Slotervaartziekenhuis had verstrekt. Delta Onroerend Goed en Slotervaartziekenhuis hebben ING niet tevoren geraadpleegd en hebben niet onderzocht (i) of ING, in plaats van de geëiste achterstelling van de lening, akkoord zou gaan met een gedeeltelijke omzetting van die lening in kapitaal, en (ii) of ING het besluit toereikend vond om de kredietverhouding geheel of gedeeltelijk voort te zetten (ten tijde van de terechtzitting was nog immers niet duidelijk dat een vervroegde opeising van de kredietfaciliteit door ING van de baan was). Meromi heeft Erbudak als Merdan's wettelijk vertegenwoordiger ondanks verzoeken daartoe ook na het besluit geen stukken verstrekt die op de statutenwijziging en emissie betrekking hadden. Bij de uitnodiging bij brief van 2 mei 2013 voor een algemene vergadering van aandeelhouders waren slechts conceptjaarstukken over 2011 gevoegd. Onvoldoende betwist is dat in die vergadering slechts zeer summiere mondelinge informatie is gegeven.

3.12 Dat de gevolgen van statutenwijziging en emissie voor Meromi uitsluitend gunstig zouden zijn, zoals door Jeemer c.s. bepleit, – wat daarvan ook zij – brengt de Ondernemingskamer niet tot een ander oordeel. Ook de stelling van Jeemer c.s. dat er sprake was van een noodsituatie en dat direct bij Slotervaartziekenhuis moest worden ingegrepen, rechtvaardigt niet – wat daarvan ook zij – dat geen opening van zaken werd gegeven. Jeemer c.s. hebben niet toegelicht dat en waarom de nood zo hoog was dat daarvoor geen ruimte meer was.

3.13 Jeemer c.s. hebben verder nog gesteld dat de belangen van alle betrokkenen in ieder geval parallel liepen, zij betroffen namelijk de continuïteit van Slotervaartziekenhuis, en dat er om die reden geen vermenging van belangen of van tegenstrijdige belangen in Meromi voordeed of voordeden. De Ondernemingskamer overweegt als volgt.

3.14 Alle aandelen van Delta Onroerend Goed zijn in handen van Schram Belegging Maatschappij. Enig aandeelhouder van Schram Belegging Maatschappij is STAK.

De erven Schram – onder wie Pim en Rob Schram – zijn certificaathouders. De erven zijn tevens voor 51% aandeelhouders in Jeemer. Pim Schram is bestuurder van onder andere de volgende vennootschappen:

- sinds 10 juli 2012 van Schram Belegging Maatschappij;*
- sinds 21 januari 2013 van Jeemer;*
- sinds 21 januari 2013 van Meromi;*
- sinds 3 december 2012 van STAK Schram Belegging Maatschappij, tezamen met Rob en Lex Schram.*

Pim Schram was verder bestuurder van Delta Onroerend Goed tot 1 maart 2013. Per 1 maart 2013 is Rob Schram daarvan bestuurder. Uit dit een en ander blijkt dat de erven Schram en in het bijzonder de broers Pim en Rob Schram in hun uiteenlopende hoedanigheden steeds belang hadden bij het besluit tot statutenwijziging en emissie. Dit besluit had tot gevolg dat de erven Schram indirect een vrijwel 100% aandelenbelang in Slotervaartziekenhuis hebben verworven en dat het indirecte aandelenbelang van verzoekers in die vennootschap tot vrijwel nul is gereduceerd. Naar het oordeel van de Ondernemingskamer is niet gebleken, en had wel moeten blijken, dat Rob en Pim Schram maar in het bijzonder Pim Schram als “spin in het web” oog heeft/hebben gehad voor de belangentegenstellingen en de mogelijkheid van belangenvermenging en dat zij voldoende rekening hebben gehouden met de belangen van de minderheidsaandeelhouders in Meromi. Daarbij speelt mee dat zich inmiddels een machtsstrijd tussen Erbudak en haar kinderen enerzijds en de erven Schram althans Pim en Rob Schram anderzijds had ontwikkeld die samenhang met de gebeurtenissen in de onderneming van het Slotervaartziekenhuis (...). Deze ontwikkelingen brachten juist te meer mee dat Pim Schram als bestuurder van Meromi aandacht had moeten besteden aan de belangentegenstellingen en vermenging van belangen had dienen te voorkomen.”

- 4.39 De conclusie is dat Pim Schram naar het oordeel van de onderzoeker in de gegeven omstandigheden in redelijkheid niet tot het Emissiebesluit kon komen.

De Koopovereenkomst

- 4.40 In de beschikking van 18 oktober 2013 is geen overweging gewijd aan de Koopovereenkomst omdat die overeenkomst – uiteraard – nog geen onderdeel uitmaakte van het partijdebat zoals dat in juni 2013 ten overstaan van de Ondernemingskamer gevoerd is en de Ondernemingskamer met het bestaan van de overeenkomst derhalve niet bekend was ten tijde van het wijzen van de beschikking.
- 4.41 De tijdelijk bestuurder, mr. Insinger, heeft – na afweging van de haar bekende feiten en omstandigheden en met in achtneming van de beschikking van de Ondernemingskamer van 11 december 2013 – besloten dat het niet in het belang van Meromi was om de Koopovereenkomst te ontbinden. Het is niet aan de onderzoeker om, zonder uitdrukkelijke opdracht daartoe van de Ondernemingskamer, onderzoek te doen naar de validiteit van een besluit van een door de Ondernemingskamer aangestelde tijdelijk bestuurder en daar een oordeel over te geven.
- 4.42 Wel plaatst de onderzoeker enkele kanttekeningen bij het besluit van Pim Schram om namens Meromi de Koopovereenkomst aan te gaan.
- 4.43 Pim Schram *wist* (i) dat Koç een recht tot koop van de aandelen Meromi had, (ii) dat het recht tot koop was uitgehold door de Emissie en (iii) dat dit kooprecht nog verder zou worden aangetast door het sluiten van de Koopovereenkomst.
- 4.44 Weliswaar bevat de Koopovereenkomst een recht van ontbinding voor Delta en Meromi zonder opgaaf van redenen tot en met 18 november 2013, maar geconstateerd moet worden dat die termijn op geen enkele wijze gekoppeld is aan een te verwachten uitspraak van de Ondernemingskamer in de lopende procedure.

Voorts is ook niet gezegd dat Koç als gevolg van die uitspraak sowieso de mogelijkheid zou hebben om alsnog ontbinding van de koopovereenkomst te bewerkstelligen. Hoe dan ook had hij op ernstige tegenstand van Delta kunnen rekenen.

- 4.45 Daarbij speelt ook mee dat, analoog aan hetgeen verwoord is in de rechtsoverweging 3.8 van de beschikking van de Ondernemingskamer van 11 december 2013, de termijn tot 18 november 2013 voor Koç hoe dan ook te kort zou zijn geweest om een *level playing field* te creëren.
- 4.46 In zijn brief van 18 januari 2014 schreef Pim Schram onder meer aan de onderzoeker (zie ook hiervoor sub 4.18):

“Er is geen koper of financier die bereid zou zijn om de aandelen Meromi (voor emissie) over te nemen/te financieren, indien de lening van Delta niet zou zijn afgelost en/of met Delta een regeling zou zijn getroffen. Met andere woorden: het lag voor de hand dat die lening in welk scenario dan ook onderdeel zou zijn van een transactie, ook van een transactie in het kader van de aanbiedingsregeling van Meromi.”

Pim Schram suggereert hiermee dat de Emissie voor de positie van Koç, als minderheidsaandeelhouder van Meromi met een recht van koop, verder niet uitmaakte omdat hij ook zonder de Emissie met Delta een regeling had moeten treffen indien hij zijn kooprecht wilde effectueren.

- 4.47 Hier past een kanttekening. Niet uitgesloten is dat (Erbudak namens) Koç een financiering had kunnen regelen om de (resterende) aandelen Meromi te kopen, waarna Koç vervolgens met Delta in onderhandeling had kunnen treden over een regeling met betrekking tot de lening van Delta. Dan had Koç als partij in de onderhandelingen met Delta onmiskenbaar in een sterkere positie verkeerd, omdat hij dan via Meromi enig aandeelhouder van Slotervaartziekenhuis geweest was en ook

het bestuur van Meromi (en van Slotervaartziekenhuis³⁶) had kunnen benoemen. Het krachtenveld in een onderhandeling tussen een indirect enig aandeelhouder en een belangrijke financier van een vennootschap verschilt wezenlijk van het krachtenveld in een onderhandeling tussen een indirect aandeelhouder met slechts een 0,36%-belang (die geen mogelijkheid heeft tot benoeming van het bestuur) en een financier die tevens de zeggenschap in handen heeft als indirect 99,64% aandeelhouder.

4.48 Deze constatering werkt door naar de feitelijke situatie die ontstond na het tekenen van de Koopovereenkomst. Ook daar liep Koç als minderheidsaandeelhouder met een uitgehold kooprecht, mede als gevolg van de beperkte tijd die beschikbaar was om de Koopovereenkomst te ontbinden, de facto achter de feiten aan. Weliswaar werd de tijdsdruk mede veroorzaakt door de externe omstandigheden waar het Slotervaartziekenhuis mee te maken had, maar dat neemt niet weg dat Koç door de Emissie van 14 maart 2013 op achterstand gezet was – hij had vanaf dat moment nog slechts een kooprecht met betrekking tot aandelen waaraan geen zeggenschap was verbonden, sterker: welke zeggenschap in handen was van de wederpartij in het conflict – welke achterstand hij daarna niet meer heeft kunnen inlopen.

4.49 In zoverre kan het ondertekenen van de Koopovereenkomst op 16 oktober 2013 gezien worden als sluitstuk van de periode die aanving met het Emissiebesluit van 13 maart 2013, gedurende welke periode in nauw overleg tussen Pim Schram als bestuurder van Meromi en Rob Schram als bestuurder van Delta – met voorbijgaan aan de gerechtvaardigde belangen van met name Koç – Delta op aandeelhoudersniveau de macht binnen Slotervaartziekenhuis naar zich toe trok teneinde daarmee de belangen van Delta met een vordering van (voorafgaande aan de Emissie) in hoofdsom afgerond € 26 miljoen optimaal te kunnen behartigen.

³⁶ Voor zover Koç in dat geval Erbudak had willen laten terugkeren als bestuursvoorzitter van Slotervaartziekenhuis en Slotervaartziekenhuis van mening was geweest dat dat, gelet op hetgeen in het verleden gebeurd is in de relatie tot Erbudak, strijdig zou zijn met de gerechtvaardigde belangen van Slotervaartziekenhuis, had zij de mogelijkheid gehad daar in rechte tegenop te komen.

5. Samenvatting van bevindingen

- 5.1 In de periode tussen 2008 en februari 2013 hebben diverse financiële transacties plaatsgevonden waarvan niet is gebleken dat deze in het belang van Slotervaartziekenhuis waren. Het gaat daarbij om transacties (a) tussen Slotervaartziekenhuis en Erbudak (b) tussen Slotervaartziekenhuis en derden op instigatie van Erbudak zonder dat gebleken is van enige kennisgeving dienaangaande door Erbudak aan haar medebestuurdersleden of aan de RvC. In het bijzonder betreft dit (i) de kwestie Simed, waarmee betalingen ten laste van Slotervaartziekenhuis van € 1.000.000,= gemoeid waren, (ii) de kwestie Drimpy, waarbij het ging om een betaling van € 200.000,=, (iii) creditcard-uitgaven door Erbudak waarvan het zakelijk belang niet of onvoldoende is aangetoond en (iv) opname door Erbudak tussen juni 2010 en januari 2013 van in totaal € 980.000,= aan voorschotten, zonder dat enige verloning (en de daarbij behorende afdracht van loonbelasting en sociale premies) plaatsvond.
- 5.2 In de periode tot medio februari 2013 zijn de verhoudingen binnen het Slotervaartziekenhuis niet alleen op het niveau van RvB, RvC en aandeelhouder, maar ook in relatie tot de medische staf, de OR en de cliëntenraad in toenemende mate compleet verzuurd geraakt. Daarbij ging het steeds in het bijzonder om de relatie met bestuursvoorzitter Erbudak.
- 5.3 Op 19 februari 2013 werd Erbudak als bestuursvoorzitter van Slotervaartziekenhuis geschorst. Het mislukken van de onderhandelingen met Achmea over een contract voor 2013 en de naar het oordeel van de RvC onverantwoorde risico's die Erbudak in dat verband had genomen, vormden de directe aanleiding tot dat besluit. Ook de verslechterde verhoudingen tussen Erbudak en de verschillende gremia binnen Slotervaartziekenhuis speelden daarbij een rol.

- 5.4 In de eerste helft van maart 2013 bleek uit een onderzoek van TriFinance van de sub 5.1 genoemde transacties.
- 5.5 In diezelfde periode vond tussen ING, Slotervaartziekenhuis en Delta discussie plaats over een door ING geëiste achterstelling van de vordering van Delta op Slotervaartziekenhuis van in hoofdsom afgerond € 26 miljoen bij de vordering van ING op Slotervaartziekenhuis. Daarover werd tussen partijen geen overeenstemming bereikt.
- 5.6 Eveneens in maart 2013 poogde Slotervaartziekenhuis alsnog een contract voor 2013 met Achmea af te sluiten. Dat lukte in de tweede helft van maart. Het uiteindelijke contract was voor Slotervaartziekenhuis aanmerkelijk ongunstiger dan het eindbod van Achmea dat medio januari 2013 voorlag, welk bod toen door Erbudak namens Slotervaartziekenhuis niet geaccepteerd werd.
- 5.7 Op 25 maart 2013 voldeden Jeemer en Delta aan hun statutaire verplichting om de aandelen die zij houden in Meromi aan te bieden aan Koç. Naar het oordeel van de onderzoeker waren zij daarmee twee weken te laat. De aandelen die de erven Schram houden in Jeemer zijn wel tijdig aangeboden aan Van Waveren c.s.
- 5.8 Op 14 maart 2013 vond de Emissie plaats. De argumenten die Pim Schram als (toenmalig) bestuurder van Meromi aanvoert ter rechtvaardiging van de Emissie, zijn naar het oordeel van de onderzoeker niet valide.
- 5.9 De Emissie bracht, anders dan Pim Schram betoogt, niet *de* oplossing voor de meeste problemen waarmee Slotervaartziekenhuis medio maart 2013 geconfronteerd werd: (i) de Emissie stelde ING niet tevreden en was hoe dan ook geen adequaat middel om een doorbraak in de impasse met ING te bewerkstelligen, (ii) de Emissie was geen noodzakelijke stap die een contract voor 2013 met Achmea alsnog mogelijk maakte, (iii) de Emissie bood niet de oplossing voor een vermeende noodsituatie waarin zelfs

de salarissen door Slotervaartziekenhuis niet konden worden betaald, (iv) de Emissie was niet kenbaar op enigerlei wijze van invloed op de relatie met AvL en de gemeente Amsterdam, (v) de Emissie was niet op korte termijn nodig om te voorkomen dat Erbudak zou terugkeren als bestuursvoorzitter van Slotervaartziekenhuis en (vi) de Emissie was niet op korte termijn nodig om daarmee te voldoen aan de eisen van Delta, omdat het dreigement van Delta dat zij anders haar – ongedekte – lening zou opeisen weinig reëel was: als Delta dat werkelijk zou doen, zou dat immers tot een faillissement van Slotervaartziekenhuis leiden, waarmee Delta alleen maar verder van huis was.

- 5.10 Met het Emissiebesluit heeft Pim Schram de belangen van Koç, als minderheidsaandeelhouder met een kooprecht, achtergesteld bij de belangen van Delta zonder voldoende rechtvaardiging. Onvoldoende is gebleken dat en waarom het belang van Meromi gediend was met de Emissie, waarmee derhalve eveneens niet is komen vast te staan dat het belang van Meromi rechtvaardigde dat de belangen van Koç werden achtergesteld bij het belang van Delta om de zeggenschap in Meromi geheel naar zich toe te trekken.
- 5.11 De conclusie is dat Pim Schram naar het oordeel van de onderzoeker in de gegeven omstandigheden in redelijkheid niet tot het Emissiebesluit kon komen.
- 5.12 Op 16 oktober 2013, derhalve twee dagen voordat de beschikking van 18 oktober 2013 werd gewezen, ondertekenden Delta en Meromi enerzijds en MC Zuiderzee anderzijds de Koopovereenkomst. De tijdelijk bestuurder van Meromi, mr. Insinger, heeft – na afweging van de haar bekende feiten en omstandigheden en met in achtneming van de beschikking van de Ondernemingskamer van 11 december 2013 – besloten dat het niet in het belang van Meromi was om de Koopovereenkomst te ontbinden. Het is niet aan de onderzoeker om, zonder uitdrukkelijke opdracht daartoe van de Ondernemingskamer, onderzoek te doen naar de validiteit van een besluit van een door de Ondernemingskamer aangestelde tijdelijk bestuurder en daar

een oordeel over te geven.

- 5.13 Wel kunnen kanttekeningen worden geplaatst bij het besluit van Pim Schram om namens Meromi de Koopovereenkomst aan te gaan zonder Koç, als minderheidsaandeelhouder met een kooprecht, daarover te informeren. Het kooprecht van Koç werd hierdoor verder uitgehold. In zoverre kan het ondertekenen van de Koopovereenkomst op 16 oktober 2013 gezien worden als sluitstuk van de periode die aanving met het Emissiebesluit van 13 maart 2013, gedurende welke periode in nauw overleg tussen Pim Schram als bestuurder van Meromi en Rob Schram als bestuurder van Delta – met voorbijgaan aan de gerechtvaardigde belangen van met name Koç – Delta op aandeelhoudersniveau de macht binnen Slotervaartziekenhuis naar zich toe heeft getrokken teneinde daarmee de belangen van Delta met een vordering van (voorafgaande aan de Emissie) in hoofdsom afgerond € 26 miljoen optimaal te kunnen behartigen.

Bijlage 1

Rechtsoverwegingen 2.16 t/m 2.20 van de beschikking van 18 oktober 2013

- 2.16 Bij brief van 10 april 2013 heeft de raadsman van Michael en Rowena als indirecte aandeelhouders van Meromi, aan Meromi (en aan Jeemer als haar meerderheidsaandeelhouder) verzocht om hen het in het besluit van 13 maart 2013 (zie hierboven onder 2.11) genoemde verzoek van de financierende bankinstelling, dat het eigen vermogen van Slotervaartziekenhuis wordt verhoogd, te doen toekomen.
- 2.17 Bij brief van 12 april 2013 heeft de raadsman van Michael en Rowena Jeemer verzocht om een algemene vergadering van aandeelhouders bijeen te roepen waarin onder andere de volgende onderwerpen worden behandeld:
- *“de omzet en resultaatontwikkeling van Jeemer B.V. en haar deelnemingen op basis van de voorlopige cijfers 2012, alsmede de cijfers over het eerste kwartaal van 2013;*
 - *de algemene gang van zaken binnen Jeemer B.V. en haar deelnemingen; ondanks verzoeken om informatie missen cliënten over de afgelopen vijf jaar inzicht in de ontwikkeling van de door Jeemer B.V. gedreven onderneming en haar deelnemingen. Dat geldt niet alleen de financiële resultaten, maar eveneens de begrotingen, businessplannen en dergelijke. (...);*
 - *het nemen van een besluit tot uitkering van dividend aan de aandeelhouders. Er is, sedert het aandeelhouderschap van cliënten, geen enkele keer dividend uitgekeerd, alhoewel daartoe wel mogelijkheden bestonden en cliënten dat hebben verzocht. Besluitvorming ter zake heeft, voor zover bekend, niet plaatsgevonden. (...).”*
- 2.18 Bij brief van eveneens 12 april 2013 heeft de raadsman van Erbudak (als

wettelijk vertegenwoordiger van Merdan), Meromi verzocht een algemene vergadering van aandeelhouders bijeen te roepen, waarin onder andere de volgende onderwerpen worden behandeld:

- *“de omzet en resultaatontwikkeling van Meromi Holding B.V. en haar deelnemingen op basis van de voorlopige cijfers 2012 en het eerste kwartaal 2013;*
- *de algemene gang van zaken binnen Meromi Holding B.V. en met name haar deelnemingen, waaronder Slotervaartziekenhuis B.V.;*
- *verantwoording van het bestuur ter zake het besluit tot statutenwijziging van Slotervaartziekenhuis B.V. en het uitgeven van 5.000.000 cumulatief preferente aandelen aan een gelieerde vennootschap, tevens schuldeiser van het ziekenhuis, Delta Onroerend Goed B.V., vertegenwoordigd door Rob Schram;*
- *ondanks verzoeken om informatie missen cliënten over de afgelopen vijf jaar inzicht in de ontwikkeling van de door Meromi Holding B.V. gedreven onderneming en haar deelnemingen. Dat geldt niet alleen de financiële resultaten, maar eveneens de begrotingen, businessplannen en dergelijke. (...).*
- *cliënte verzoekt bij de uitnodiging tot het bijwonen van de AVA en het toezenden van de agenda, tevens te voegen alle documenten met betrekking tot het besluit tot statutenwijziging van Slotervaartziekenhuis B.V. en het uitgeven van 5.000.000 cumulatief preferente aandelen, waaronder (...) in ieder geval het namens de minderheidsaandeelhouders herhaaldelijk opgevraagde verzoek van de financierende instelling van Slotervaartziekenhuis B.V., welk verzoek (...) mede aan de besluitvorming ten grondslag zou hebben gelegen;*
- *het nemen van een besluit tot uitkering van dividend aan de aandeelhouders. Er is, sedert het aandeelhouderschap van cliënten, geen enkele keer dividend uitgekeerd, alhoewel daartoe wel mogelijkheden bestonden en cliënten dat hebben verzocht. Besluitvorming ter zake heeft, voor zover bekend, niet plaatsgevonden. (...).”*

2.19 Op 2 mei 2013 heeft de bestuurder van Jeemer (Pim Schram) Michael en

Rowena voor een aandeelhoudersvergadering van Jeemer uitgenodigd, met als enige bijlage bij die uitnodiging de concept jaarrekening 2011. De vergadering is op 17 mei 2013 gehouden. Bij brief van eveneens 2 mei 2013 heeft de bestuurder van Meromi (Pim Schram) Erbudak voor een aandeelhoudersvergadering van Meromi uitgenodigd, met als enige bijlage bij die uitnodiging de jaarstukken 2011. Ook deze vergadering is op 17 mei 2013 gehouden. Naast de bespreking en goedkeuring van de jaarrekening 2011 is in beide vergaderingen geagendeerd de brief van 12 april 2013 van de raadsman van Michael en Rowena respectievelijk 12 april 2013 van de raadsman van Merdan.

- 2.20 Bij e-mail van 23 mei 2013 heeft Pim Schram aan de raadsman van Merdan, Michael en Rowena bericht dat er een prijs moet worden vastgesteld voor de aandelen van A2 Antwoordservice, Meromi en Jeemer. *“U stelt voor om aan KPMG te vragen het concept rapport definitief te maken. Dit is voor ons niet akkoord en niet wenselijk om meerdere redenen welke thans niet van belang zijn. Uw cliënten hebben (...) Busch als deskundige voorgesteld. Wij stellen Vondel Finance te Haarlem voor.”* Bij e-mails van 5 en 10 juni 2013 heeft de raadsman van Merdan, Michel en Rowena Pim Schram gevraagd om gegevens te verstrekken van de contactpersoon bij Vondel Finance.